

Verslag consultatie voorstel tot wijziging van
het Warmtebesluit

Versie 1

Datum	30 juli 2018
Status	Definitief

1 Inleiding

Van 20 juli 2017 tot en met 31 augustus 2017 hebben concepten van het voorstel tot wijziging van het Warmtebesluit en het voorstel tot wijziging van de Warmteregeling ter consultatie voorgelegd. In totaal zijn 19 reacties ontvangen.

Op 11 juli 2018 is het ontwerpbesluit tot wijziging van het Warmtebesluit en de Nota van Toelichting daarop in het kader van de wettelijk voorgeschreven voorhangprocedure aangeboden aan de beide Kamers van de Staten Generaal (zie <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-economische-zaken-en-klimaat/documenten/kamerstukken/2018/07/11/aanbieding-ontwerpwijziging-warmtebesluit>)

In deze aan de Kamers toegezonden wijziging van het Warmtebesluit is rekening gehouden met de reacties die zijn ontvangen in het kader van de internetconsultatie. In paragraaf 4 van de Nota van Toelichting wordt ingegaan op de belangrijkste onderdelen waarop tijdens de internetconsultatie is gereageerd. Verder wordt in die paragraaf aangekondigd dat in het consultatieverslag ingegaan zal worden op alle ingebrachte commentaren en suggesties op het warmtebesluit. Met dit verslag wordt daar invulling aangegeven.

Het onderhavige verslag gaat niet in op de reacties die specifiek betrekking hadden op het conceptvoorstel tot wijziging van de Warmteregeling. Dit deel van het verslag zal gelijktijdig met het openbaar maken van de (definitieve) wijziging van de Warmteregeling worden gepubliceerd.

2 Inhoudsopgave

<i>Totaaloverzicht van alle ontvangen reacties (inclusief verwijzing naar hoofdstuk met reactie van EZK)</i>	1
Tariefregulering Algemeen (niet aan regelgeving gebonden opmerkingen)	16
Tariefregulering. Warmtebesluit artikel I. B	20
Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a	21
Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3	23
Gebruiksafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4	25
Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a	27
Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5	31
Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a	34
Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b	36
Tariefdifferentiatie. Warmtebesluit artikel 5c	38
Facturering. Warmtebesluit artikel 5d	39
Boekhouding. Warmtebesluit artikel 6	40
Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7	41
Nettoegang warmteproducenten. Warmtebesluit artikel 10a, 10b en 10c	44
Inwerkingtreding. Warmtebesluit artikel II	45
Overig (niet aan regelgeving gebonden opmerkingen)	46

Totaal overzicht van alle ontvangen reacties

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
1	BEKOM – Wijkraad Haagse Beemden – Breda	Er moet iets geregeld worden over aansprakelijkheid schade bij tijdelijke afsluiting door verzegelen afsluiterkranen of verwijderen afleverset. Wie is verantwoordelijk voor waterschade door lekkende leidingen in/onder het huis?	Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a
2	BEKOM – Wijkraad Haagse Beemden – Breda	In de correctie elektrisch koken naar inductie zouden ook de hogere kosten voor een inductiekookplaat t.o.v. een conventionele elektrische kookplaat moeten worden meegenomen. Nu wordt er alleen in het voordeel van de producent gerekend, en is de consument de kloos.	Parameters vaste kosten. Warmteregeling artikel 2 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
3	BEKOM – Wijkraad Haagse Beemden – Breda	Onder storingscompensatie (nu alleen voor warmtenet) moet ook opgenomen worden de regeling dat de warmtegebruiker compensatie krijgt bij defect aan de verplicht gehuurde afleverset (volgens de warmtewet kun je geen eigenaar meer zijn, en ben je volledig afhankelijk van hetgeen de warmteleverancier laat plaatsen. Goedkope afleversets hebben makkelijker storing, en dan moet de gebruiker kosten maken om toch te voorzien in ruimteverwarming en warm tapwater). Door een storingscompensatie component in te brengen zal de warmteleverancier makkelijker kiezen voor kwalitatief hoogwaardiger afleversets. Nu kan een warmteleverancier de allergeodkoopste afleverset plaatsen en er toch de hoogst toegestane huur voor vragen, zonder dat er enig risico voor de warmteleverancier aan is verbonden.	Storings. Warmteregeling artikel 4 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
4	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Positief is, dat in de toelichting als eerste hoofddoel van de wet wordt herhaald, dat het gericht is op de bevordering van een betrouwbare levering, vanwege het feit verbruikers moeilijk kunnen overstappen. Het is dan ook jammer, dat dat niet geleid heeft tot veel strengere eisen tav de kwaliteit van die levering en de organisatie die dat levert, en veel meer steun aan/middelen voor de gebruikers om die slechte kwaliteit aan te kunnen pakken. (zie ook hieronder de punten I. en n.)	Overig
5	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Ook positief is, dat wordt voorgesteld om meer zaken naar het niveau van algemene maatregel van bestuur te delegeren. Jammer is echter, dat daarbij niet gelusterd is naar de kritiek van gebruikers, dat dat soort zaken bij EZ niet op de goede plaats zitten; gezien de hoofdtaak van dit ministerie.	Overig
6	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Hoewel wij er niet onder vallen, meld ik toch dat zeer positief is, dat er voor de groep gebruikers, die voor eigen rekening de geleverde warmte moet opwaarderen, een goede oplossing is bedacht. Het is te hopen, dat ook de definitieve invulling van de bepalende onderdelen van hun berekening, anders dan bij de algemene max tarieven tot nu toe, tot tevredenheid van de gebruikers zullen leiden.	Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a
7	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Ook zeer positief is, dat hoewel het woord nmda angstvallig vermeden wordt, de basis voor het vaststellen van de maximumprijs hetzelfde is gebleven, oftewel dat nmda toch gehandhaafd is. Logisch, want als een gebruiker besluit om de stadsverwarming er uit te gooien en te vervangen door de basistechniek waarop deze basisberekening wordt gebaseerd, dan wordt de prijs die hij na deze vervanging moet betalen, uitsluitend bepaald door deze basistechniek, en is op geen enkele manier afhankelijk van het soort stadsverwarming dat hij verwijderd heeft. Toch jammer, dat er dan verderop in het voorstel van deze basis afgeweken wordt, door allerlei zaken bij die aldus vastgestelde maximumprijs op te tellen. Dit is in strijd met de logica. (N.B. het enige dat enigszins kan verschillen, zijn de sloopkosten van de verschillende typen stadsverwarming. Deze zouden een paar honderd euro kunnen schelen, maar over de levensduur van de nieuwe installatie uitgesmeerd zijn die verschillen verwaarloosbaar, EN m.i. horen die sloopkosten helemaal niet in de basisberekening.) Eigenlijk wordt er een soort nmda-plus geïntroduceerd. Dit voor diverse onderdelen(koude, afleversets e.d.), waarbij dan weliswaar voor die onderdelen allerlei nieuwe manieren bedacht worden om de leveranciers niet meer (zoals nu wel het geval is) volkomen vrij te laten bij de prijzen die ze ervoor vragen... Maar elke nmda- plus is in principe in strijd met het basisidee achter de maximumprijs. Zie maar wat het echt gaat kosten als iemand echt de stadsverwarming vervangen heeft voor het basisalternatief! De enige verklaring die ik voor dit onlogische gedrag van EZ heb, is, dat zij koste wat kost, op een groot aantal punten, alles er aan doen om de wet zodanig te veranderen dat de bestaande praktijk (en dus inkomsten) van de leveranciers daar zo min mogelijk onder lijdt. Eea gebaseerd op de nooit met grondig en degelijk, en echt onafhankelijk onderzoek bewezen stelling, dat leveranciers om gaan vallen als ze EZ dat niet zou doen. En zelfs als dit waar zou zijn, dan zou in een fatsoenlijke rechtstaat dan eerst de discussie gevoerd moeten worden, of we met zijn allen wel willen, dat die leveranciers in stand worden gehouden (nog minstens 30 a 40 jaar!), en zouden de kosten daarvan door de gehele Nederlandse bevolking gedragen moeten worden, en niet alleen door de gebruikers, die hierover overigens zelden tot nooit vooraf correct worden ingelicht.	Tariefregulering algemeen
8	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Mooi, dat in de wet komt te staan dat de ACM de maximum prijs gaat vaststellen. Het is te hopen, dat ze dat ook echt volkomen onafhankelijk mogen doen. (En dat is alleen het geval als ze ook de getallen die in de formules ingevuld moeten worden, zelf onafhankelijk kunnen vaststellen!)	Tariefregulering algemeen
9	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Mooi dat voor het vaststellen van het max tarief niet meer alleen wordt uitgegaan van de drie grootste leveranciers. Ik mis echter dat die lijn ook doorgetrokken wordt voor andere vergelijkbare zaken waarop gebruikers veel kritiek hebben, zoals de berekening van het gemiddelde van de HR-ketel , het onderhoudscontract daarvan, e.d. Verder is in deze context jammer dat onvoldoende is ingegaan op de kritiek van gebruikers, dat ze geen overstapmogelijkheden hebben. (De pogingen om concurrentie op de warmtenetten toe te gaan staan, zijn onvoldoende. Zie ook hieronder bij punt m.)	Tariefregulering algemeen
10	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Mooi, dat nadat ik bij de consultatie van 2009 al aandacht voor vroeg voor de zogenaamde koudelevering, daar nu wel naar gekeken is (n.b. eea werd toen redelijk goed opgelost door het nader uitgewerkte voorstel voor het vaststellen van de redelijke prijs, waarmee bovendien ook een aantal andere zaken die nu slecht aangepakt worden wel goed aangepakt zouden worden! Hebben de ingeschakelde onderzoeksbureaus hier wel naar gekeken??) . Jammer dat de uitkomst/de oplossing die nu aangedragen wordt, eigenlijk gelijk weer naar de prullenbak verwezen moet worden. (zie ook hieronder bij punt d. Met de aanvulling dat voor gebruikers van bestaande WKO installaties <waarvan de meesten bij aansluiting nmda was toegezegd!>, ook nog eens het oorspronkelijke doel van de Warmtewet, namelijk bescherming tegen monopolistisch gedrag van leveranciers, voor nog een groot aantal jaren is komen te vervallen. En dat noemt onze overheid luisteren naar de gebruikers!) ((WKO-gebruikers gaan zich met de voorgestelde aanpassingen tweederangsburgers voelen, en de bestaande gebruikers zullen zich zelfs derderangsburgers voelen.)) N.B. Dit is één van die zaken waarbij ik me volledig baseer op de Toelichting.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
11	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	De zogenaamde eenmalige kosten worden nu wel gereguleerd, maar de nmda gedachte lijkt hiervoor totaal te zijn afgeschaft (, waardoor gebruikers van dit soort systemen tov de ‘gemiddelde’ medeburgers nog eens extra worden benadeeld.)	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
12	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Afgaande op wat er onder 2.5 in de Toelichting staat is art 5a er op gericht om leveranciers de mogelijkheid te bieden om voor warmte tarieven aan te bieden die afwijken van het maximum tarief. Ik vermoed, dat dit bedacht is om meer concurrentie op warmtenetten mogelijk te maken. Mooi ook dat de gebruiker gelijk beschermd wordt tegen het risico dat leveranciers een hogere prijs afspreken dan het wettelijke maximum. Ik mis in deze context echter het besef dat er in de wet nog steeds is opgenomen dat de in rekening gebrachte prijs in feite niet hoger mag zijn dan de redelijke prijs. (Ook al is dat bij de wijziging van de oorspronkelijke Warmtewet zodanig gewijzigd, dat een gebruiker daar onmogelijk nog achter kan komen!) En dat geldt dan niet alleen voor aanbieders die stiekem een hoger tarief dan het maximum proberen af te spreken, maar voor alle gevallen waarin standaard (ca) het maximum tarief wordt gehanteerd, maar waarin de redelijke prijs eigenlijk lager is. N.B. Het lijkt er zelfs op dat de redelijke prijs met dit voorstel stiekem wordt afgeschaft??	Tariefdifferentiatie. Warmtebesluit artikel 5c

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
13	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Mbt punt 2.7 van de Toelichting. Mooi dat de boekhoudkundige eisen mbt een aantal zaken worden aangescherpt, maar jammer dat dat niet gelijk ook gebeurd is voor die zaken die nodig zijn om de redelijke prijs vast te kunnen stellen, en de milieureportages controleerbaar te maken.	Boekhouding. Warmtebesluit artikel 6
14	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Mooi, dat er nu eindelijk iets is gedaan met de twijfels die ik al jaren uit over de onbewezen claim dat dit soort verwarmingssystemen zo milieuvriendelijk zijn. Jammer dat er niet gelijk ook zowel voor de overheid als gebruikers meer mogelijkheden zijn geschept om ten eerste de info uit die jaarverslagen te kunnen controleren (zie ook j.), en ten tweede ook af te kunnen dwingen, dat de milieuprestaties voldoen aan redelijke eisen, w.o. tenminste aan de verkoopbeloftes van de leverancier.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
15	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Mooi dat met het voorgaande punt, zij het slechts indirect, ook iets gedaan wordt met onze klachten over de kwaliteit van zowel technische als organisatorische zaken, die negatieve gevolgen voor het milieu hebben, maar onze klachten gingen over alle zaken die van slechte kwaliteit zijn. (Zoals slechte kwaliteit, dat bv 'slechts' veiligheidsrisico's tot gevolg heeft.)	Overig
16	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Ook het onder punt 2.9 van de Toelichting genoemde kan ik nergens in de Consultatieversie terug vinden. Op grond van wat er in de Toelichting staat is mijn reactie: mooi dat er iets bedacht is om meer concurrentie in de markt te brengen, maar jammer dat daarbij alleen gedacht is aan concurrerende producenten. Waarom niet (overeenkomstig met 'telecom en elektriciteit') de mogelijkheid geopend voor opkopers van grote hoeveelheden warmte (die zelf dus niets produceren), die vervolgens die warmte tegen concurrerende prijzen aan de afnemers op dat net kunnen aanbieden?	Nettoegang warmteproducenten. Warmtebesluit artikel 10a, 10b en 10c
17	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Last but not least stel ik vast dat er helemaal niets is gedaan met alle kritiek die er is op de werking van de geschillenregeling. (Jammer van al het werk dat ik gestopt had in een aantal m.i. zeer redelijke voorstellen ter verbetering daarvan, welke ik persoonlijk per mail aan EZ had opgestuurd.)	Overig
18	NL.V.V.E.	In Nederland zijn ca. 500.000 huishouden aangesloten op blokverwarming. In deze situatie levert de energieleverancier brandstof (vnl. gas) aan een centrale warmteproductie-installatie (CV systeem) welke doorgaans in eigendom is van een beheerder (Woningcorporatie of VvE). In deze gevallen levert- en factureert de energieleverancier dus niet direct aan de eindverbruiker maar aan de beheerder. De NLVVE leden verdelen deze collectieve warmtekosten vervolgens op basis van meterstanden van de individuele afnemers. De voorgenomen termijn van 'zes weken na afloop van....' is niet haalbaar in deze situaties; doorgaans wordt deze termijn gehanteerd tussen de energieleverancier en beheerder. Pas als de beheerder de energiekosten, tezamen met eventuele mutaties binnen een (woon)gebouw aan één van de NLVVE-leden heeft doorgegeven, kunnen de individuele afrekeningen gemaakt worden. Het opstellen van deze individuele afrekeningen kent uiteraard ook een productietijd na inzending van eerdergenoemde kosten en mutaties. In het beleid voor servicekosten wordt doorgaans Artikel 7:259 BW als richtlijn aangehouden, welke hier ook gehanteerd kan worden. Onze aanbeveling is om blokverwarming expliciet uit te zonderen van deze geplande regel, zoals blokverwarming ook goedgekeurd uit de reikwijdte van de Warmtewet wordt uitgezonderd. Het niet expliciet benoemen van deze uitzondering zal tot twijfels leiden. Als termijn kan het beleid mbt servicekosten gehanteerd worden. Hier wordt doorgaans Artikel 7:259 BW als richtlijn aangehouden.	Facturering. Warmtebesluit artikel 5d
19	NL.V.V.E.	In de genoemde tekst wordt de termijn van 6 weken gehanteerd 'na afloop van het kalenderjaar waar de jaarrekening betrekking op heeft of 6 weken na afloop van de dag van de leveringsovereenkomst beëindigd is. Door het vermelden van het woord 'kalenderjaar' wordt de suggestie gewekt dat de genoemde termijn ingaat op 1 januari. Eerdere ervaringen omtrent vermelding van het woord kalenderjaar hebben laten zien dat marktpartijen hierop anticiperen door de afrekenperiode te verleggen naar de periode van 1 januari t/m 31 december. Deze onnodige verlegging van het stookseizoen leidt tot een piekbelasting van administratieve werkzaamheden voor NLVVE-leden, woningcorporaties, beheerders en energieleveranciers gedurende de eerste maanden van het jaar, wat flexwerken in de hand werkt. In de praktijk worden leveringsovereenkomsten gedurende het hele jaar afgesloten en wordt het stookseizoen met een duur van 12 maanden gelijkgesteld met de ingangsdatum van het leveringscontract. Hiermee worden administratieve- en ondersteunende werkzaamheden (callcenters en eventuele incassowerkzaamheden) met betrekking tot het presenteren van de jaarrekening gedurende het hele jaar evenwichtig verdeeld en uitgevoerd. Hiermee wordt de kwaliteit van de dienstverlening geborgd en wordt flexwerken niet in de hand gewerkt. Onze aanbeveling is het woord 'kalenderjaar' te vervangen in 'periode' of 'boekperiode', al dan niet met vermelding van de duur van 12 maanden.	Facturering. Warmtebesluit artikel 5d
20	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	Hier mist de categorie "LTV" systemen met als typische eigenschap dat het binnenkomende verwarmingswater direct de vloerverwarming ingaat en waarbij warm tapwater veelal door een eigen voorziening wordt opgewekt. Bij dit soort systemen ligt de bovengrens op 55 graden en de ondergrens op 25 graden.	Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a
21	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	Warm tapwater hoeft in de woning niet tot 70 graden te worden opgewarmd, om de legionella bacterie tegen te gaan is 55 graden voldoende, zie NEN1006:2015 (artikel 4.4.2.1). Over het algemeen worden in een woning aanwezige autonome warm tapwater opwekinstallaties zoals elektrische boilers en warmtepompen ingesteld op 60 graden. Er verschijnen sinds kort systemen op de markt die om energie te besparen een lagere temperatuur aanhouden, maar wekelijks één maal tot een hogere temperatuur opwarmen om de legionella bacterie tegen te gaan. Bij een eigen voorziening voor de opwekking van warm tapwater dient derhalve 55 graden als (minimum) temperatuur aangehouden te worden.	Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a
22	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	Dit vinden we een kromme omschrijving. Hier wordt bedoeld een warmtesysteem waarbij de levering van koude onlosmakelijk is verbonden. Verder zijn er ook systemen waarbij koude geleverd wordt waarbij dit niet onlosmakelijk verbonden is met de levering van warmte. Wij zijn van mening dat dit soort systemen ook onderscheiden dienen te worden, waarbij er tevens keuzevrijheid voor het wel of niet afnemen van koeling dient te zijn.	Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a
23	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	Hier wordt voor de meerkosten van elektrisch koken alleen uitgegaan van het verschil in prijs tussen gas en elektriciteit. Er wordt aan voorbij gegaan dat een inductiekookplaat een stuk duurder is dan een gaskookplaat. Tevens gaat in de regel een gaskookplaat een stuk langer mee dan een inductiekookplaat (levensduur van een inductiekookplaat is 10 jaar). Het rendement van een inductiekookplaat zal tijdens zijn levensduur achteruitgaan, ook dit verlies moet mee berekend worden. Zolang het gebruik van gas voor koken meer regel dan uitzondering is, moeten de meerkosten voor elektrisch koken meegenomen worden in de warmteprijsberekeningen.	Gebruiksafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3
24	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	In de 'Toelichting Wijziging Warmtebesluit' wordt de reductie factor nader omschreven als: "De reductiefactor wordt gebaseerd op de kosten die een gemiddelde verbruiker moet maken voor de verwarming van tapwater." Dit vinden we te vaag: 1. Bij een eigen warmwater toestel in de warmtesituatie moet gedacht worden aan bijv. een elektrische boiler, zonneboiler, warmtepomp(boiler). Hoe worden de gemiddelde kosten bepaald en 2. Hoe vindt de uiteindelijke berekening van de reductie factor plaats? Naar onze mening moet een en ander nader en eenduidig gespecificeerd worden. Het 'Rapport Parameters Warmteregeling' rept met geen woord over de reductie factor R. Verder verwachten we t.a.v. de invoering van de reductiefactor tegengas van warmteleveranciers voor die situaties waar bewoners beschikken over een eigen warm tapwater installatie. Door invoering van de reductie factor zullen leveranciers minder geld binnenkrijgen. Wij hechten veel waarde aan de reductie factor en een eerlijke vaststelling ervan. In het verleden werd in het Energieneed adviesrapport al een reductie factor toegepast en die zijn we kwijtgeraakt bij invoering van de Warmtewet waardoor we vanaf 2014 in feite al te veel betalen. De (her)invoering van een reductiefactor zal bijdragen aan een betere prijsstelling van warmte.	Gebruiksafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
25	Klankbordgroep Tiel Passeeaaij buurt 7	Dit vinden wij geen eerlijke regel. Warmte voor bestaande systemen wordt wel gereguleerd, waarom dan niet koude? We krijgen nu het idee dat leveranciers in bepaalde gevallen verliezen die geleden worden bij de levering van warmte om wat voor redenen dan ook (vaak door technische problemen), proberen te drukken door hoge prijzen voor koeling te rekenen. Verder variëren de huidige prijzen voor koeling enorm per plaats/wijk en/of leverancier. Wij zijn van mening dat indien de prijs voor koeling in een bestaand systeem hoger is dan de kosten zoals die in dit artikel worden vastgesteld, op zijn minst door de leverancier de mogelijkheid geboden dient te worden om de overeenkomst voor levering van koude te kunnen beëindigen. Betalen voor koude is heden verplicht gesteld door de leverancier.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
26	Klankbordgroep Tiel Passeeaaij buurt 7	Naar onze mening mist de categorie "geen afleverset". In onze situatie (een WKO/LTV systeem met eigen warm tapwater voorziening), wordt het aangeleverde verwarmingswater met een temperatuur van maximaal 55 graden direct de vloerverwarming in gestuurd. Een zoneregeling met zonekleppen zorgt voor de temperatuurregeling per vertrek. Deze zoneregeling behoort bij de woning en is dus eigendom van de woningeigenaar. Voor de omschakeling van/naar koeling zijn in de hoofdaanvoerendeleidingen (2 voor verwarming en 2 voor koeling) twee driewegkleppen aangebracht. Deze beschouwen we eigendom leverancier. Er worden hiervoor door de leverancier (Eteck) ook geen kosten in rekening gebracht. We weten dat er nog een aantal van dit soort WKO wijken in Nederland zijn. We zijn bang dat met de voorgestelde methode van aanvullende functionaliteiten met op en/of afslag ook voor ons paar hoofdkleppen kosten in rekening gaan worden gebracht. Overigens kan er ook sprake zijn van minder functionaliteiten, wat tot de afslag moet leiden.	Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b
27	Klankbordgroep Tiel Passeeaaij buurt 7	Het onder e genoemde bedrag voor elektrisch koken is te laag, zie ons commentaar op Artikel 3 van het warmtebesluit. In het "Rapport Parameters Warmteregeling" wordt in paragraaf 2.1 geadviseerd de correctie voor elektrisch koken te laten vervallen, dit vinden we veel te kort door de bocht. Het laten vervallen van de correctie kan uiteraard pas als aardgas grotendeels is vervangen door andere energiedragers en zover is het nog lang niet.	Parameters vaste kosten. Warmteregeling artikel 2 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
28	Klankbordgroep Tiel Passeeaaij buurt 7	Deze artikelen moeten gaan gelden voor een aanbod met een afwijkende warmteprijs. De informatie dient echter ook in overeenkomsten met een maximumprijs conform de warmtetwet te worden vermeld. Verder dienen er tevens marges op de aangeleverde temperatuur te worden vermeld. Een voorbeeld is een stooklijn waarbij de temperatuur van de aangeleverde warmte lineair stijgt met een dalende buitentemperatuur (weersafhankelijk systeem). In de praktijk zal de aanlever-temperatuur altijd schommelen rond de stooklijn. Indien de aanlevertemperatuur teveel naar beneden afwijkt, zal dit ten koste gaan van het comfort of zelfs als storing worden ervaren. Er is op de stooklijn geen maximaal toegestane afwijking vermeld, hetgeen discussies oplevert met de warmteleverancier. Vandaar dat er in de informatie een harde grens t.a.v. de maximale afwijking ten aanzien van de temperatuur van de geleverde warmte (en koude) gesteld moet worden. Indien de temperatuur te veel naar beneden afwijkt, dient dit gezien te worden als een storing. In Artikel 4 van de warmteregeling dient de definitie van "storing" zoals bedoeld in artikel 3a, eerste lid, van de wet, dus tevens nader omschreven te worden.	Transparantie-eisen bij tariefdifferentiatie. Warmteregeling artikel 3a, 3b en 3c (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
29	Klankbordgroep Tiel Passeeaaij buurt 7	Een storing langer dan 4 uren kan bij de categorie LTV systeem met een weersafhankelijke variabele temperatuur van 25-55 graden grote gevolgen hebben. Het opwarmen van een woning kost met zo'n systeem namelijk veel tijd (>4 uren). Hierdoorervaart de afnemer een storing een stuk langer dan bij een hoger temperatuur systeem. Voorstel: Tel bij een dergelijk LTV systeem 4 uren op bij de duur van de storing en bepaal zo de compensatie.	Storingen. Warmteregeling artikel 4 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
30	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Correctie op deel 1: In deel 1 geef ik aan, dat er gekeken moet worden naar hoeveel een gebruiker kwijt zal zijn aan zijn verwarming als zij/hij de stadsverwarming er uit gooit, en vervangt door de gasbasis. Dit moet zijn: 'kwijt zou zijn als dezelfde woning bij de bouw gelijk was voorzien van de gasbasis.' (Dit heeft te maken met het feit dat de bouw bij de bouw bij koppeling van de woning aan een stadsverwarming, 30-40% minder isolatie mag aanbrengen. Diezelfde woning zou dus als hij bij de bouw gelijk was voorzien van de gasbasis ca 30-40% meer isolatie hebben.) ((Door gebrek aan tijd heb ik per abuis dezelfde fout gemaakt als degenen die tot nog toe de max tarieven met het nmda principe vaststelden gemaakt hebben!! Kennelijk is dat, als je even niet scherp bent, toch een snel gemaakte fout.)) Zie ook mijn punt C hieronder.	Tariefregulering algemeen
31	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	A. ZORGVULDIGHEID. In het voortraject en in de Toelichting bij de Consultatieversie werd en wordt de indruk gewekt dat EZ (zelf)kennelijk vindt dat zij oa door het laten uitvoeren van onderzoeken uitermate zorgvuldig te werk is gegaan. Ik denk daar behoorlijk anders over. Ik plaats best wat vraagtekens en kanttekeningen bij dit fundament van de voorgestelde aanpassingen van de Warmtetwet.	Overig
32	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Met betrekking tot de redelijke prijs: a. Bij het wijzigen van de oorspronkelijke Warmtetwet van 2009 is de basis daarvan, namelijk dat van de redelijke prijs, behoorlijk aangepast. Daar was al veel kritiek op. Nu lijkt het er zelfs op dat hetgeen conform de wet officieel nog steeds het basisprincipe is, helemaal aan de kant is gezet. b. In elk geval heeft het er veel van weg, dat de bedenkers van de nu voorgestelde aanpassingen van de wet, niet of nauwelijks hebben gekeken of zij de oplossing van de onderzochte vragen en problemen, konden vinden in een toepassing van het principe van de redelijke prijs. En of hun voorgestelde wijzigingen wel passen bij de oorspronkelijke basisideeën van de Warmtetwet. Ik vraag me überhaupt af of zij (zoals bij grondig en degelijk onderzoek zou hebben moeten gebeuren!) wel de moeite hebben genomen om zich in de voorgeschiedenis van de Warmtetwet te verdiepen. c. Voor alle duidelijkheid: de basisprincipes uit de warmtetwet zijn, dat de tarieven in eerste instantie dienen te voldoen aan de redelijke prijs, maar dat voor die gevallen waarin die redelijke prijs hoger uitpakt dan de gebruiker kwijt zou zijn, "als diens woning bij de bouw van een basisgasinstallatie was voorzien", een maximum tarief zou gaan gelden. Dit laatste geldt dus in tweede instantie, en dat maximum is in principe gelijk gesteld aan wat deze gebruiker kwijt zou zijn 'als diens woning...etc. d. Wie kritisch kijkt naar de huidige voorstellen ziet, dat van beide basisprincipes afgeweken wordt. Er worden namelijk diverse voorstellen gedaan die er op neer komen, dat er allerlei zaken boven dat maximum opgeteld mogen worden. Dit is in strijd met de logica, en in strijd met de door dezelfde personen wel steeds aangehaalde basis, dat stadsverwarmingsverbruikers niet meer kwijt mogen zijn, dan wanneer hun woning bij de bouw was voorzien van gasverwarming. En de redelijke prijs lijkt zelfs helemaal vergeten te zijn. Het lijkt er op dat de makers van deze voorstellen er van uit gaan, dat het maximum altijd zonder meer gevraagd mag worden. (En dan stellen ze nu voor dat er allerlei zaken bij dat maximum opgeteld mogen gaan worden. Er is zo wel heel goed naar één bepaald deel van de stakeholders geluisterd!)	Tariefregulering algemeen

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
33	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Vaststelling maximum tarief. Het grootste deel van de kritiek op de eerste uitvoering van de Warmtewet ging hierover. (Misschien is dat wel de reden dat de samenstellers van het huidige wetsvoorstel het bestaan van de redelijke prijs vergeten hebben?) Maar vervolgens is nauwelijks iets gedaan met die kritiek. Slechts voor de buhne is er één kritiekpunt uitgelicht waarmee door invoering van de term 'gewogen' makkelijk een gebaar gemaakt kon worden zonder dat het de leveranciers pijn gaat doen. (Hooguit een heel klein aurtje.) Voor het overige is met deze kritiek helemaal niets gedaan. Zelfs niet met datgene dat door diverse vertegenwoordigers van gebruikers als één van de belangrijkste oorzaken werd aangewezen. Namelijk, dat de 30-40% minder isolatie die bouwers mogen toepassen bij de aanleg van projecten waarin stadsverwarming is toegepast, tot gevolg heeft dat zij 30-40% meer GJ kwijt zijn aan verwarming dan wanneer bij de aanleg van de woning de basisverwarming op gas zou zijn aangelegd. Dit is één van de hoofdoorzaken voor de vele klachten dat gebruikers van stadsverwarming zo duur uit zijn. Al voor er ook maar enige redelijke prijs of max tarief is vastgesteld, hebben zij al 30-40% te veel verbruik, en zijn ze dus zelfs als er geen enkele kritiek op die redelijke prijs of dat max tarief mogelijk is, al 30-40% duurder uit dan wanneer hun woning bij de bouw voorzien zou zijn van de gasbasis. HIER MOET ECHT NOG EEN OPLOSSING VOOR KOMEN!!!! (Voor buurtgenoten die bij mij langskomen en klagen dat ze niet snappen hoe het komt dat we zo veel aan verwarming kwijt zijn, heb ik een versimpelde verklaring hiervan gemaakt. Deze plak ik als bijlage onderaan in dit document <ging niet als aparte bijlage.) Daar het probleem zowel bij de redelijke prijs speelt als wanneer het max tarief wordt toegepast, denk ik dat de enige oplossing is, dat de wet dit corrigeert door voor nieuwbouw dit soort compensaties in de EPA berekeningen af te schaffen, en voor ombouw de leveranciers te verplichten om van het bij de gebruiker geregistreerde verbruik voor de verwarming van de woning, 35% niet in rekening te brengen. (En als dat aantoonbaar de nekslag van de bestaande leveranciers zal betekenen, en de overheid dat in het algemeen belang wilt voorkomen, dan moet de compensatie daarvoor ook uit de algemene middelen komen. Voor nieuwbouw betekent mijn voorstel, dat dit soort woningen in elk geval qua verwarmingskosten meer aan de mooie verkoopbeloftes zullen voldoen.)	Tariefregulering algemeen
34	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	D. De geschillenregeling. Ook is onbegrijpelijk dat ondanks de zeer grote kritiek die er was en is op de werking van deze regeling, er in het huidige wetsvoorstel helemaal geen voorstellen tot verbetering daarvan zijn gedaan.	Overig
35	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	a. De wijze waarop de wet tav de zgn koude levering in de zomer nu aangepast dreigt te worden is volkomen in strijd met alle redelijkheid en billijkheid, en is bovendien gebaseerd op een door EZ sterk in de door de leveranciers gewenste richting gemanipuleerd onderzoek. De zgn koudelevering is voor 100% een essentieel onderdeel van de warmtelevering. (Zonder deze koudelevering raakt de warmtebron op termijn op!) En alle kosten voor de warmtelevering zitten al in max tarieven voor de warmtelevering. (N.B. Zoals de wet nu geformuleerd is, wordt in feite de koudelevering als een afzonderlijk iets gezien, waarvoor extra kosten gemaakt moeten worden, die apart in rekening mogen worden gebracht! Waarmee zoals te doen gebruikelijk door EZ weer volledig wordt toegegeven aan de eisen van de leveranciers. Alles moet zo veel mogelijk bij het 'oude' blijven. De voor hun bestaande situatie moet zo veel mogelijk hetzelfde blijven en waar mogelijk zelfs verbeterd worden. Dat lijkt het enige doel van alle aanpassingen sinds 2010.)	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
36	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	a. Hierboven nog niet genoemd is, dat ik net als vele andere gebruikers van mening ben, dat nmda in hoort te houden dat gebruikers van stadsverwarming, net als andere consumenten, meestal voor de goedkoopste opties in de markt kiezen, ipv wat er sinds de invoering van de Warmtewet in 2014 is gebeurd, waarbij de vaststellers van de maximale tarieven stelselmatig een gemiddelde van de allerduurste opties in de markt hanteren. Deze manier van invullen is een gevolg van het feit dat EZ (of ACM via EZ) in feite (bijna) alle reeds bestaande invullingen van EnergieNed klakkeloos heeft overgenomen. b. Contractuur. Ook is bij de aanpassing van de wet nauwelijks iets gedaan met de algemene gebruikerswens om iets te doen aan de extreem lange verplichte contracten met de warmteleveranciers, dat niet alleen onredelijk is in die gevallen dat bewoners op een andere manier veel goedkoper uit zouden kunnen zijn, maar in de praktijk soms helaas ook tot zeer naar monopolistisch gedrag van sommige leveranciers heeft geleid.	Overig
37	NVDE	Willen we een gelijk speelveld creëren tussen de verschillende warmte-opties dan is het belangrijk dat er duidelijkheid komt over hoe we deze (toekomstige) nieuwe marktordening voor ons zien en hoe deze het beste kan worden bereikt (fiscale prikkels, met behulp van subsidies, d.m.v. regulering, etc). Daarbij zal de opschaling van warmtenetten een bijdrage leveren aan kostenreductie.	Overig
38	NVDE	Met de uitfasering van aardgas verliest het NMDA-principe zijn bruikbaarheid als referentie. Het is daarom van belang de gasreferentie op overzienbare termijn te vervangen door een op warmte gebaseerde nieuwe systematiek van prijsregulering. Wij zijn graag bereid daarover van gedachte te wisselen in dit kader, dan wel in het kader van het Transitiepad Lage Temperatuur Warmte.	Tariefregulering algemeen
39	NVDE	Gebrek aan draagvlak kan leiden tot kostenverhoging en vertraging. Het is belangrijk draagvlak onder belanghebbenden te realiseren voor de alternatieve warmtevoorzieningen zoals warmtenetten. Het loslaten van de aardgasprijs als referentie zal hiertoe een eerste stap zijn.	Overig
40	NVDE	Zoals gezegd is het van belang dat de verschillende initiatieven op het gebied van regelgeving én beleid steeds in samenhang met elkaar worden gezien. De nu voorliggende regelgeving kan niet los worden gezien van bijvoorbeeld het Bouwbesluit (straks BBL) en de Omgevingswet. Ook is sprake van samenhang met de Transitiepaden. Een integrale benadering is cruciaal voor het slagen van de energietransitie. Dit vraagt nauwe samenwerking tussen markt en overheid.	Overig
41	NVDE	Idee is dat bij een lagere aanvoertemperatuur dan 70 graden C. de klant extra kosten maakt voor verwarming dan wel warm tapwater bereiding. Om die reden is een reductiefactor nodig, maar die roept weer allerlei vragen op t.a.v. onder andere de gekozen grens van 70 graden (waarom niet 40 graden voor ruimteverwarming?), hoe je omgaat met verschillen in extra kosten (of uitblijven van extra kosten) en ontwikkeling naar lage temperatuur aanvoer warmte. Dergelijke punten leiden tot verwarring en zorgen ervoor dat discussies gaan toenemen, wat niet bij zal dragen aan de beoogde versnelling van de transitie. Daarom pleit NVDE er ook voor om de wijzigingen nu te beperken tot het regelen van een aantal zaken waar overeenstemming over is en de hierboven genoemde complicerende elementen achterwege te laten.	Gebruiksafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4
42	NVDE	Meerdere typen afleversets. Er komen gereguleerde tarieven voor de huur voor meerdere typen afleversets. Dat houdt ook in dat in de prijs voor de afleverset in de NMDA berekening meerdere NMDA's ontstaan afhankelijk van het type afleverset. Dit is ingewikkeld. Dergelijke punten leiden tot verwarring en zorgen ervoor dat discussies gaan toenemen, wat niet bij zal dragen aan de beoogde versnelling van de transitie. Daarom pleit NVDE er ook voor om de wijzigingen nu te beperken tot het regelen van een aantal zaken waar overeenstemming over is en de hierboven genoemde complicerende elementen achterwege te laten.	Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b
43	NVDE	Regulering aansluitkosten: De introductie van een gereguleerd aansluittarief suggereert dat deze werkelijke kosten dekken, terwijl de wetgever tegelijkertijd ruimte biedt voor een extra projectbijdrage. Dergelijke punten leiden tot verwarring en zorgen ervoor dat discussies gaan toenemen, wat niet bij zal dragen aan de beoogde versnelling van de transitie. Daarom pleit NVDE er ook voor om de wijzigingen nu te beperken tot het regelen van een aantal zaken waar overeenstemming over is en de hierboven genoemde complicerende elementen achterwege te laten.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
44	Gemeente Utrecht	Het is daarom belangrijk dat de vaststelling van deze kosten transparant en navolgbaar moet zijn. Bij voorkeur worden de parameters op basis waarvan de tarieven worden vastgesteld via een open consultatie getoetst. Daarmee kunnen gebonden gebruikers reageren op de vast te stellen tarieven en de gebruikte parameters van de tarieven.	Tariefregulering algemeen
45	Gemeente Utrecht	Daarnaast vindt de gemeente Utrecht het belangrijk om de effecten van de voorgestelde wijzigingen en regelingen inzichtelijk te maken en te toetsen. Gezien de vele variabele parameters die het warmtetarief bepalen, is het nu niet duidelijk of de totale energiekosten voor gebonden afnemers door de aanpassingen gaat dalen of stijgen. Het is belangrijk om hierin inzicht te kunnen bieden aan de gebonden afnemers.	Tariefregulering algemeen

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
46	Gemeente Utrecht	Tot slot is het een verbetering dat de warmteleveranciers nu over de duurzaamheid van warmtelevering moeten rapporteren. Leveranciers kunnen daarnaast optioneel rapporteren over de andere duurzaamheidsaspecten van de warmtelevering, zoals de luchtkwaliteit. De gemeente ziet graag dat het rijk snel stappen neemt om deze optionele parameters verplichtend op te nemen in de informatie over duurzaamheid in het bestuursverslag.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
47	VEMW	Om draagvlak te creëren moet de consument (huishoudens, utiliteitssector, MKB) vertrouwen krijgen in het proces en het product c.q. de dienst (warmtelevering). Dat vraagt - in de verplichte duurzaamheidsrapportage voor warmteleveranciers - een onderbouwing met adequate, betrouwbare en transparante berekeningen en uitgangspunten die gecontroleerd worden door een onafhankelijke instantie. Een toets of validatie door een organisatie die door de warmteleverancier gekozen is, biedt onvoldoende garantie voor de noodzakelijke betrouwbaarheid. De consument én de beleidsmaker willen weten wat een warmtenet zoals stadsverwarming aan CO2-reductie oplevert ten opzichte van een gasketel als referentie en of het ook op termijn een doeltreffende en doelmatige oplossing biedt. Dat vraagt om een rapportage waarin voor alle partijen inzichtelijk moet zijn hoe de stadsverwarming én de referentiesituatie zijn geformuleerd. Dat moet niet overgelaten worden aan de warmteleverancier. Transparantie vraagt daarbij om het inzichtelijk maken van alle tussentoppen en de gebruikte uitgangspunten, indicatoren en waarden van de berekening.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
48	Vereniging Brede Stroomversnelling	De Stroomversnelling staat voor duurzaam en daar past het (vooralsnog) handhaven van aardgas als referentiesituatie niet bij.	Tariefregulering algemeen
49	Vereniging Brede Stroomversnelling	Wij missen echter nog de mogelijkheid dat een enkele warmteleverancier meerdere warmteproducten naast elkaar kan voeren waarbij de duurzaamheid hiervan kan verschillen (zie ook verderop).	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
50	Vereniging Brede Stroomversnelling	In artikel a1 lid 1b en 1c wordt gesproken over warmte van 30°C tot 70°C resp. warmte van "zeer lage temperatuur" van minder dan 30°C. Het is voor ons (uit de toelichting) niet duidelijk waar het omslagpunt van 30°C op is gebaseerd. Als dit grens moet markeren van warmte waaronder systemen voor lage-temperatuurverwarming (vloerverwarming, wandverwarming) niet meer kunnen worden gevoed, dan verklaart dit een en ander. Echter, waarom zou voor zeer lage temperatuurverwarming alleen vastrecht mogen worden geheven dat is gebaseerd op het vermogen van de aansluiting waarbij een willekeurig omslagpunt van 5 kW is gekozen? Dat lijkt ons een erg willekeurige keuze resp. grens. Een maat in W/m2 (i.p.v. vermogen in kW) zou bijv. meer voor de hand liggen en ook bescherming bieden voor kleinere woningen. Voor de Stroomversnelling is dit van belang omdat in de toekomst, m.n. door cascadering van warmtestromen, steeds meer gebruik zal worden gemaakt van lage temperaturen (incl. een kleine booster warmtepomp voor tapwater en soms ook voor ruimteverwarming).	Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a
51	Vereniging Brede Stroomversnelling	Waar we nog twijfels over hebben, is of de eenmalige afkopsom van een warmtebundel voor een langere periode (bijv. 25 jaar) bij een nieuwe warmte-aansluiting in de voorgestelde regeling wellicht wordt gezien als een onderdeel van de eenmalige bijdrage aansluitkosten. Op het maximum voor deze eenmalige bijdrage aansluitkosten (daar lijkt in de regeling geen uitzondering te kunnen worden gemaakt, ook niet als aanbieder en afnemer het daarover eens zijn).	Tariefdifferentiatie. Warmtebesluit artikel 5c
52	Vereniging Brede Stroomversnelling	Belangrijk punt van aandacht is bij bovenstaande concept (Warmteversnelling) is dat de warmteleverancier 100% duurzame warmte kan leveren over een warmtenet. De bedoeling is dat er nieuwe duurzame warmtebronnen worden toegevoegd (of bestaande duurzame restcapaciteit wordt ingezet). Het zou dan zeer wenselijk zijn wanneer de warmteleverancier in zijn duurzaamheidsrapportage verplicht wordt om aan te geven aan welke kwaliteiten warmte (in termen van duurzaamheid) hij in welke hoeveelheden aan zijn afnemers heeft verkocht. Uit de voorgestelde duurzaamheidsrapportage komt immers alleen een gemiddeld duurzaamheidsniveau (alle afnemers op één hoop, gemiddelde warmte). Dat kan gemakkelijk leiden tot onbegrip bij afnemers bij Warmteversnellingsprojecten aan wie 100% duurzame warmte is toegezegd en geleverd (bewijslast via Garanties van Oorsprong of anders). Wij pleiten ervoor om de duurzaamheidsrapportage op dit punt aan te passen.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
53	Vereniging Brede Stroomversnelling	Een ander belangrijk punt bij de duurzaamheidsrapportage is gebruik van meetwaarden. In het rapport van Harmelink Consulting wordt aangegeven: "gebruik te maken van meetgegevens die op dit moment al jaarlijks door warmteleveranciers worden verzameld. Als meetgegevens (nog) niet aanwezig zijn, kan gewerkt worden met een schatting op basis van de meest recente meetgegevens. De EMG biedt de mogelijkheid gebruik te maken van historische gegevens of een combinatie van historische en toekomstige ontwikkelingen". Waar wij hierbij nadrukkelijk aandacht willen vragen, is het feit dat de veel warmteleveranciers tot op heden geen duidelijkheid kunnen (of willen?) bieden over de verliezen in hun warmtenetten. Hierbij is het risico dat zij schermen met het ontbreken van meetgegevens en dan gebruiken maken van de (lage!) forfaitaire verliesfactor in de EMG. Onze stellige indruk is, is dat de warmteverliezen in werkelijkheid vaak groter zijn dan genoemde forfaitaire EMG-waarde. Wij pleiten ervoor om in het Warmtebesluit een overgangstermijn op te nemen waarin warmteleverancier nog mogen werken met forfaitaire waarden. Na het aflopen van die overgangstermijn zou dan in elk geval het warmteverlies – uiterst belangrijk voor het bepalen van de duurzaamheid van een warmtenet- op basis van meetwaarden moeten worden bepaald.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
54	NEPROM	1) wij beschouwen het als een gemiste kans projectontwikkelaars formeel hun essentiële positie niet erkend krijgen (primaïr) in de Warmtewet en (daarmee in) lagere regelgeving Warmtewet. Zij worden/de NEPROM wordt niet expliciet als representatieve organisatie aangemerkt, terwijl zij in aanmerking zouden moeten komen voor gelijkwaardige bescherming (als onder de elektriciteitswet en ten opzichte van producenten/leveranciers/als verbruikers), met bijbehorende passende rechtsbescherming. Bent u bereid om aanpassing op dit punt te overwegen? Dat bedoelen wij in de meest brede zin (toelating op bestaande netten/het bevorderen van concurrentie en aansluitkosten bijvoorbeeld maar niet uitsluitend). Wij zijn er voorstander van, dat er voldoende ruimte is anderen toe te laten op een warmtenet, bijvoorbeeld ook consumenten en bewonersverenigingen.	Overig
55	NEPROM	Voor ons is een belangrijk aspect uit de documenten het onderwerp 'de eenmalige aansluitbijdrage'. De maximale aansluitkosten worden gebaseerd op de gemiddelde werkelijke kosten voor de betreffende categorie aansluiting. (1) Zonder nadere toelichting is niet duidelijk hoe/welk gemiddelde gewogen wordt en/of hoe de Autoriteit Consument en Markt hiermee omgaat/om dient te gaan. Expliciete handvatten zijn wenselijk, om transparantie te bevorderen. (2) Wat wordt er verstaan onder 'kosten'? Welke kosten moeten wel of niet meegenomen worden? (3) Wat is 'werkelijk' en welke mechanismen worden ingebouwd om dit inzichtelijk te maken en om daar daadwerkelijk op toe te kunnen zien? Risico is, dat het systeem anders te grof en oncontroleerbaar wordt, ook voor de toezichthouder. (4) Bent u bereid een maximum aan de aansluitkosten te verbinden? Dat zij gebaseerd worden op de werkelijke kosten maar nooit meer zouden mogen bedragen dan een X-bedrag. (5) Wij vinden kruissubsidiëring tussen (categorieën) afnemers onwenselijk. Bent u bereid hieraan grenzen te stellen? U zou hierbij in overweging kunnen nemen de verschillende tarieven zoveel mogelijk aan te laten sluiten op de kosten (per categorie) (6) Hoe wordt voorkomen dat eventuele tekorten in een business case op een ander manier (dan via de aansluitbijdrage) op de projectontwikkelaar (en dus de eindgebruiker) afgewenteld worden? Rechtsbescherming op dit punt ontbreekt. In onze visie is het wel wenselijk hierin te voorzien. In de praktijk is namelijk geen sprake van evenwichtige en vrije onderhandelingsruimte. Het is bovendien principieel onjuist op dit punt een ongerechtvaardigd onderscheid te maken tussen bestaande en nieuwbouw; voor nieuwe netten. Bij bestaande elektriciteitsnetten bijvoorbeeld worden projectkosten niet eenzijdig afgewenteld op nieuwbouw. Dat dreigt nu wel te gebeuren. Maatschappelijk gewenste ontwikkelingen (op het gebied van duurzaamheid) komen zo niet tot stand.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
56	Stichting "NietMeerDan"	Waar wordt geregeld dat een individuele gebruiker kan kiezen voor een specifieke afleverset? Bv. iemand wil een (duurzame) zonneboiler plaatsen en daarom zijn tapwater verwarming uit de gecombineerde afleverset laten vervallen en dus alleen gebruik maken van ruimteverwarming. Hoe en waar wordt dan bepaald wat de afsluitkosten zijn?	Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b
57	Stichting "NietMeerDan"	In Artikel 5a zou men dan verwachten dat er iets geregeld is voor het afsluiten van een deel van een afleverset (het Tapwater deel), of dat er een mogelijkheid zou zijn om de gecombineerde afleverset af te sluiten en een afleverset voor alleen ruimteverwarming aan te sluiten tegen werkelijk kosten.	Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
58	Stichting "NietMeerDan"	Na het lezen van (de toelichting op) dit artikel, krijg ik het idee dat er toch nog weer minder afleversets bestaan dan in artikel 5b is aangekondigd. Namelijk: Bij temperaturen hoger dan 70° zijn er ineens geen individuele afleversets voor uitsluitend ruimteverwarming en uitsluitend verwarming van tapwater beschikbaar. OF VERGIS IK MIJ?	Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a
59	Stichting "NietMeerDan"	Als er wel individuele afleversets bestaan voor uitsluitend ruimteverwarming (Artikel 5b) waarom wordt er in de formule voor het brandstofrendement dan nog een percentage voor het warmtapwater opgenomen.	Gebruiksafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4
60	Energie-Nederland	In de voorliggende regelgeving is getracht om nauwkeurig aan te sluiten bij de zeer vele praktijksituaties die er zijn met levering van ruimteverwarming, op verschillende temperatuurniveaus, al of niet in combinatie met tapwater, al of niet in combinatie met koudelevering en al of niet direct aan de consument dan wel via een collectieve levering aan een doorleverancier. Op zich kan deze benadering correct zijn, hij leidt echter in de praktijk tot een onoverzichtelijk geheel van vele NMDA-tarieven (afhankelijk van het type afleverset, de gebruikte reductiefactor bij temperaturen onder de 70 graden, of de gecombineerde levering met koude etc.). Dat maakt de invoering ervan zeer complex en zal naar verwachting tot alleen maar meer (communicatie) problemen leiden, omdat het nu voor de klant helemaal lastig is geworden om te bepalen welke regeling van toepassing is op zijn situatie. De warmteleveranciers zullen deze complexiteit moeten uitleggen, wat tot voorzienbare teleurstelling en schade aan imago en vertrouwen in het product zal leiden. In plaats van een stap vooruit, betekent dit een grote stap achteruit. Net op het moment dat stevig wordt ingezet op de warmtransitie en warmtenetten daar een belangrijke rol in gaan spelen, zoals het Ministerie van Economische Zaken zelf ook aangeeft. Energie-Nederland dringt er dan ook met klem op aan de voorgestelde regelingen aanzienlijk te vereenvoudigen, met name aangaande de, aansluitbijdrage, de afsluitbijdrage, de afleverset, de levering op verschillende temperaturen en de levering van koude. In het verlenge daarvan benadrukt Energie-Nederland nog maar weer eens dat de rendementen nog steeds onder het gewenste redelijk rendement zitten. Graag vernemen wij hoe de wetgever de balans tussen de leveringsverplichting van de vergunninghouder en de minder wordende middelen die via de tarieven worden verkregen, wil herstellen? In dit verband wordt ook gewezen op het advies van de Raad Van State die eveneens aandacht vraagt voor de lage rendementen van de warmtebedrijven in relatie tot de leveringsverplichting en de daling van de tarieven.	Overig
61	Energie-Nederland	Energie-Nederland gaat ervan uit dat onder de Warmtewet een Besluit en een Regeling komen te vallen waarin alle aangekondigde "nadere regels" worden verwerkt. In het verlenge daarvan ontbreekt de nadere uitwerking van de reductiefactor bij lagere temperaturen in de Regeling.	Gebruiksafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4
62	Energie-Nederland	Is het nog steeds het streven om de gewijzigde wet- en regelgeving in werking te laten treden per 1 januari 2018? Los van het door te lopen politieke besluitvormingsproces vereisen de voorgestelde wijzigingen, waaronder die in het Warmtebesluit en de Warmteregeling, aanzienlijke wijzigingen in technische- en klantsystemen die geïdentificeerd en geïmplementeerd moeten worden. Bent u daarom voornemens om een implementatieperiode te hanteren?	Inwerkingtreding. Warmtebesluit artikel II
63	Energie-Nederland	Het opschrift van paragraaf 2 komt te luiden: Tariefregulering Hiermee wordt afstand genomen van NMDA als reguleringssystematiek. Veel langdurige contracten en concessies van bedrijven zijn gebaseerd op toepassing van het NMDA-beginsel als grondslag voor de kosten voor de levering van warmte. Hoe kunnen de bedrijven blijven voldoen aan deze afspraken, nu de wet hen voorschrijft om de tariefregulering in het warmtebesluit te volgen?	Tariefregulering. Warmtebesluit Artikel I. B
64	Energie-Nederland	Voorgesteld wordt op het maximum GJ-tarief voor warmtelevering met een aanvoertemperatuur onder 70 graden een reductie factor toe te passen. Als reden wordt aangevoerd dat de verbruiker extra kosten voor verwarming moet maken indien de aanvoertemperatuur onder de 70 graden ligt. Hier kan het volgende over worden opgemerkt. De reden dat er een reductie op de gereguleerde GJ-prijs zou moeten komen bij een aanvoertemperatuur onder 70 graden is ons volstrekt onduidelijk. Ten eerste leidt het feit dat een verbruiker zelf energie toevoegt om tot een verhoogde temperatuur te komen automatisch ook tot een lagere energie afname (GJ's) uit het warmtenet, de hoeveelheid totale benodigde energie (verbruik in de woning) verandert immers niet. Ten tweede is de energieafname (GJ) onafhankelijk van de aanvoertemperatuur uit het warmtenet. De energieafname is immers het product van het temperatuurverschil en de flow over de aansluiting. Het maakt voor de energieafname bij een gelijk temperatuurverschil en flow dus ook niet uit hoe hoog de aanvoertemperatuur is. Bij een aanvoer-retour van 90-70 en 50-30 is de energieafname bij gelijke flow exact gelijk. Voorstel is dan ook om geen uitvoering te geven aan de mogelijkheid om verschillende maximum GJ-prijzen voor verschillende temperatuurniveau 's vast te stellen, daar bestaat zoals boven gesteld geen enkele logische reden voor. Als er al met verschillende prijzen gerekend zou moeten worden dan zouden de vaste kosten kunnen worden bekeken, echter de regulering van het maximumtarief voor afleversets houdt daar feitelijk al rekening mee houdt. Immers indien een verbruiker voor eigen rekening tapwaterapparatuur gebruikt dan krijgt deze verbruiker geen afleverset of slechts een afleverset voor alleen ruimteverwarming in rekening gebracht. Daarmee is er reeds in voorzien dat betreffende verbruiker niet betaalt voor warm tapwater apparatuur aan de warmteleverancier.	Gebruiksafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4
65	Energie-Nederland	de klant heeft indien deze extra energie toevoegt aan de geleverde warmte, al een lager verbruik en een lager tarief voor de afleverset en dus lagere kosten. Een extra reductiefactor is daarmee niet nodig en zal verder leiden tot de volgende praktische bezwaren: Noodzaak van inzicht in extra kosten, algemeen maar ook per klant De bepaling van de extra kosten voor de verbruiker moet eenduidig zijn vast te stellen en ook daadwerkelijk door elke klant die de reductie ontvangt, aanwezig zijn. Dat houdt in dat bij de bepaling niet kan worden volstaan met een forfaitaire bepaling van de extra kosten die gemaakt worden als gevolg van een lagere leveringstemperatuur, maar dat ook daadwerkelijk moet worden aangetoond dat deze extra kosten gemaakt worden. Anders zouden de verbruikers onterecht een reductie ontvangen. Het ligt voor de hand de bewijslast hiervan bij de verbruiker te leggen, omdat alleen deze inzicht heeft in de feitelijke situatie binnenshuis. In de voorgestelde bepaling is echter gekozen voor een "willekeurig" kortingspercentage op het maximum GJ-tarief in de veronderstelling dat die (variabele) korting ongeveer wel overeen zal komen met de kosten die de verbruiker extra moet maken om warm tapwater in te kopen of zelf op te werken zonder dat duidelijk is of inderdaad sprake is van meerkosten voor de verbruiker dan wel minder kosten voor de leverancier.	Gebruiksafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4
66	Energie-Nederland	Daarnaast kunnen de tariefffecten voor het onderscheid tussen warmtelevering op verschillende temperaturen zoals in dit Besluit gemaakt wordt zelfs contraproductief zijn voor de groei van warmtenetten. Voor de toekomst gaat warmte met lagere temperatuur belangrijker worden omdat daarmee meer (rest) warmtebronnen kunnen worden uitgekoppeld. Er ontstaat echter nu het gevaar dat ombouw van bestaande binnen installaties om ze geschikt te maken voor lage temperatuur door de tariefdifferentiatie niet kan worden meegenomen in de totale business case. Voor klanten is het niet relevant wat de aanvoertemperatuur is als tegen een redelijke prijs (NMDA) verwarmd en warm tapwater geleverd kan worden. Er is ook geen reden om de prijs voor die leveringen ineens te verlagen. Voorkomen moet worden dat de business cases in die omgeving straks niet meer sluitend zijn door de GJ-prijs voor de netten van de toekomst nu aan te passen.	Gebruiksafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4
67	Energie-Nederland	Wij zien voorts dat het voorstel is om de maximumtarieven voor huidige WKO-projecten waar met lage temperatuur gewerkt wordt ook meteen in te voeren, terwijl het ministerie eerder heeft toegezegd dat een eventuele wijziging van de tariefregulering voor lagere temperatuursystemen pas in werking zou treden zodra een project een looptijd van 15 jaar bereikt. We moeten constateren dat een overgangsregeling nu alleen voor de levering van koude wordt gehanteerd.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
68	Energie-Nederland	De tekst van artikel 1a, lid 1 sub b, onder de nummers 2 en 3 lijkt niet helemaal te kloppen. Daar staat het woordje "en" aan het slot terwijl in de Toelichting over "of" gesproken wordt. Onder nummer 3 ontbreekt achter "de leverancier" nog een stuk tekst.	Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a
69	Energie-Nederland	Artikel 1a lid 2 voegt niets toe ten opzichte van artikel 5 lid 4 van de Warmtewet, en kan dus vervallen.	Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
70	Energie-Nederland	Artikel 3, lid 1 onder c.: waarom wordt hier uitgegaan van de gasmeetkosten voor een G6 aansluiting en niet van de warmtemeetekosten (gezien het feit dat voor de aansluitbijdrage, afsluitbijdrage en de kosten voor de afleverset wordt gekozen voor het principe van kostenorientatie)?	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3
71	Energie-Nederland	In artikel 3, derde lid, van het Warmtebesluit staat in de formule tweemaal de waarde '3 kW' vermeld, maar wordt vervolgens bij de duiding van de parameters (en in de toelichting) de waarde '5 kW' gehanteerd. Welke waarde is de juiste?	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3
72	Energie-Nederland	Voor het tarief voor warmte < 30 graden wordt een rekensom gemaakt. De uitkomst van deze rekensom is een verschil voor het BT van 310 euro, terwijl het tarief zelf volgens de toelichting op de warmteregeling op 300 euro is gesteld, wat is de reden van deze afwijking?	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3
73	Energie-Nederland	In artikel 3 is niet geregeld met maximum aan vaste kosten gerekend kan worden in het geval sprake is van een collectieve levering van tapwater. Op welke wijze wordt het maximum voor de vaste kosten berekend bij de levering van (de)centraal opgewekt warmtapwater?	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3
74	Energie-Nederland	In artikel 3 wordt niet ingegaan op het gebruiksonafhankelijke deel van de vaste kosten voor centrale aansluitingen van meer dan 100 kW. Op welke wijze zullen regels worden gesteld voor het vastrecht van deze aansluitingen? Uitgangspunt hierbij dient een vermogensafhankelijke prijsstelling te zijn. In de praktijk komen centrale aansluitingen voor die oplopen tot wel 5.000 kW aansluitvermogen. De gebruiksonafhankelijke kosten op basis van NMDA voor een dergelijk grote aansluiting liggen ongeveer zeventigmaal hoger dan de gebruiksonafhankelijke kosten conform de Warmtewet bij een verbruiker tot en met 100 kW. Om recht te doen aan zowel de positie van de klant met een centrale aansluiting alsook de warmteleverancier dient met vermogensafhankelijke kosten te worden gewerkt en kan niet worden uitgegaan van een (gemiddeld) bedrag. In de huidige uitwerking van de Warmtewet wordt voor alle verbruikers t/m 100 kW wel met een bedrag gewerkt. Die uitwerking heeft tot gevolg dat zakelijke klanten tussen de 40 en 100 kW sinds de inwerkingtreding van de Warmtewet verlieslatend zijn geworden en nauwelijks nog op een bedrijfseconomisch verantwoorde wijze aan te sluiten zijn.	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3
75	Energie-Nederland	In artikel 3, 2e lid wordt aangegeven dat verschillende warmteleveranciers op een adres gezamenlijk niet meer dan het maximumtarief mogen vragen. Dit houdt in dat tussen verschillende leveranciers, veelal de leverancier van de warmte voor ruimteverwarming en een verhuurder van het apparaat voor tapwater (bijvoorbeeld de verhuurder van de woning of een andere derde) moet worden afgestemd. Een dergelijke afstemming is in de praktijk niet werkbaar en kan tot een reeks van individuele tarieven leiden omdat de huurbedragen van apparaten voor tapwater mogelijk per woning variëren. Tevens bestaat de mogelijkheid dat de leverancier van de ruimteverwarming warmte 'gestraft' wordt voor slecht presterende tapwater apparaten van die verhuurder. Immers de gebruiker betaalt veelal een vast bedrag (huur) plus variabele verbruikskosten (elektriciteit of gas). Dit zal met name het geval zijn indien het tapwater middels een warmtepomp(boiler) wordt opgewekt, waarvan het opwekkendement (jaarlijks en tussen woningen onderling) kan fluctueren. Zelfs is denkbaar dat individuele bewoners de hogere elektrakosten (door een tegenvallend rendement van de van verhuurder gehuurde warmtepomp(boiler)) zou willen afwentelen op de leverancier van warmte voor ruimteverwarming. De genoemde werkwijze lijkt ons vanwege bovenstaande niet werkbaar en tot ongewenste effecten leiden. Het artikel is bovendien niet nodig, aangezien in artikel 5 reeds een lager tarief voor de afleverset voorzien is als geen tapwater wordt geleverd en dus de situatie zoals die gepoogd wordt te ondervangen in artikel 3, tweede lid, te ondervangen. Een aanvullende regeling op dit onderwerp lijkt daarmee complex, niet wenselijk en niet nodig, en artikel 3 lid 2 zou daarom moeten vervallen. Zie ook de opmerkingen bij artikel 1a.	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3
76	Energie-Nederland	In de huidige berekeningsmethodiek van de maximumprijs is het elektriciteitsverbruik van de referentie gasgestookte ketel niet meegenomen. Dit is een ommissie aangezien het gebruikskosten betreffen die verbruikers op een warmtenet niet hebben. Volgens Milieucentraal is het elektriciteitsverbruik van een nieuwe HR-ketel 120 kWh per jaar. Volgens Stichting Hier is dit voor een nieuwe ketel 130 kWh per jaar en voor een oudere ketel 500 kWh per jaar. Uitgaande van een mix in de installed base van gloednieuwe en bestaande ketels zou in de maximumprijsberekening (onderdeel "ΔGK") een verbruik uit de bandbreedte 120-500 kWh moeten worden opgenomen, in plaats van de gebruikte 129 kWh. Daar staat nog eens tegenover dat het warmteverlies van de afleverset waarvan is uitgegaan (1,26 GJ) in de praktijk aanzienlijk lager uitvalt doordat het uitgangspunt dat de gehele afleverset een temperatuur van 60 graden heeft niet juist is. Een belangrijk deel werkt slechts op 30-40 graden. Bovendien wordt dit warmteverlies binnen de woning afgegeven en gaat dus niet verloren. Verzocht wordt om op basis van bovenstaande deze parameters met de juiste waardering alsnog mee te nemen in de berekeningswijze van de maximumprijs. (In inbreng van EnergieBederland staat dit onder warmteregeling artikel 2)	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3
77	Energie-Nederland	In dit artikel wordt voor elke temperatuurcategorie zoals vermeld in artikel 1a, eerste lid, van het Warmtebesluit aangegeven hoe het gebruiksonafhankelijke deel van de maximumprijs wordt vastgesteld, behalve voor de temperatuurcategorie zoals vermeld in artikel 1a, eerste lid sub b onder 3, van het Warmtebesluit (temperatuur tussen 30 en 70 graden waarbij warmtapwater door een derde geleverd wordt). Zie ook hetgeen hierover onder artikel 3 in dit commentaar vermeld is. Zoals wij bij artikel 1a hebben aangegeven is er geen enkele logische reden om het gebruiksonafhankelijk deel van de maximumprijs te variëren bij verschillende temperaturen. Artikel 4 1b en 1c kunnen dan ook geschrapt worden.	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4
78	Energie-Nederland	Aangegeven wordt dat de gasprijs zal worden bepaald door het gewogen gemiddelde van de vaste gasprijs voor 1-jaars contracten van de 10 grootste leveranciers. Voor de helderheid graag toevoegen dat deze weging plaatsvindt op basis van marktaandeel. Verder stellen wij voor om schokken in de maximumprijs tegen te gaan door gasprijs te middelen over enkele jaren. Bijvoorbeeld door het vaststellen van de gemiddelde gasprijs te bepalen door het gemiddelde te nemen van 2 voorgaande jaren en de huidige gasprijs. (in inbreng van EnergieNederland staat dit onder Warmteregeling, Algemeen)	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4
79	Energie-Nederland	In artikel 4, eerste lid, van het Warmtebesluit wordt melding gemaakt van de 'reductiefactor voor de kosten van de verbruiker voor verwarming tapwater'. In het derde lid van dat artikel wordt aangegeven dat in een ministeriele regeling nadere eisen kunnen worden gesteld aan deze reductiefactor. In de Warmteregeling wordt echter niets geregeld omtrent de reductiefactor. Zie onze opmerkingen bij artikel 1a van het Warmtebesluit. (in inbreng van EnergieNederland staat dit onder Warmteregeling, Algemeen)	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4
80	Energie-Nederland	Artikel 4a, lid 3 jo lid 4: Bij warmte-koude systemen wordt een maximumtarief voor koude levering voorgesteld. Dit maximum wordt bepaald op basis van een percentage van de kosten van de warmtelevering in enig jaar. De formule is echter zo opgeschreven dat hierin ook een volume-component warmtelevering zit terwijl er geen volume-component (variabel maximumtarief) gerelateerd is aan de koude levering. Hierdoor ontstaat de situatie dat de prijs die in rekening mag worden gebracht voor koude afhangt van het warmte volume. Dit is een benadering die niet gebaseerd is op haalbaarheid (rekenvoorbeeld in voetnoot). Stel er is sprake van een warme winter, dan daalt ineens het maximum koude-tarief per eenheid koude in de zomerperiode. Koude wordt bovendien meestal niet variabel afgerekend. Een vast bedrag is daarom te prevaleren boven een warmteafhankelijk bedrag en alleen toe te passen bij woningen.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
81	Energie-Nederland	In het advies van Haskoning is de aanbeveling gedaan om een onderscheid te kunnen maken tussen zakelijke en huishoudelijke klanten t.a.v. de levering van koude. Energie-Nederland onderschrijft die aanbeveling, omdat warmte-koude systemen integrale systemen zijn, waarbij de klant zelf bepaalt of hij het bronwater gebruikt om mee te koelen of om mee te verwarmen. Vraag is waarom het advies van Haskoning niet is overgenomen?	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
82	Energie-Nederland	'Gemiddelde werkelijke kosten' staat onder lid 4 omschreven als de gemiddelde werkelijke kosten van de leverancier, dit moet echter zijn de gemiddelde kosten van een representatieve dwarsdoorsnede zoals beschreven staat in lid 6.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
83	Energie-Nederland	In lid 7 wordt verondersteld dat koude levering beëindigd/opgezegd kan worden. Indien sprake is van WKO-systemen, met als product "lauw water", dan is dit uitgangspunt onjuist: Bij systemen met "lauw water"-levering wordt noch warmte noch koude geleverd. Er wordt bronwater ("lauw water") geleverd, dat achter de leveringsgrens door de klant zelf gebruikt wordt om, afhankelijk van de klantbehoefte, warmte of koude te produceren middels een warmtepomp. Er is daarmee dus überhaupt geen sprake van koudelevering. Indien een klant geen koude wenst kan de klant ofwel de installatie tijdelijk uitschakelen zodat geen koude geproduceerd wordt, ofwel zich geheel laten afsluiten van het systeem.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
84	Energie-Nederland	In lid 7 wordt verondersteld dat koude levering beëindigd/opgezegd kan worden. Indien met WKO-systemen andersoortige systemen worden bedoeld (systemen met een WKO als bron, maar waar hogere temperatuur warmte bij de gebruiker wordt geleverd) dan is deze stelling om een aantal redenen niet gewenst: - Financieel: Het wel of niet financieel haalbaar zijn van de installatie en exploitatie van een duurzame energie-installatie, zoals een WKO-installatie, is opgebouwd uit de investering, de exploitatiekosten en de inkomsten. Koude maakt daar integraal onderdeel van uit. Het is duurzaam opgewekte energie, waarvan de levering het mogelijk maakt voor marktpartijen om te investeren in technieken zoals WKO. - Continuïteit levering: Koude maakt onlosmakelijk onderdeel uit van het duurzame energie-concept WKO. Levering van koude is noodzakelijk om de langjarige goede werking van het duurzame energiesysteem mogelijk te maken. - Juridisch: Levering van koude is noodzakelijk om te voldoen aan de milieueisen (vergunning), waar een energetische balans wordt voorgeschreven. De keuze van consumenten of zakelijke partijen voor wel of niet koudelevering, is vooral een keuze die bij aanvang van het huur- of koopcontract gemaakt moet worden en die wordt vastgelegd in een aansluit- en/of leveringsovereenkomst. Aanpassing van de uitgangspunten waaronder de levering is gerealiseerd en wordt bedreven is ongewenst en niet mogelijk zonder passende compensatie (zie voetnoot). Bovendien leidt de mogelijkheid tot afsluiten tot een kostenverhoging voor de klanten die wel op het systeem aangesloten blijven, door verminderde afname worden de regeneratiekosten voor de bron hoger. Via de formule zal het % voor de kosten van koudelevering namelijk stijgen bij een stijgende GKwk. Het betreffende artikel of de Toelichting dient daarop aangepast te worden: klanten kunnen niet opzeggen in verband met het integrale karakter van WKO. Zo wordt voorkomen dat de indruk ontstaat dat jaarlijkse beëindiging van koude levering bij WKO-systemen mogelijk c.q. gebruikelijk is.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
85	Energie-Nederland	Lid 8 vereist nadere verduidelijking. De overgangstermijn van 15 jaar is wat de tekst van het Besluit betreft gekoppeld aan de inwerkingtreding van een wetsartikel. Uit de Toelichting lijkt echter te volgen dat die 15 jaar enkel gekoppeld is aan de ingebruikname van het WKO-project. Dat laatste zou kunnen betekenen dat projecten die de 15 jaar looptijd benaderen of al doorlopen hebben, direct na de inwerkingtreding van de wet en het Warmtebesluit onder de nieuwe regeling vallen en dus geen overgangstermijn kennen. Dit is verwarrend en ongewenst. Voorgesteld wordt dat de gewijzigde regelgeving geen betrekking heeft op reeds bestaande projecten, die voor de inwerkingtreding van de gewijzigde wet al in gebruik waren gesteld c.q. waarover reeds afspraken met projectontwikkelaars gemaakt zijn.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
86	Energie-Nederland	De uitvoering van het bepaalde in dit artikel vergt een uitvoerig onderzoek door de ACM naar de kosten voor verschillende soorten van (fysieke) aansluitingen. Hetzelfde geldt voor de vaststelling van de kosten voor de verschillende soorten afleversets (artikel 5a) en de verschillende vormen van afsluiting (artikel 5b). Veel van de gegevens die nodig zijn voor de bepaling van de parameters zijn in de boekhouding van de warmtebedrijven op dit moment niet zondermeer beschikbaar in de vorm die het voor de ACM mogelijk maakt snel tot de vaststelling over te gaan. Hier dient rekening mee gehouden bij de termijn van inwerkingtreding van de betreffende wetsartikelen? Bij het aanbieden van de wet is aangegeven dat de lastendruk voor de warmte leverende bedrijven nauwelijks zouden toenemen (niet meer dan € 5.520 voor het opstellen van het duurzaamheidsverslag en niet meer dan € 4.140 voor het verstrekken van informatie aan potentiële producenten van warmte. De gegevens die echter ingevolge deze regelingen apart (en met terugwerkende kracht) moeten worden boek gehouden en vertrekt aan de ACM leiden tot een aanzienlijke lastenverzwaring. Niet alleen is aanpassing van de boekhouding noodzakelijk, ook dient deze aanpassing met accountants te worden besproken, evenals dat de procedures voor de administratie van de monteurs dient te worden aangepast en ingevoerd. Per bedrijf gaan deze kosten al gauw in de tienduizenden euro's lopen, een veelvoud van de bij de wet aangegeven lastendruk, voor dit onderdeel alleen al.	Overig
87	Energie-Nederland	Bij de ontwikkeling van een nieuw warmtenet aan een nieuwe bron gaat het (echter) niet alleen om de kosten voor de aanleg van een huisaansluiting, maar ook de leiding in de straat, het onderstation zelf en de aansluiting naar de warmtebron. Dit geldt ook voor een nieuw distributienet dat wordt aangesloten op een bestaand primair net. Er is m.a.w. geen typische situatie voor een nieuwbouwaansluiting te definiëren. Daarmee is de vaststelling van een aansluitbijdrage voor nieuwbouw een willekeurige exercitie, waarvan de meerwaarde gering is omdat elke situatie per definitie afwijkt en er naast deze berekende gemiddelde kosten voor een stuk leiding van de straat naar de voordeur vrijwel altijd andere kosten zullen zijn die alsnog aan de bouw/ eigenaar in rekening gebracht zullen moeten worden om de aansluiting te kunnen realiseren en exploiteren. Het gaat dan om een extra projectbijdrage die nodig is om de businesscase dekkend te maken van het aansluiten van een woning of gebouw. Zonder deze extra projectbijdrage komt de aansluiting niet tot stand, dus wat is het nut om een landelijk dekkend aansluittarief van een deel van het benodigde leidingwerk te bepalen, anders dan dat het leidt tot verwarring. Behalve dat de exercitie om de landelijke gemiddelde kosten voor de aanleg van een max. 25m lange leiding te berekenen weinig zin heeft maar wel veel moeite zal kosten om deze objectief en redelijk te kunnen vaststellen, ontstaan er misverstanden over bedragen die bij gebruikers in rekening gebracht zouden worden. Dit terwijl het projectkosten van bouwers/eigenaren betreft die buiten de scope van de Warmtewet vallen en de resultante zijn van een zorgvuldige afweging door bouwers/woningcorporaties, warmtenetbeheerders en gemeenten om een keuze te maken voor het aansluiten op een warmtenet en het rondkrijgen van de business cases. De vermeende transparantie voor de gebruiker komt er niet, deze zien in hun koop- of huursom immers geen specificatie terug van de stichtingskosten van hun woning of bedrijfspand. De vraag is dus welk doel er is gemoeid met deze exercitie, die zowel de belastingbetaler als ook de bedrijven veel tijd en geld gaat kosten. Wij dringen er nogmaals op aan om het vaststellen van een aansluitbijdrage te beperken tot die situaties waarin sprake is van een onvoorziene individuele aansluiting op een bestaand net.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
88	Energie-Nederland	Aansluitkosten voor een collectieve (grote) aansluiting In lid 2 onder c staat dat voor centrale aansluitingen boven de 100 kW de aansluitbijdrage op een maximumbedrag voor een aansluiting gebaseerd wordt. Is dit een bedrag of is het maximum gebaseerd op een formule met een aansluitbijdrage per kW? De grootte van centrale aansluitingen kunnen variëren van iets meer dan 100kW tot duizenden kW. De kosten hiervoor ook.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
89	Energie-Nederland	Aansluitlengte. Uitgegaan wordt van een aansluitlengte van maximaal 25m. Als bij de berekening van de maximum aansluitbijdrage van een te lage gemiddelde aansluitlengte uit wordt gegaan worden de aansluitkosten bij ruim opgezette woonwijken niet gedekt.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
90	Energie-Nederland	Wat wordt bedoeld met "hoofdkraan" in een warmtenet?	Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a
91	Energie-Nederland	Om te voorkomen dat gebruikers vanwege het verschil in kosten tussen een permanente en een tijdelijke afsluiting verzoeken om tijdelijk afgesloten te worden terwijl het verzoek in wezen een permanente afsluiting inhoudt, wordt voorgesteld een maximale termijn van 1 jaar te hanteren. Deze termijn is gelijk aan de termijn die de netbeheerders voor gas en elektriciteit hanteren als grenswaarde voor tijdelijk afsluiten.	Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a
92	Energie-Nederland	Hoe kan voorkomen worden dat vanwege de lage kosten (lager dan doorbetalen van vastrecht) om een oneigenlijke tijdelijke afsluiting wordt verzocht gedurende bijvoorbeeld een tijdelijk verblijf of vakantie in het buitenland. Ter voorkoming dat klanten hiervoor te snel kiezen (en bijvoorbeeld meerdere keren per jaar om een tijdelijke afsluiting verzoeken) zou de drempel van afsluitkosten toch aanzienlijk moeten zijn. Net als bij netbeheer gas zou de optelsom van afsluiten en heraanluiten minimaal gelijk moeten zijn aan de vaste kosten van de aansluiting op jaarbasis.	Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
93	Energie-Nederland	Om te voorkomen dat huurders zonder medeweten van de pandeigenaar om (tijdelijke) afsluiting vragen en daarmee nadeel voor de eigenaar van een pand ontstaat, hanteren de warmtebedrijven momenteel het beleid dat alleen met instemming van de eigenaar kan worden afgesloten. Dit is ook opgenomen in de Model Algemene Voorwaarden. Wij stellen voor om dit ook hier op te nemen, om te voorkomen dat pandeigenaren of opvolgende huurders op enig moment, onverwacht met heransluitkosten worden geconfronteerd ten gevolge van een keuze die zij niet zelf hebben gemaakt en die wellicht volgens de huurovereenkomst niet zou mogen worden gemaakt.	Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a
94	Energie-Nederland	Er wordt onderscheid gemaakt tussen meerdere soorten afleversets. In de toelichting lijkt te staan dat alleen de aanschafkosten worden meegenomen. Ergens wordt genoemd dat het ook gaat om onderhoudskosten. Tenslotte wordt ook genoemd dat het gaat om all-in prijzen. Het is aan te bevelen om eenduidig aan te geven welke factoren de kosten voor de afleverset bepalen: aanschaf, kapitaalvergoeding, installatie, onderhoud incl. materialen en service kosten passend bij 24/7 storingsopvolging.	Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b
95	Energie-Nederland	In de toelichting op het besluit wordt bij 2.4 genoemd: "Afleversets kunnen namelijk in de praktijk op een aantal functionaliteiten verschillen van de meest voorkomende uitvoering. Daarbij kan worden gedacht aan een hoger of lager debiet bij ruimteverwarming, een hogere of lagere CW-waarde bij warm tapwater, de aanwezigheid van een warmtewisselaar bij ruimteverwarming en de aanwezigheid van regelektronica bij warm tapwater." Het gebruik van het woord 'debiet' bij ruimteverwarming werkt verwarrend. Vermoedelijk wordt hier 'vermogen' bedoeld. Verzoek de tekst te wijzigen in '... hoger of lager vermogen bij ruimteverwarming'. Verder, is het juist dat met deze toevoeging (opslag ingeval van hoger of lager vermogen voor ruimteverwarming) wordt bedoeld een hoger vermogen voor bijvoorbeeld zakelijke afnemers met een vermogen tot 100 kW? In dat geval heeft het onze voorkeur dit expliciet te benoemen.	Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b
96	Energie-Nederland	In de toelichting op het besluit staat bij 2.4 aangegeven dat naar verwachting zal worden uitgegaan van een afleverset CW-klasse 4 als standaard voor individuele afleversets. Dit is inderdaad de meest voorkomende set. In dit verband merken wij op dat het huren van een afleverset met meer of minder functionaliteiten geen recht van de klant kan zijn, maar iets is dat de warmteleverancier optioneel kan aanbieden.	Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b
97	Energie-Nederland	Voor het bepalen van een gereguleerd tarief voor centrale aansluitingen > 100 kW geldt analogo aan de bepaling van de verbruiksonafhankelijke kosten voor centrale aansluitingen > 100 kW dat het tarief vermogensafhankelijk dient te zijn (zie het eerdere commentaar bij artikel 3).	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
98	Energie-Nederland	Wat gebeurt er met bestaande overeenkomsten die aan die nieuwe regels niet voldoen? Kunnen overeenkomsten meeverhuizen met een gebruiker of dient voor ieder adres een nieuwe overeenkomst gesloten te worden?	Tariefdifferentiatie. Warmtebesluit artikel 5c
99	Energie-Nederland	In de toelichting wordt gesteld dat het aanbod ook moet voldoen aan het criterium van de maximale prijs. Het heeft de voorkeur ook hier, zoals ook in de Warmtewet verwoord, aan te geven dat dit alleen geldt voor het moment van afsluiten, daarna is bijv. bij een looptijd van 3 jaar met een vast tarief de bescherming van het maximumtarief immers niet meer geldig.	Tariefdifferentiatie. Warmtebesluit artikel 5c
100	Energie-Nederland	De leverancier wordt geacht aan te geven in het aanbod welke effecten er zijn op de opwarmtijd e.d. van de woning. Dit is echter volledig afhankelijk van de binneninstallatie, die geen eigendom is van de leverancier, waarvan hij de toestand niet kent en waarvan de werking volledig wordt bepaald door de bewoner (opzetten van radiatoren, instelling thermostat). Als dit een harde eis wordt, zal voor elke situatie een opname moeten worden gedaan en afspraken gemaakt moeten worden over onderhoud en bediening van de binneninstallatie. Dit is ondoenlijk, Al is het alleen al vanwege de afhankelijkheid van de juiste bediening door de klant. Voorstel: schrappen vanwege onuitvoerbaarheid. Zie ook regeling 3a sub c.	Tariefdifferentiatie. Warmtebesluit artikel 5c
101	Energie-Nederland	In artikel 5c, tweede lid, van het Warmtebesluit wordt vereist dat de leverancier 'schriftelijk' communiceert. We nemen aan dat veel gebruikte digitale communicatiekanalen als e-mail ook toegestaan zijn.	Tariefdifferentiatie. Warmtebesluit artikel 5c
102	Energie-Nederland	Dient onder 'jaar' in dit artikel kalenderjaar verstaan te worden of kan het ook een periode van 12 maanden betreffen? De Toelichting spreekt over een kalenderjaar. Dat strookt niet met de huidige praktijk van afrekening per portie (portfolio gespreid over 12 maanden afrekenen om piekbelasting in de administratie te voorkomen). Een abrupte wijziging van deze bestaande systematiek zou bij sommige klanten kunnen leiden tot een eenmalige forse bijbetaling. Ook voor de leveranciers zou een dergelijke wijziging onwerkbaar worden. Zij zijn veelal ingericht op een facturering per regio. Een systeem waarbij alle klanten tegelijkertijd een rekening ontvangen, zou een enorme druk geven op de klantafhandeling en is onwerkbaar. Ook strookt het niet met tussentijdse verhuizingen. Bovendien is een wijziging van de huidige afrekenmethodiek voor zover ons bekend geen wens vanuit de gebruikers. Tenslotte is afrekenen per jaargroep gedurende het jaar ook usance bij de gas en elektriciteitslevering. Kort samengevat, ons voorstel zou zijn om niet uit te gaan van een kalenderjaar maar van 'een keer per jaar', zoals ook opgenomen in artikel 2 van het Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie.	Facturering. Warmtebesluit artikel 5d
103	Energie-Nederland	Dit artikel stelt diverse eisen aan de boekhouding. De warmtebedrijven zullen hiervoor kosten moeten maken door specifiek alle kosten bij te gaan houden per type set, soort meting, soort afsluiting, soort aansluiting etc. Dit gaat wel erg ver in detail. Zie ook de opmerking gemaakt onder artikel 5 aansluitkosten. Deze administratieve kosten zijn niet meegenomen in de informatie aan de Kamer over de administratieve lasten voor de warmte leverende bedrijven. Aangezien deze toenemende kosten geen invloed hebben op een verhoging van het maximum (NMDA) tarief, betekent dit automatisch een vermindering van het toch al ontoereikende rendement van de bedrijven. In de context van de ontoereikende rendementen van de warmtebedrijven lijkt een dergelijke kosten-verhoging niet te rechtvaardigen. Zeker niet met de in de warmteregeling aangekondigde verlaging van het niet meer dan anders tarief. Het voorstel is daarom om nader te onderzoeken welke gegevens daadwerkelijk nuttig en noodzakelijk zijn, te overwegen geen nieuwe maximum aansluitbijdrage en reductiefactor in te voeren en een overgangstermijn in te voeren voor het toepassen van de tarieven die gebaseerd zijn op de administratieve exercities naar landelijke, werkelijke gemiddelde kosten.	Boekhouding. Warmtebesluit artikel 6
104	Energie-Nederland	Voorstel is om de termijn van 1 maand te verlengen tot 2 maanden. Dit in verband met mogelijke noodzakelijke interne besluitvorming over welke informatie wel/niet prijsgegeven kan worden.	Nettoegang warmteproducenten. Warmtebesluit artikel 10a, 10b en 10c
105	Energie-Nederland	Het schrappen van de parameter 'leidingverlies', het hogere rendement voor tapwaterbereiding en de overstap naar het hanteren van de gasprijzen uit een 'mandje' van gasleveranciers i.p.v. die van de drie grootste gasleveranciers leiden, ondanks de verlaging van de meerkosten van het elektrisch koken, tot een lager maximumtarief zoals bij de presentatie van de Warmtewet door de Minister al is aangekondigd. Deze consequentie komt nu onvoldoende naar voren in de Toelichting. Inmiddels zijn de voorlopige resultaten van de nieuwste rendementsmonitor bekend gemaakt en zal dit ook moeten worden meegenomen.	Tariefregulering algemeen
106	Energie-Nederland	De parameters voor de aanschafwaarde van een CV-ketel en afleverset, alsmede voor de onderhoudskosten, worden als gevolg van de wijziging van de Warmteregeling niet meer als bedragen opgenomen in Warmteregeling, maar zelfstandig door de ACM vastgesteld. In hoeverre wordt de markt hierover geconsulteerd?	Parameters vaste kosten. Warmteregeling artikel 2 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
107	Energie-Nederland	De wijze waarop dit geformuleerd is lijkt ervan uit te gaan dat al deze bedragen jaarlijks opnieuw worden vastgesteld c.q. aangepast. Als dit inderdaad gebeurt leidt dit tot jaarlijks schommelende tarieven. De markt is niet gebaat bij deze schommelingen van jaar op jaar dat telkenmale tot onnodige discussie in de sector leiden. Voorstel is om deze parameters voor tenminste drie jaar en ten hoogste voor een termijn van 5 jaar vast te stellen. Dat geeft rust en mogelijkheden voor de sector om verbeteringslagen te maken om die kosten te optimaliseren.	Parameters vaste kosten. Warmteregeling artikel 2 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
108	Energie-Nederland	Niet duidelijk is dat het tarief voor een standaard afleverset bij deze berekening overeen moet komen met de standaard afleverset waarmee bij het vaststellen van de maximum prijs wordt gerekend. Gelet op het feit dat er in de nieuwe systematiek sprake is van drie functionaliteiten (drie soorten afleversets) zullen er ook drie NMDA bepalingen voor de verbruiksonafhankelijke kosten moeten komen. Het is gewenst dit expliciet te benoemen.	Parameters vaste kosten. Warmteregeling artikel 2 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
109	Energie-Nederland	Daarnaast ontstaan door het gebruik van de reductiefactor (per klant om de werkelijke situatie te weerspiegelen) er nog meer NMDA-tarieven. Daarmee wordt het NMDA-tarief, dat voor veel klanten al moeilijk te begrijpen is, nog veel ingewikkelder. Dit leidt alleen maar tot nog meer discussie over het tarief, omdat er veel verschillende situaties met verschillende NMDA's gaan ontstaan. Dit is niet meer uit te leggen, en doet sterk afbreuk aan het imago van warmtelevering, net op het moment dat warmtenetten mede nodig zijn om de energietransitie te versnellen. Wij verwijzen daarom nadrukkelijk naar ons commentaar op het onderdeel temperatuurafhankelijke tarieven en onze oproep hier niet toe over te gaan.	Parameters vaste kosten. Warmteregeling artikel 2 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
110	Energie-Nederland	Ingevolge sub c van dit artikel moet de leverancier allerlei informatie verstrekken over de effecten van niet door haar bekende noch te beïnvloeden factoren zoals de kwaliteit van de binnen installatie, de isolatie, het type woning e.d. Het betreft hier de karakteristieken van de binneninstallatie die buiten het zicht van de leverancier vallen en daarom voor de leverancier onmogelijk te beoordelen zijn.	Transparantie-eisen bij tariefdifferentiatie. Warmteregeling artikel 3a, 3b en 3c (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
111	Energie-Nederland	Wat wordt verstaan onder "comfortniveau" en onder het begrip "indien de temperatuur kan verschillen"? Deze bepaling suggereert dat veel transparantie gegeven kan worden die in de praktijk niet goed genoeg te bieden is. Voorstel: bovenstaande schrappen (zie ons commentaar op het Warmtebesluit). Het voorstel is tevens om de transparantie te beperken tot die feiten die samenhangen met het gebruiksonafhankelijke deel van het tarief.	Transparantie-eisen bij tariefdifferentiatie. Warmteregeling artikel 3a, 3b en 3c (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
112	Energie-Nederland	Om onduidelijkheden te voorkomen, dient de verplichting genoemd in artikel 3b zich te beperken tot die situaties zoals genoemd in artikel 5a van de Warmtewet.	Transparantie-eisen bij tariefdifferentiatie. Warmteregeling artikel 3a, 3b en 3c
113	Energie-Nederland	In lid 2 van artikel 3b wordt bepaald dat een leverancier uiterlijk een maand voor de wijziging van de prijs voor warmtelevering de gebruiker hierover persoonlijk moet informeren. De prijs voor warmtelevering wijzigt doorgaans per 1 januari. Deze prijswijziging kan echter niet een maand daarvoor gecommuniceerd worden aangezien de belastingen in de regel worden gewijzigd rond de kerst (eind december). Kunt u aangeven hoe hiermee moet worden omgegaan? Is het mogelijk dat ACM het tariefbesluit eerder bekend maakt (bijvoorbeeld eind oktober) en daarbij rekent met (dan nog) voorlopige bedragen voor de energiebelasting? Of dat ACM het tariefbesluit later in laat gaan, zodat bedrijven hun klanten tijdig op de hoogte kunnen stellen van de wijzigingen?	Transparantie-eisen bij tariefdifferentiatie. Warmteregeling artikel 3a, 3b en 3c (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
114	Energie-Nederland	In het tweede lid van artikel 3c wordt vereist dat de leverancier 'schriftelijk' informeert. We nemen aan dat veel gebruikte digitale communicatiekanalen als e-mail ook toegestaan zijn.	Transparantie-eisen bij tariefdifferentiatie. Warmteregeling artikel 3a, 3b en 3c (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
115	Energie-Nederland	In de bepaling over storingen is het begrip 'onderbreking van de levering' vervallen. Ingevolge de (gewijzigde) Warmtewet is een storing een ernstige storing in de levering waarvan de oorzaak is gelegen in het warmtenet, de aansluiting of de op het net aangesloten in pandige leidingen. In de memorie van Toelichting op het wetsontwerp is opgenomen dat de leverancier geen compensatie hoeft uit te keren als de oorzaak van de storing niet gelegen is in het warmtenet van de warmteleverancier/-netbeheerder maar bijvoorbeeld in de productie-installatie van een warmteproducent of in leidingen van derden. Op dit uitgangspunt wordt een uitzondering gemaakt, namelijk wanneer de oorzaak van de storing is gelegen in het in pandig leidingstelsel van de op het net aangesloten gebouwigenaar, in welk geval de kosten van de compensatie verhaald kunnen worden op de gebouwigenaar. In de tekst van de Regeling staat echter dat een storing die gelegen is in een productieinstallatie of leidingen/leveringen van derden valt onder een extreme situatie die slechts dan niet tot compensatie hoeft te leiden als het voorkomen ervan buiten de mogelijkheid van contractuele afspraken van de warmtenetbeheerder valt. Dit is niet in lijn met de Toelichting op het wetsvoorstel en zou ook niet het uitgangspunt kunnen zijn, aangezien de storingscompensatieregeling net als bij gas en elektriciteit gericht is op het ongestoord functioneren van het netwerk zelf. Voorstel is om in de Toelichting op de Regeling de tweede alinea op pagina 12 te schrappen of zodanig aan te passen dat duidelijk is dat met extreme situaties niet bedoeld wordt op storingen in andere met het warmtenet verbonden installaties en leidingen. Bij extreme situaties kan gedacht worden aan onaangekondigde graafwerkzaamheden van derden, extreme stormen, blikseminslag etc.	Storingen. Warmteregeling artikel 4 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
116	Energie-Nederland	In de regels over de bepaling van het einde van een storing is onduidelijk op welk niveau het verhel-pen van een storing bepaald wordt. Indien dit op netniveau zou zijn dan kan dit betekenen dat een storing ook voor diegenen waarbij de storing al lang verholpen is doorloopt tot de laatste gebruiker weer voldoende warmte krijgt geleverd. Duidelijk moet zijn wat in deze de definitie van (warmte)net is. Het distributienet is vast verbonden aan een of meerdere opwekinstallaties (inrichtingen). Daarnaast is het distributienet op te delen in sub-netten (primaire en secundaire net) gescheiden door een warmtewisselaar. Om de levering (stroming van water) te kunnen beheersen zijn afzonderlijke distributieleidingen op plaatsen onderling gekoppeld zodat levering 'vanuit twee kanten' mogelijk is; e.e.a. naar analogie bij gas en elektriciteit. Mede daartoe zijn afsluiters in het distributienet opgenomen waardoor delen 'ingesloten' kunnen worden. Van belang is bij het bepalen van het moment van het einde van een storing dat het gaat om een van het totale net af te sluiten deel van dat net zodanig dat een storing in dat deel elders in het net geen storingen (meer) kan veroorzaken.	Storingen. Warmteregeling artikel 4 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
117	Energie-Nederland	Het tijdstip van het einde van de storing zou per onderstation/deelnet moeten worden vastgesteld, omdat bij een grote storing de warmtelevering op het ene onderstation/deelnet eerder wordt hervat dan bij het andere en het oneerlijk zou zijn als de gebruikers op een bepaald onderstation/deelnet storingscompensatie ontvangen die gelijk is aan de storingscompensatie voor gebruikers op een ander onderstation/deelnet die veel langer zonder warmte hebben gezeten.	Storingen. Warmteregeling artikel 4 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
118	Energie-Nederland	Tot slot merken wij nog op dat de compensatieregeling niet is bedoeld voor storingen in individuele afleversets. Storingen in individuele afleversets worden conform afspraak met de klant binnen 24 uur verholpen en in geval van die storingen wordt gehandeld conform de terugbetalingsregeling. Het kan niet de bedoeling zijn dat er dubbel (compensatie plus terugbetaling) uitgekeerd moet worden. In het voorstel van wet (34723-2 van 22-05-2017) staat onder artikel 3a lid 1b een storing aan de individuele afleverset abusievelijk nog genoemd als zijnde compensabel.	Storingen. Warmteregeling artikel 4 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
119	Radboud Universiteit	Het is goed dat gewerkt wordt aan een methode die gebruikt moet gaan worden om de duurzaamheid van warmtenetten te rapporteren. Het is ook heel belangrijk omdat (1) de gebouwde omgeving klimaatneutraal moet worden, (2) dit een grote opgave is die draagvlak vraagt bij de consument, (3) zij behoefte hebben aan een eerlijke vergelijking en (4) wanneer warmteleveranciers op eigen initiatief al rapporteren over CO2-reductie, dit vaak een mooier beeld geeft dan de werkelijkheid.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
120	Radboud Universiteit	Belangrijk is dat de rapportages "voor iedereen inzichtelijk" worden zoals is opgenomen in de toelichting van de wijziging van de Warmtewet (4.16; blz 34). Daarom is het opvallend dat er geen consumenten organisaties zijn betrokken bij het project dat hiervoor door het Ministerie van EZ is opgezet. Zelfs in de begeleidingscommissie ontbreken zij geheel. Bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving en het nodige draagvlak voor ingrijpende veranderingen moet de gebruiker/consument eigenlijk centraal staan.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
121	Radboud Universiteit	Om het vertrouwen van de consument te winnen is het noodzakelijk dat de berekeningen gecontroleerd worden door een onafhankelijke instantie. Een toets/validatie door een organisatie die door de warmteleverancier gekozen is biedt namelijk geen garantie voor betrouwbaarheid. Daarom is het belangrijk dat alle informatie van meetgegevens komt en dat ze transparant, en betrouwbaar zijn. Een onafhankelijke toetsing is daarbij een voorwaarde.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
122	Radboud Universiteit	Het rapport (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting) biedt een goed overzicht van de componenten voor warmtelevering systemen. Ze zijn begrijpelijk weergegeven in de schema's van bijlage 3. De volgende componenten ontbreken echter nog: - Bijkost van de aftapinstallatie. Het gaat om de "hulpketels op locatie" van de aftapcentrale waar naar verwezen wordt in Monitoring Warmte 2015 ECN-E—17-018. (De "hulpketel niet op locatie" is wel verwerkt in paragraaf 7.5) - Gasverbruik in AVI's/biomassacentrales door steunbranders. - Hulpenergie in aftapcentrale / biomassacentrale. Dat is de elektrische energie die nodig is om de warmte beschikbaar te maken voor uitkoppeling met het warmtenet (niet zijnde gedeerde elektriciteit).	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
123	Radboud Universiteit	In paragraaf 7.4 (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting) wordt terecht gesteld dat bij WKK met elektriciteitsderving (inclusief AVI) bewust de keuze wordt gemaakt om minder elektriciteit te produceren en dat deze gedeelde elektriciteit elders moet worden opgewekt. Voor de emissies moet dan niet met de integrale methode worden gerekend maar juist met de referentieparkmethode. Zo is het ook geformuleerd in het rapport over Berekening CO2- emissies van AgentschapNL, CBS, ECN en PBL (Harmelink, voetnoot 3). Het verbrandingsproces in de centrale (en daarmee de emissies) veranderen immers niet. Het verschil is dat ook warmte wordt gemaakt en daarmee minder elektriciteit. Die moet nu met het referentiepark worden opgewekt (Harmelink, voetnoot 3; blz. 14). Er hoeft dan ook niet gerekend te worden met de brandstof (en de emissie) van de aftapcentrale (blz 16 2e alinea en bijlage 4) want is niet relevant. Wel is de brandstof (en de emissie) van het referentiepark relevant.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
124	Radboud Universiteit	Dat het aandeel biogeen bij afvalverbranding als hernieuwbaar mag worden bestempeld is discutabel (paragraaf 7.4 Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting). Het is namelijk biogeen materiaal dat per ongeluk bij restafval terecht komt. Voor het bepalen van de primaire energie en de CO2-emissie doet de biogene fractie er niet toe. Alle gedeelde elektriciteit moet elders opgewekt worden ongeacht het aandeel biogeen.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
125	Radboud Universiteit	Omdat de rapportage "voor iedereen inzichtelijk" moet zijn is het belangrijk ook de referentie situatie te formuleren. De indicatoren van bijlage 3 zijn hiervoor niet voldoende. De consument wil weten wat stadsverwarming aan CO2-reductie oplevert ten op zichte van een gasketel (referentie). Hiervoor zouden de rendementen en andere parameters van de (aan te passen) Warmteregeling worden gebruikt. Dus: 95% ruimteverwarming; 68% tapwater (bovenwaarde); verhouding ruimteverwarming/tapwater 79%/21%). Deze formulering moet in ieder geval niet over gelaten worden aan warmteleveranciers. (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting)	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
126	Radboud Universiteit	Ook is het belangrijk om alle tussenstappen (en gebruikte waarden) van de berekening inzichtelijk te maken. Daarnaast moeten alle bronnen vermeld worden zodat deze geverifieerd kunnen worden. Deze ontbreken nog deels in de voorbeelden van bijlage 3. (Op blz. 17 ontbreekt bijvoorbeeld nog het rendement van de ketel.) (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting)	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
127	Radboud Universiteit	De definitie voor aandeel hernieuwbaar is niet logisch. Van de opgestookte biomassa draagt 22% niet bij aan netto verbruik (voorbeeld 1) en gaat verloren. Logischer is $20/(20+100+10) = 15,4\%$ te formuleren. (bijlage 3 Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting)	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
128	Radboud Universiteit	Verder zou inzichtelijk moeten worden wat het effect is van de "getrapte eis" (waardoor het energieverbruik 33% hoger mag zijn dan zonder warmtelevering). Uit de gegevens van de tabel (zie consultatiereactie) volgt dat in een warmtewoning een PV-installatie die 7,4 GJ per jaar levert niet is toegepast (terwijl dat in de gassituatie wel zou zijn toegepast). Hiervoor moet de berekening worden aangepast. (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting)	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
129	Radboud Universiteit	Het is belangrijk om in de berekening het gebruik van GVO's (blz.14 Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting) uit te sluiten om een betrouwbare vergelijking te kunnen maken.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
130	Radboud Universiteit	En het goed ook alvast een formulering voor de berekening van geothermie op te nemen.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
131	Radboud Universiteit	De grens van 100 kW is te laag. Grotere warmtekanten die niet in staat zijn voorwaarden/prijs uit te onderhandelen worden nu niet beschermd. De grens moet naar 1000 kW, dat past ook bij een grootverbruikersgrens voor gas = 170.000 m3.	Overig
132	Radboud Universiteit	Het niet meer dan anders principe gaat uit van gedegen onderhoud van ketel. Daar komt die oorspronkelijke 4 uur vandaan met de bijhorende kosten voor vermeden onderhoud CV-ketel. De consument betaalt voor een snelle reparatie. Verhoging naar 24 uur is ondermijning van nmda. Als alternatief zouden de kosten van onderhoud ketel (GKg onderdeel b) uit de Warmteregeling gehaald moeten worden om een eerlijke vergelijking te borgen.	Storingen. Warmteregeling artikel 4 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
133	Radboud Universiteit	De formules in de Warmteregeling gaan uit van nmda. De aansluitbijdrage zit hier al in. Door het apart te definiëren worden het extra kosten die de gasklant niet heeft. Als er een maximumtarief komt moet dat € 0,- zijn. Anders betaald de warmtekant dit bedrag dubbel.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
134	Radboud Universiteit	EPC-effect. (zie Parameters Warmteregeling 2017; 4-7-17 RVO) Ook wel effect van getrapte eis. Dit effect is niet te verwaarlozen. Het komt er vanaf 2015 op neer dat warmtepanelen worden toegepast (daar waar die ivm de Energie Prestatie Norm voor gaswoningen wel nodig zouden zijn). Behalve een minder duurzame woning betekent dit extra kosten voor de warmteverbruiker van ongeveer € 250 per jaar.	Tariefregulering algemeen
135	Radboud Universiteit	Hooft niet in nmda. Een gasklant heeft geen afleveret. Is probleem voor leverancier (kan dan ook kwaliteit borgen). Een warmtekant betaald toch ook niet voor de hulpwarmtekant. Goed dat het in de Warmteregeling zit tbv warmtekanten die warmtewisselaar in eigendom hebben. De meeste warmtekanten hebben de afleveret niet in eigendom. Voor hen zouden alle onderdelen over de afleveret uit de formule gehaald moeten worden bij de aflevering.	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3
136	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	We verwijzen voor generieke parameterproblemen (referentiekosten CV-ketel en onderhoudskosten) naar de reactie van de heer J. Haast van Stichting Reeshofwarmte d.d. 12 okt. 2014 op een eerdere consultatie https://www.internetconsultatie.nl/wijzigingwarmteregeling/reactie/31172/bestand (pagina 1 t/m 3).	Parameters vaste kosten. Warmteregeling artikel 2 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
137	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	In de berekening van het variabele warmtetarief (GJ-prijs) ontbreekt een belangrijke compensatie component voor woningen die zijn/worden gebouwd met een te hoge EPC-waarde door in het Bouwbesluit gefaciliteerde EMG-maatregelen (NEN 7125). De EMG-norm introduceert een 2e trap in de EPC-berekeningen van warmtepanelen, welke resulteert in energetisch slechter geïsoleerde woningen, door het veronderstelde duurzame karakter van een warmtenet. Door een hoog opwekendement te gebruiken resulteert de EPC-berekening (Energie Prestatie Coëfficiënt) in een gemiddeld 0,2-punt lager resultaat vergeleken met een zelfde, nieuw gebouwde gas-gestookte woning. De gasprijs is gebaseerd op het opwekendement van een tenminste beter geïsoleerde gaswoning, terwijl de warmte consument door deze in het Bouwbesluit 2012 verankerde EPC-correctie tussen de 10% en 20% meer warmte moet afnemen om dezelfde mate van verwarming te realiseren. Voor deze woningen zou dus een variabele warmtetarief korting moeten gelden van tenminste +15% om tot een eerlijke, gelijkwaardige NMDA (Niet Meer Dan Anders) situatie te komen. Een mogelijke oplossing kan hier zijn om het opwekendement uit de originele EPC-berekening van de woning in te vullen in de formule voor het bepalen van de maximumprijs voor warmte. In de meeste gevallen is in een wijk hetzelfde opwekendement (voor ruimteverwarming en tapwater) gebruikt. Het is niet zo dat deze per woning verschilt. De hele systematiek van NMDA is gebaseerd op opwekendementen, dit is dus een redelijk eenvoudige manier om het echte NMDA tarief te berekenen.	Tariefregulering algemeen

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
138	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	<p>Het rapport "Evaluatie Warmtewet en toekomstig marktontwerp warmte" van Ecorys (februari 2016) toont aan hoe met behulp van een nationale richtlijn voor afleversets aan de veronderstelde bezwaren van een vrije markt tegemoet kan worden gekomen. Ontwerp, installatie en veiligheid van afleversets zijn dan gegarandeerd. Noodgedwongen huren de meeste stadswarmte consumenten nu een afleverset. Voor de installatie, alsmede het beheer en onderhoud, is de warmteleverancier verantwoordelijk. Circa 99,9% van de in Nederland toegepaste afleversets heeft (helaas) geen netwerk functie en zijn voor de warmteleverancier de goedkoopst mogelijke oplossing. In de huidige situatie blijft de consument hier de hoogst mogelijke (huur)prijs voor betalen. Onderstaand voorbeeld betreft een specificatie van het jaarlijkse huurbedrag voor een afleverset in de Utrechtse situatie. De kosten hiervan bedragen voor de consument € 170,61 (incl. BTW) in 2016. (Voor figuur zie consultatiereactie) Ondanks dat warmteleverancier Eneco aangeeft dat geen onderhoud noodzakelijk is aan de afleverset, worden jaarlijks onderhoudskosten in rekening gebracht. Ten tweede is sprake van eenmalige kosten: montage, inkoop kosten, opslagkosten en werkvoorbereiding, totaal € 41,75. Die kosten zitten in het huurtarief dat jaarlijks wordt betaald. Waar nu ook al sprake is van een kaderstelling door ACM, een soort maximum prijs, blijkt dat de hiervoor gehanteerde prijzen te hoog zijn, kijkende naar de daadwerkelijke kosten. Wij hebben ook warmtebedrijf Ennatuurlijk om een degelijke onderbouwing gevraagd van de 'redelijke huur' maar die verwijzen enkel door naar de Geschillencommissie of ACM.</p> <p>Een standaard afleverset kost tussen de € 750,- en € 1.000,- (incl. BTW). De huidige huurbedragen van ongeveer € 180,- per jaar zijn dus woekerprijzen voor een apparaat dat 15 jaar economisch (22 jaar technisch) mee gaat en volgens de toeleveranciers nauwelijks tot geen onderhoud nodig heeft bij normale waterkwaliteit.</p> <p>In het onwenselijke geval dat de verplichte huur van afleversets blijft bestaan, dan kan de leverancier feitelijk nog steeds het vastrecht tarief zelf vrij bepalen, door de huur van de afleverset in de ACM-sheet in te voeren.</p>	Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b
139	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	<p>De mogelijkheden om naar wens van de consument de warmtelevering permanent te beëindigen, zijn naar onze mening nog onvoldoende duidelijk omschreven. Uit het onderzoek van Ecorys (februari 2016) en in klachten van consumenten komt duidelijk naar voren dat de huidige Warmtewet tekort schiet waar het gaat om duidelijke regelingen voor consumenten, die de warmtelevering tegen acceptabele voorwaarden willen beëindigen.</p> <p>Indien, in de huidige situatie, het afsluiten al door de warmteleverancier wordt toegestaan, wordt de consument veelal opgezadeld met torenhoge afsluitkosten bij zijn of haar wens om geen gebruik meer te maken van de warmte aansluiting. Warmteleveranciers houden de consument ongewenst gegijzeld door het opzeggen van de consument (beëindiging van levering) te koppelen aan het tegen hoge kosten 'moeten' verwijderen van de volledige aansluiting.</p> <p>Wat de herziene Warmtewet betreft, is het belangrijk dat een gedifferentieerde aanpak wordt opgenomen die zowel de consument als de warmteleverancier in alle voorkomende gevallen goed faciliteert. Deze ziet er bij voorkeur als volgt uit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beëindiging van de leveringsovereenkomst (bij een overeenkomst voor onbepaalde tijd dient dit volgens de wet kosteloos te gebeuren; bij overeenkomst voor bepaalde tijd tegen het voorafgaand gepubliceerde tarief van de warmteleverancier), zonder kosten voor de consument; 2. Als bij 1. aangevuld met het verwijderen van de afleverset en warmtemeter (permanente buiten gebruik stellen van de aansluiting). Voor deze laatste werkzaamheden mag niet meer worden gerekend dan € 350,- (exclusief BTW); 3. Als bij 1. aangevuld met het op verzoek van de consument volledig verwijderen van de aansluiting (verwijderen van alle leidingen tot buiten het perceel of waar deze afsplitsen naar de woning). Dit geschiedt tegen gemiddelde kosten van het verwijderen van de hele aansluiting (tarief jaarlijks door ACM vast te stellen); <p>Wanneer bij beëindiging van de warmtelevering door de consument, de warmteleverancier zelf verzoekt tot het verwijderen van de volledige aansluiting, dan geschiedt dit voor de consument tegen maximale kosten van € 350,- (exclusief BTW).</p>	Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a
140	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	De regelgeving refereert nu naar het bovenstaande onder de noemer 'tijdelijke afsluiting'. Ter voorkoming van (toekomstige) misverstanden en onduidelijkheid betreft het hier een beëindiging van de leveringsovereenkomst, zonder toekomstige kosten en/of verplichtingen, ook wat de aansluiting betreft, voor de consument jegens de warmteleverancier.	Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a
141	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	Een consument mag niet worden gedwongen tot warmteafname om zo de rentabiliteit van het warmtenet en de warmteleverancier te garanderen. Dat is discriminatie ten opzichte van andere consumenten in Nederland. Met de komst van steeds meer duurzamere warmte alternatieven, moet de consument de vrijheid hebben een eigen keuze voor zijn/haar warmtevoorziening te maken.	Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a
142	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	In het licht van het akkoord van de klimaatconferentie (Parijs, COP21, 2015) en de duurzaamheidsdoelstellingen van de Nederlandse overheid zien wij grootschalige warmtelevering op lange termijn niet bijdragen aan deze doelen. De Nederlandse warmtenetten functioneren op hoge temperatuur met voornamelijk fossiele brandstoffen, biomassa of afval als bron. Alle resulteren in grote hoeveelheden uitstoot van CO2, stikstofoxiden (NOx) en/of fijnstof. Gezien het beperkte aanbod van alternatieve, schone bronnen is het verder inzetten en/of uitrollen van grote hoge temperatuur warmtenetten, tegen het licht van de duurzaamheidsdoelstellingen, dus ongewenst.	Overig
143	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	<p>De Energieprestatienorm voor Maatregelen op Gebiedsniveau (EMG), vastgelegd in de NEN 7125, die is verankerd in het Bouwbesluit, staat de verduurzaming van warmtelevering in de weg. Deze norm staat toe, dat nieuwe woningen worden gebouwd op basis van niet-periodiek gecontroleerde en geverifieerde opwekrendementen van warmteproducenten (verkregen middels een zgn. gelijkwaardigheidsverklaring). Deze opwekrendementen worden door aannemers en projectontwikkelaars gebruikt om een korting toe te passen op de energetische karakteristieken van een nieuwbouw woning. Door deze norm worden warmtewoningen 20-30% minder goed energetisch uitgerust dan vergelijkbare woningen met bijvoorbeeld een gasaansluiting (zie: BECO-rapport, juni 2010: http://www.stadsverarming.nl/wpcontent/uploads/2016/08/2010.06.07-BECO_Warmtetarieven_Warmtestad.pdf).</p> <p>Deze problematiek kwam in 2016 in Utrecht pijnlijk aan het licht, waar warmteleverancier Eneco eenzijdig het opwekrendement van haar centrale verlaagde, door nog maar in beperkte mate elektriciteit op te wekken (externe inkoop van elektra bleek voor Eneco stukken goedkoper). Deze eenzijdige beslissing van warmteleverancier Eneco leidde vervolgens tot een energetische afwaardering van alle op het warmtenet in Utrecht aangesloten woonhuizen, een 3% stadsbrede duurzaamheids afwaardering en het fenomeen 'sjoemelwoningen' waar honderden nieuwe woningeigenaren door deze ingreep deels met gemeenschapsgeld voor gecompenseerd dienden te worden.</p> <p>Onderzoeken in de gemeente Utrecht naar de 'schade' van deze EMG-maatregel, bij het onjuist toepassen van het werkelijke opwekrendement in de periode mei 2015 - februari 2016, laten zien dat bij een bijgesteld opwekrendement van 177,5% naar 110% (forfaitair) de EPC-schade tussen de 0,19-0,21 EPC-punt ligt. Op basis van deze verlaging zijn veel zgn. 'sjoemelwoningen' in Utrecht gecompenseerd.</p> <p>Het centraal opwekken van hoge temperatuur warmte met fossiele bronnen, zonder uitzicht op voldoende nieuwe, schone bronnen, verliest haar bestaansrecht. Met de duurzaamheidskortingen daar bovenop (NEN 7125, EMG-maatregelen) wordt via het Bouwbesluit het bouwen van minder duurzame huizen gestimuleerd en gerealiseerd.</p> <p>Dit heeft een drievoudig negatief effect op woningen: 1. De bewoner betaalt nu al jaar na jaar 'Meer Dan Anders' voor zijn verwarming omdat zijn woning minder goed energetisch is uitgerust; 2. Zou de eigenaar overstappen op een andere verwarmingsmethode, dan ondervindt hij jaarlijks nadeel van deze mindere energetische uitrusting van zijn woning; wellicht wordt het zelfs door ontbreken van isolatie/warmte terugwinning moeilijker om voor zijn woning op lage temperatuur verwarming over te schakelen; 3. Deze slechtere energetische kwaliteit van warmtewoningen is inmiddels algemeen bekend en leidt tot waardedaling en slechtere verkoopbaarheid van deze woningen.</p>	Overig

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
144	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	Wanneer over de duurzaamheid van de geleverde warmte in het bestuursverslag wordt gerapporteerd, dient ook, naar aanleiding van het bovenstaande, de verlaagde energetische kwaliteit van de warmte woningen in de rapportages verdisconteerd te worden.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
145	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	Een juiste en volledige transparante verslaglegging van de duurzaamheid van de warmteleveringen vereist een landelijke rekenmethodiek, die niet ophoudt bij onze landsgrenzen. Normen die daarbij gehanteerd worden dienen gratis beschikbaar te zijn. Wij stellen voor om de gebruiker via de jaarafrekening over de duurzaamheid van de afgenomen warmte te informeren en zo betrokkenheid mogelijk te maken.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
146	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	Tot slot nemen wij het standpunt in, dat geen geld van de overheid aangewend mag worden bij de aanleg en/of onderhoud van hoge temperatuur warmtenetten, die inherent niet duurzaam zijn.	Overig
147	Alliander en Enexis	De in het Warmtebesluit artikel 5 voorgestelde uitwerking van het maximale tarief op gemiddelde kosten is volgens Enexis en Alliander een onjuiste en onwerkbare wijze van reguleren en daarmee onbedoeld niet bevorderend voor de realisatie van warmtenetten. De maximum prijs zal automatisch een dalende trend vertonen, omdat projecten boven de gemiddelde prijs niet gerealiseerd zullen worden. Het mechanisme van gemiddelde kosten heeft hier een geheel andere sturende werking dan bijvoorbeeld bij de bestaande maatstafregulering bij elektriciteit en gas. Wij stellen voor om tenminste de mogelijkheid open te houden om met klanten onderhandelende aansluitbijdragen in rekening te mogen brengen, die zijn gebaseerd op werkelijke kosten.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
148	Alliander en Enexis	Invoering van de tariefwijziging van de eenmalige aansluitbijdrage vraagt om een overgangperiode, omdat de ontwikkeling van (nieuwe) warmteprojecten vaak meerdere jaren duren, waarin er met partijen samengewerkt wordt en gerekend wordt met een aansluitbijdrage. Er moet gekeken worden naar de impact op deze projecten wanneer de tariefwijziging ook geldt voor projecten in ontwikkeling. Wij stellen voor om de regulering te laten gelden voor nieuw op te starten projecten.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
149	Alliander en Enexis	Wij constateren dat de uitwerking van de onderhandelde toegang, zoals beschreven in artikel 10 van het Warmtebesluit en artikel 7b van de Warmteregeling, op dit moment niet alleen erg summier is, maar bovendien niet effectief. Wij merken op dat het op dit moment niet duidelijk is of men informatie moet geven over werkelijk gebruikte transportcapaciteit of de gereserveerde capaciteit. Als het gaat om gereserveerde capaciteit dan zou er sprake moeten zijn van een use it or lose it regeling voor warmtetransport en wij stellen dan ook voor om in het Warmtebesluit en de Warmteregeling en kaderregeling een toetsing door de ACM achteraf op te nemen, waarin vastgesteld moet worden in hoeverre netbeheerder, leverancier en producent te goeder trouw en met uitwisseling van verificerbaar juiste informatie met elkaar de onderhandelingen zijn aangegaan.	Nettoegang warmteproducenten. Warmtebesluit artikel 10a, 10b en 10c
150	CertiQ	In het voorliggende voorstel tot wijziging van het Warmtebesluit wordt voorbij gegaan aan het gebruik van Garanties van Oorsprong (GvO's) voor de onderbouwing van duurzaamheid van de gebruikte energie. In Artikel 7 (tweede tot en met vierde lid) van het Warmtebesluit, worden nadere regels gesteld over de informatie die per warmtenet in het bestuurs-verslag opgenomen dient te worden over de duurzaamheid van de geleverde warmte. -De nadere regels gaan in op: 1. een beschrijving van het warmtenet; 2. informatie over energie- en CO2 prestaties, en 3. informatie over de energiebalans. - Het is opmerkelijk dat in het voorstel niet het gebruik van GvO's voorgeschreven wordt om informatie over de duurzaamheid van de gebruikte energie weer te geven. Immers: 1. door gebruik van GvO's kan sluitend aangetoond worden uit welke hernieuwbare bron de warmte afkomstig is (artikel 28 Warmtewet) en; 2. Voor de uit hernieuwbare bron opgewekte warmte zijn in de meeste gevallen al GvO's verstrekt omdat er ook SDE+ subsidie voor wordt ontvangen en daar GvO's voor moeten worden overgelegd. - Dit voorstel verhoogt de administratieve lasten terwijl veel informatie die nu gevraagd wordt al op grond van andere regelgeving beschikbaar is (en al gedeeld wordt met het Ministerie van Economische Zaken) via de GvO's. - Het bestuurs-verslag voor een warmtenet kan in zeker opzicht vergeleken worden met het stroometiket voor elektriciteitslevering. De GvO's voor duurzame warmte kunnen in het bestuursverslag gebruikt worden voor de onderbouwing van duurzame energie voor warmte-opwekking, op dezelfde wijze als GvO's voor duurzame elektriciteit voor de onderbouwing van het stroometiket worden gebruikt. - CertiQ stelt voor om in het warmtebesluit op te nemen dat de informatie over de duurzaamheid van de gebruikte energie (ook) via GvO's dient plaats te vinden. - Een alternatief is om het gebruik van GvO's als onderbouwing van het gebruik van duurzame energie voor warmteopwekking in de nadere uitwerking van het besluit (onder onderdeel c, 'nadere uitwerking van de energiebalans') terug te laten komen. In het vierde lid van het nieuwe artikel 7, is vastgelegd dat bij ministeriële regeling nadere regels kunnen worden gesteld over de informatie over duurzaamheid. In dat kader zou dan ook het gebruik van GvO's kunnen worden voorgeschreven.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
151	Eteck /IF Technology	Wij zijn geen voorstander voor het introduceren van een vrije keuze voor een koude aansluiting in combinatie met een ongereguleerde tariefstelling. Dit levert bij WKO-projecten een te grote onzekerheid in de businesscase op, omdat enerzijds vooraf niet te voorspellen is welk aandeel van de afnemers zal kiezen voor koude-afname, en anderzijds wel geïnvesteerd moet worden in een systeem dat volledig is uitgelegd op zowel warmte- als koudelevering. Bij WKO zijn warmte- en koudelevering onlosmakelijk met elkaar verbonden en wij zijn daarom van mening dat een aansluiting op een WKO-systeem inhoudt dat er zowel warmte als koude aangeboden wordt. Bovendien is koudelevering essentieel voor het energetisch functioneren van het WKO-systeem.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
152	Eteck /IF Technology	Gezien het hierboven genoemde punt is een goede tariefregulering voor koude des te belangrijker. Tariefregeling koude op basis van een percentage van de maximale prijs voor warmte leidt naar onze mening tot een onoverzichtelijke tariefstelling die niet in relatie staat tot de kwaliteit die wordt toegevoegd door koudelevering. Bovendien kan de afhankelijkheid van de maximale warmteprijs leiden tot onredelijke situaties, bijvoorbeeld in een situatie waarbij de maximale prijs voor koude bij een gebruiker die weinig warmte afneemt, maar veel koude (bijv. winkel- of een kantoorfunctie), onredelijk laag komt te liggen. Daarnaast kan er op deze wijze vooraf geen duidelijke tariefstelling worden gecommuniceerd met de afnemers doordat de maximale prijs voor koude volgens het concept Warmtebesluit mede afhankelijk is van de variabele kosten voor warmte. Dat is alleen achteraf te bepalen op basis van het warmteverbruik. Deze vorm van tariefregulering achten wij moeilijk uitvoerbaar en onredelijk en bovendien voor een consument lastig te begrijpen. Wij pleiten voor een transparante en eenduidige regulering van het koudetarief, waarbij de maximumprijs recht doet aan de toegevoegde kwaliteit en niet gerelateerd is aan de maximumprijs van warmte. Dit kan via een benchmark onder consumenten onderzocht worden.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
153	Eteck /IF Technology	Ten aanzien van regulering van het koudetarief pleiten wij voor een aparte methode voor zakelijke afnemers van koude. Voor zakelijke afnemers kan de redelijkheid van het koudetarief bepaald worden op basis van het NMDA-principe, aangezien koeling middels elektrische koelmachines in de referentiesituatie voor die sector gebruikelijk is.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
154	Eteck /IF Technology	Het voorstel om bij levering van 'zeer lage temperatuur warmte' een tarief te hanteren op basis van alleen een vastrecht dat gebaseerd is op het aansluitvermogen lijkt bij toepassing van WKO in combinatie met individuele warmtepompen een logische keuze. In zowel het Warmtebesluit als in de Warmteregeling wordt als grenswaarde 3 en 5 kW genoemd en door elkaar heen gebruikt. Het is onduidelijk welke grenswaarde daadwerkelijk bedoeld wordt.	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
155	Eteck /IF Technology	Het voorstel om bij levering van 'zeer lage temperatuur warmte' een tarief te hanteren op basis van alleen een vastrecht dat gebaseerd is op het aansluitvermogen lijkt bij toepassing van WKO in combinatie met individuele warmtepompen een logische keuze. De in de Warmteregeling genoemde maximum bedragen zijn dermate laag dat daarmee geen rendabel collectief WKO-systeem kan worden geëxploiteerd. Dit zal ertoe leiden dat de investeringsbereidheid in dergelijke duurzame systemen zal afnemen. De maatschappelijke waarde van een collectief WKO-systeem als bron voor individuele warmtepompen wordt binnen het NMDA-principe onvoldoende meegenomen.	Warmte-Koude Systemen. Warmteregeling artikel 3a, 3b en 3c (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
156	Eteck /IF Technology	De gehanteerde differentiatie van de maximumprijs voor verschillende aflevertemperaturen voor warmte sluit niet goed aan met de toepassing van WKO met warmtepompen. Met name de vermelde grens van 70 °C voor de levering van warm tapwater sluit niet goed aan op decentrale warmtapwaterbereiding met (warmtepomp)boilers. Wij willen voorstellen om de temperatuurgrens van 70 °C voor de levering van warm tapwater (bij artikel 1a, lid 1b, onderdeel 1° en 2°) niet te vermelden omdat die informatie niet relevant is voor de gehanteerde categorieën.	Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a
157	Eteck /IF Technology	De regulering van de eenmalige aansluitbijdrage is gebaseerd op de werkelijke kosten voor aansluiting op een warmtenet. Voor warmte-/koudeprojecten, waarbij koude ook wordt gereguleerd, zullen ook kosten worden gemaakt moeten voor de aansluiting op het koudenet. Het Warmtebesluit houdt hier geen rekening mee. Het is daarmee onduidelijk of een koude-aansluiting buiten de regulering van de aansluitbijdrage valt, of dat dit onvoldoende is meegenomen binnen de voorgestelde regulering.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
158	Eteck /IF Technology	Voor regulering van de kosten voor een afleverset worden in totaal zes categorieën genoemd. Deze categorieën hebben alleen betrekking op de levering van warmte. Voor warmte-/koudeprojecten, waarbij koude ook wordt gereguleerd, zal tevens een afleverset voor koudelevering worden toegepast, al dan niet gecombineerd met de afleverset voor warmte. Binnen het Warmtebesluit wordt hier onvoldoende rekening mee gehouden.	Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b
159	Eteck /IF Technology	In het Warmtebesluit is opgenomen dat een warmtepomp niet beschouwd dient te worden als afleverset. In de toelichting op het Warmtebesluit wordt daarbij tevens aangegeven dat de installatie en onderhoud van een warmtepomp niet voorbehouden is aan de warmteleverancier en er dus geen aanleiding is voor prijsregulering. In de praktijk wordt de warmtepomp vaak wel op exclusieve basis door de warmteleverancier ter beschikking gesteld, waarbij installatie en onderhoud door de warmteleverancier wordt uitgevoerd. De reden hiervoor is om de kwaliteit van de warmteopwekking en het functioneren van de gehele warmte-/koudeinstallatie kunnen borgen. Uit het Warmtebesluit valt niet goed te herleiden of in die gevallen de warmteleverancier een bedrag in rekening mag brengen voor het ter beschikking stellen van een warmtepomp.	Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3
160	Vereniging Eigen Huis	De vereniging constateert dat het Warmtebesluit en de Warmteregeling onvoldoende duidelijk maken hoe de voorgestelde wijzigingen uitpakken op de energienota van de consument. Dit terwijl de Warmteregelgeving consumenten juist bescherming moet bieden tegen te hoge prijzen van leveranciers. Die bescherming is nodig omdat consumenten met handen en voeten gebonden zijn aan hun aanbieder. Zonder een nadere financiële impactanalyse kan niet beoordeeld worden in welke mate de herziene Warmtewet met bijbehorende regelgeving de bescherming biedt die bij het opstellen van de wet beoogd is. De vereniging wil dan ook dat eerst duidelijk wordt wat het effect van de voorgestelde wijzigingen op de energienota is alvorens er een besluit wordt genomen over de herzieningsvoorstellen met betrekking tot de lagere Warmteregelgeving. Daarnaast zou de Warmteregelgeving een harde garantie moeten bieden dat warmte-afnemers niet meer betalen dan afnemers van gas.	Tariefregulering algemeen
161	Vereniging Eigen Huis	In de voorliggende lagere regelgeving wordt een aantal pijnpunten met betrekking tot de NMDA-prijs opgelost, zoals het op nul stellen van de leidingverliezen en – overigens alleen voor 'nieuwe' afsluiters - betere mogelijkheden om het contract met de warmteleverancier te beëindigen. Maar andere pijnpunten, zoals de prijs van koude bij een WKO-installatie en de prijs voor de afleverset, blijven bestaan of worden onvoldoende opgelost. Ook het BTW-nadeel en het niet meewegen van de korting die niet-gebonden afnemers bij overstappen kunnen krijgen brengt het risico met zich dat de prijs die een consument betaalt te hoog uit pakt.	Tariefregulering algemeen
162	Vereniging Eigen Huis	Gewogen gemiddelde : Dat de wijze van berekening van de gemiddelden van de vaste tarieven voor gaslevering wordt aangepast door voortaan het gewogen gemiddelde van de vaste tarieven van de 10 grootste gasleverancier te nemen, juicht VEH toe. Wat helaas is blijven liggen, is het verrekenen van het voordeel dat klanten met gas hebben bij overstappen naar een andere energieleverancier. Dit voordeel wordt niet verdisconteerd bij berekening van de warmteprijs. Dat zou wel moeten, omdat warmte-afnemers immers die keuze niet hebben en gas-afnemers wel.	Tariefregulering algemeen
163	Vereniging Eigen Huis	Slechtere isolatie: Een ander onderwerp waarmee bij het vaststellen van de maximumprijs rekening zou moeten worden gehouden is het feit dat een woning met stadsverwarming doorgaans slechter geïsoleerd wordt dan een woning op gas. Dit omdat het bouwen van een woning op stads- of blokverwarming kort door de bocht gezegd 'punten' oplevert waarmee aan de EPC-norm kan worden voldaan. Punten die bij een gasgestookte woning bijvoorbeeld verdiend moeten worden door zonnepanelen te plaatsen. Als door het aansluiten op een warmtenet al grotendeels aan de EPCnorm kan worden voldaan, zal bijvoorbeeld het plaatsen van zonnepanelen veel eerder achterwege gelaten worden dan bij een gasgestookte woning het geval is. Behalve een minder duurzame woning betekent dit extra kosten voor de warmteverbruiker. Dit zou in de NMDA-prijs moeten worden verdisconteerd.	Overig
164	Vereniging Eigen Huis	Voor het schrappen van de leidingverliezen pleit de vereniging al langer. Zij is blij dat deze verandering nu wordt doorgevoerd.	Gebruikafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4
165	Vereniging Eigen Huis	De boodschap dat warmteleveranciers ten onrechte ongelimiteerde bedragen in rekening brachten voor de levering van koude is aangekomen. De prijs voor koude wordt daarom nu gereguleerd.	Overig
166	Vereniging Eigen Huis	Bij WKO-installaties, waarbij de warmtelevering onlosmakelijk verbonden is met de afname van koude, is de enige juiste manier van reguleren het op nul stellen van het bedrag dat voor koude in rekening mag worden gebracht. Immers, bij een WKO-installatie is de afname van koude in de zomer nodig om in de winter weer warmte geleverd te kunnen krijgen: de installatie zorgt ervoor dat warmte en koude opgeslagen kunnen worden in de grond. Hiervoor gebruikt men het grondwater in de watervoerende lagen van de bodem in de buurt van het gebouw. In de zomer haalt men het koude water uit de aardbodem om de vertrekken van een gebouw te koelen. De warmteklant neemt dan dus koude af. Het koude water wordt in de zomer middels vloerkoeling in de vertrekken van het gebouw langzamerhand warmer door de temperatuur in deze vertrekken. Dit verwarmde water wordt vervolgens teruggeleverd aan de energieleverancier om weer in de bodem te pompen. Het water blijft in de bodem zitten tot de winter. In de winter wordt dit warmere grondwater door de WKO-installatie dan weer gebruikt voor het verwarmen van het gebouw. Het water uit de grond is meestal niet direct op de gewenste temperatuur en zal daarom extra verwarmd moeten worden. Hiervoor is een warmtepomp aangesloten op de bron. Deze werkt als een omgekeerde koelkast en verhoogt zo de temperatuur van het water. Indien de warmte van de bron niet toereikend is wordt er met ketels bijgestookt. Desondanks zorgt het relatief warme grondwater ervoor dat er minder energie nodig is om het water voor ruimteverwarming op de gewenste temperatuur te brengen voor de vloerverwarming. Hoe meer koude de warmteklant afneemt, hoe meer voorraad er wordt opgebouwd om in de winter weer mee te kunnen verwarmen. Nemen de verbruikers geen koude af, dan wordt de vloerkoeling, die dat afgenomen koude water langzaam warmer maakt, ook niet gebruikt. Er wordt dan dus ook geen opgewarmd water teruggeleverd aan de bron, wat maakt dat er in de winter weer meer bijgestookt moet worden om het water op de juiste temperatuur te krijgen. De verbruiker neemt de koude af. Dat betekent ook dat hij, zoals hierboven uiteengezet, warmte teruglevert aan het systeem die in de winter weer gebruikt kan worden. Daardoor hoeft de leverancier in de winter minder bij te stoken om de gewenste temperatuur te bereiken en heeft hij dus minder kosten. De marge is dus groter voor de leverancier. Kortom: als de verbruiker koude afneemt moet hij hiervoor betalen, terwijl juist het afnemen van die koude (hetgeen resulteert in teruglevering van warmte aan het WKO-systeem) ervoor zorgt dat de leverancier in de winter minder kosten hoeft te maken voor de warmtelevering, terwijl hij wel gewoon de NMDA-prijs kan vragen aan de klant. Dat staat mijlenver af van de gedachte van consumentenbescherming in de Warmtewet.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a

nr.	Reactie van:	Reactie	Voor reactie zie bij:
167	Vereniging Eigen Huis	Voorgaand voorbeeld maakt duidelijk dat de consumentenbescherming ver te zoeken is als het vastrecht koude voor WKO-installaties niet op nul wordt gesteld: in het voorstel zoals dat er nu ligt mogen leveranciers die hun afnemers de keuze laten om al dan niet koude af te nemen alles rekenen wat ze willen voor die koude. Volgens de toelichting op de voorgestelde herzieningen van het Warmtebesluit is er dan namelijk geen sprake van een gebonden verbruiker. Dat mag in theorie zo zijn, er is wel degelijk sprake van een gebruiker die bescherming nodig heeft. Stel dat een afnemer de keuze krijgt en hij besluit koude af te nemen. Hij kan dan geconfronteerd worden met een vastrecht koude waar geen maximum aan zit. Warmteleveranciers hebben in het verleden al forse bedragen voor het vastrecht koude in rekening gebracht.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
168	Vereniging Eigen Huis	Uit artikel 1 sub d van de oorspronkelijke Warmtewet bleek dat koeling, indien deze ten dienste staat van de warmtelevering (zoals bij een WKO-installatie het geval is), onder warmte valt en daarmee ook al in de NMDA-prijs behoort te zitten. Immers de definitie van warmte luidde: "warm water of tapwater bestemd voor ruimteverwarming of –koeling" Voor die in artikel 1 gedefinieerde Warmte mocht blijkens artikel 2 lid 3 Warmtewet ten hoogste in rekening worden gebracht de maximumprijs, bedoeld in artikel 5 lid 1 Warmtewet. Dit is de NMDA-prijs. In de oorspronkelijke Warmtewet bleek dus al dat koeling in het kader van een WKO-installatie onder de NMDA-prijs dient te vallen en daarmee niet apart in rekening mocht worden gebracht. De warmteleveranciers deden dit echter toch. In het kader van de herziening van de Warmtewet is na vele klachten hierover besloten dat de koudelevering daarom gereguleerd zou worden en het resultaat is uiteindelijk dat afnemers nu voor een noodzakelijk neveneffect van de warmtelevering een extra prijs mogen gaan betalen, bovenop de warmteprijs. Of ze kiezen ervoor geen koude af te nemen, waarmee het systeem niet optimaal werkt en er in de winter bijgestookt moet worden. De kosten daarvan worden uiteraard (binnen de marge van de NMDA-prijs) gewoon doorberekend aan de klant. De enige die daar vanuit kostentechnisch oogpunt wel bij vaart is de warmteleverancier. Dit druist zeer in tegen het uitgangspunt van de Warmtewet. Het beschermt namelijk de consument niet én het is niet duurzaam.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
169	Vereniging Eigen Huis	Een vergelijking met airco slaat bij het afnemen van koude in een WKO-installatie de plank totaal mis. Het comfort en de keuzevrijheid bij een aircosysteem zijn van een heel andere orde dan vloerkoeling die uiteindelijk warmteteruglevering wordt.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
170	Vereniging Eigen Huis	Nog een doorn in het oog van VEH is dat juist de bestaande warmtekanten voor wie dit probleem nu speelt in de kou blijven staan: voor hen gaan de nieuwe regels niet gelden.	Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a
171	Vereniging Eigen Huis	Het lijkt een stap in de goede richting dat de aansluitbijdrage voor zowel nieuwe als bestaande netten gemaximeerd wordt. Blijkens artikel 6 Warmtebesluit moeten vergunninghouders ook inzichtelijk maken welke kosten daarvoor door hen worden gemaakt. De vereniging wijst erop dat alleen 'inzichtelijk maken' niet afdoende is. De kosten moeten ook reëel zijn en dat moet te verifiëren zijn.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
172	Vereniging Eigen Huis	Aansluitbijdrage. Ook hier een bedrag dat ACM uiteindelijk zal baseren op de gemiddelde werkelijke kosten. De vereniging heeft hier uiteraard dezelfde zorgen als zojuist genoemd. De warmteleveranciers dienen inzicht te geven in deze kosten en ze ook te onderbouwen. Deze verplichting tot onderbouwing zou in het Warmtebesluit moeten worden opgenomen. Alleen het omschrijven van de kosten en het boekhoudkundig systeem dat bij het noteren van die kosten wordt gebruikt is niet genoeg.	Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5
173	Vereniging Eigen Huis	De tarieven voor de afleversets worden in ieder geval aan banden gelegd. De vereniging had nog liever gezien dat de afleverset ook in eigendom kan worden verkregen. De warmteleveranciers zijn hier gevolgd in hun argumenten dat e.e.a. onveilig zou zijn, terwijl zij dit op geen enkele wijze onderbouwd hebben en er bovendien oplossingen zijn om vermeende onveiligheid te ondervangen (denk aan gecertificeerde bedrijven om de afleversets te installeren/vervangen).	Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b
174	Vereniging Eigen Huis	Tarieven voor de afleversets. Ook hier heeft de vereniging moeite met de invulling van de genoemde 'gemiddelde werkelijke kosten', want hoe zullen we ooit weten wat die daadwerkelijke kosten zijn als de warmteleveranciers nooit enig inzicht willen geven in hun kosten. Een kostenpost laten noemen door de leverancier is niet afdoende. De kostenpost zal ook afdoende onderbouwd moeten worden en controleerbaar / verifieerbaar moeten zijn. In de lagere regelgeving zouden eisen moeten staan waaraan de leveranciers moeten voldoen bij het verstrekken van informatie hierover. Het uitsplitsen van bedragen in verschillende categorieën en het noemen van de criteria en methoden die bij het opstellen van de boekhouding worden gehanteerd, zijn niet afdoende.	Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b
175	Vereniging Eigen Huis	Eisen aan aanbod levering warmte dat afwijkt van de maximumprijs. De wijze waarop de tariefdifferentiatie wordt vormgegeven brengt het risico met zich dat consumenten akkoord gaan met een afspraak die niet in hun voordeel is. Ook al wordt er duidelijk over gecommuniceerd, dan nog is het de vraag of afnemers de risico's hiervan kunnen overzien. Vanwege de beschermingsgedachte van de Warmtewet zal dit op zijn minst zeer nauwgezet gemonitord moeten worden en is snel ingrijpen van de toezichthouder bij misstanden vereist.	Tariefdifferentiatie. Warmtebesluit artikel 5c
176	Vereniging Eigen Huis	De Warmteregeling gaat eraan voorbij dat de melding van een storing aan een warmteleverancier door die warmteleverancier zelf wordt genoteerd in het storingsregister. Nu het tijdstip van binnenkomst van de melding van invloed is op de vraag of uiteindelijk storingscompensatie moet worden betaald en degene die moet betalen ook degene is bij wie de melding binnenkomt, moet die melding met meer waarborgen omkleed worden. Te denken valt bijvoorbeeld aan omkering van de bewijslast wanneer de klant aangeeft eerder gebeld te hebben dan de leverancier heeft genoteerd.	Storings. Warmteregeling artikel 4 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
177	Vereniging Eigen Huis	Dat een storing in de productie-installatie onder het begrip 'extreme situatie' valt, kan de vereniging niet goed volgen. De productie-installatie is toch juist bij warmte in de meeste gevallen van de warmteleverancier zelf? Dan is er dus wel degelijk invloed op het productieproces. Dit zou per geval bekeken moeten worden en genuanceerder in de regeling moeten staan.	Storings. Warmteregeling artikel 4 (wordt later openbaar gemaakt na publicatie Warmteregeling)
178	Vereniging Eigen Huis	Termijn eindafrekening en jaarafrekening: De voorgestelde termijnen lijken de vereniging niet onredelijk, maar de consument is er meer bij gebaat dat er in het Warmtebesluit of de Warmteregeling eisen gesteld worden aan de afrekening op zichzelf: met name in termen van transparantie. De consument moet zijn jaar- en eindafrekening gemakkelijk kunnen begrijpen en snel kunnen zien of hij inderdaad minder betaalt dan voor een woning op gas.	Facturering. Warmtebesluit artikel 5d
179	Vereniging Eigen Huis	Informatie in boekhouding vergunninghouders: Het is goed dat er informatieverplichtingen van vergunninghouders worden vastgelegd met betrekking tot de kosten die zij in rekening brengen (bijvoorbeeld voor de verschillende typen afleversets) en de kosten die zij voor die onderdelen maken. Die laatste moeten overigens wel verifieerbaar en reëel zijn.	Boekhouding. Warmtebesluit artikel 6
180	Vereniging Eigen Huis	Informatie over duurzaamheid in bestuursverslag. Met strengere eisen aan de informatie die in het bestuursverslag moet worden opgenomen over de duurzaamheid van de geleverde warmte komt het herzieningsvoorstel tegemoet aan de kritiek dat onder de huidige Warmtewet niet inzichtelijk is of men met duurzame warmte te maken heeft of niet. Dat is positief, maar voor het creëren van meer draagvlak voor duurzame warmte zou het goed zijn als de Warmteregeling ook controle op de door de leveranciers verstrekte informatie voorschrijft door een onafhankelijke instantie. Deze kan onder andere de door de warmteleveranciers in het verslag gemaakte berekeningen verifiëren.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
181	Vereniging Eigen Huis	Het spreekt voor zich dat in de regelgeving uiteindelijk consequenties zullen moeten worden verbonden aan het feit dat een warmtenet blijkens de rapportage niet duurzaam is.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
182	Vereniging Eigen Huis	Ook de definitie van 'duurzaam' zal nader moeten worden bepaald.	Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7
183	Vereniging Eigen Huis	Marktwerving is essentieel voor een optimale inzet van warmte. Zolang die marktwerving er niet is, moet de Warmtewet de consument beschermen, maar er mag wel meer haast worden gemaakt met het uitwerken van alternatieven. Als er alleen een eis ligt om in onderhandeling te treden, maar er geen voorwaarden worden gesteld aan bijvoorbeeld het afwijzen van een partij, zal deze aanpassing niets nieuws brengen.	Nettoegang warmteproducenten. Warmtebesluit artikel 10a, 10b en 10c

Tariefregulering Algemeen (Niet aan regelgeving gebonden opmerkingen)

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
7	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	<p>Ook zeer positief is, dat hoewel het woord nmda angstvallig vermeden wordt, de basis voor het vaststellen van de maximumprijs hetzelfde is gebleven, oftewel dat nmda toch gehandhaafd is. Logisch, want als een gebruiker besluit om de stadsverwarming er uit te gooien en te vervangen door de basistechniek waarop deze basisberekening wordt gebaseerd, dan wordt de prijs die hij na deze vervanging moet betalen, uitsluitend bepaald door deze basistechniek, en is op geen enkele manier afhankelijk van het soort stadsverwarming dat hij verwijderd heeft.</p> <p>Toch jammer, dat er dan verderop in het voorstel van deze basis afgeweken wordt, door allerlei zaken bij die aldus vastgestelde maximumprijs op te tellen. Dit is in strijd met de logica. (N.B. het enige dat enigszins kan verschillen, zijn de sloopkosten van de verschillende typen stadsverwarming. Deze zouden een paar honderd euro kunnen schelen, maar over de levensduur van de nieuwe installatie uitgesmeerd zijn die verschillen verwaarloosbaar, EN m.i. horen die sloopkosten helemaal niet in de basisberekening.)</p> <p>Eigenlijk wordt er een soort nmda-plus geïntroduceerd. Dit voor diverse onderdelen(koude, afleversets <e.d.>), waarbij dan weliswaar voor die onderdelen allerlei nieuwe manieren bedacht worden om de leveranciers niet meer (zoals nu wel het geval is) volkomen vrij te laten bij de prijzen die ze ervoor vragen.... Maar elke nmda-plus is in principe in strijd met het basisidee achter de maximumprijs. Zie maar wat het echt gaat kosten als iemand echt de stadsverwarming vervangen heeft voor het basisalternatief!) De enige verklaring die ik voor dit onlogische gedrag van EZ heb, is, dat zij koste wat kost, op een groot aantal punten, alles er aan doen om de wet zodanig te veranderen dat de bestaande praktijk (en dus inkomsten) van de leveranciers daar zo min mogelijk onderlijdt. Eea gebaseerd op de nooit met grondig en degelijk, en echt onafhankelijk onderzoek bewezen stelling, dat leveranciers om gaan vallen als ze EZ dat niet zou doen. En zelfs als dit waar zou zijn, dan zou in een fatsoenlijke rechtstaat dan eerst de discussie gevoerd moeten worden, of we met zijn allen wel willen, dat die leveranciers in stand worden gehouden (nog minstens 30 a 40 jaar!), en zouden de kosten daarvan door de gehele Nederlandse bevolking gedragen moeten worden, en niet alleen door de gebruikers, die hierover overigens zelden tot nooit vooraf correct worden ingelicht.</p>	<p>In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel zijn de keuzes ten aanzien van de tariefregulering toegelicht. Voor de vaststelling van het maximum leveringstarief voor warmte wordt nog altijd uitgegaan van de gasreferentie. In dezelfde toelichting wordt geconstateerd dat op dit moment niet duidelijk is wat de kosten zijn van een aansluiting op een warmtenet, de afsluiting van een warmtenet en de door warmteleveranciers geïnstalleerde afleversets. Uit de evaluatie is gebleken dat voor deze elementen in een aantal gevallen hoge tarieven in rekening worden gebracht bij afnemers, die geen recht doen aan de werkelijke kosten daarvan. Daarom is er voor gekozen om ook voor deze elementen maximum tarieven vast te stellen. Het gaat hierbij dus niet om iets extra ten opzichte van de huidige regulering, maar juist om het beter beschermen van de afnemer. Bij het vaststellen van de maximumprijs voor deze nieuwe elementen wordt uitgegaan van de werkelijke kosten en dus niet van de gasreferentie. Met de keuze om bij deze elementen uit te gaan van de werkelijke kosten wordt aangesloten bij de gewenste transitie waarbij de inzet van aardgas in de warmtevoorziening een steeds kleiner aandeel krijgt. Voor wat betreft koude geldt dat de warmtewet alleen voorziet in de regulering van de maximumtarieven indien er sprake is van de levering van koude die noodzakelijk is voor de levering van warmte. In die situatie is er sprake van een gebonden afnemer van koude. Met de introductie van een maximumtarief voor deze vorm van koudelevering wordt beoogd deze gebonden afnemer te beschermen. Ook hier gaat het dus niet om iets extra ten opzichte van de huidige regulering, maar juist om het beter beschermen van de afnemer.</p>	Geen
8	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	<p>Mooi, dat in de wet komt te staan dat de ACM de maximum prijs gaat vaststellen. Het is te hopen, dat ze dat ook echt volkomen onafhankelijk mogen doen. (En dat is alleen het geval als ze ook de getallen die in de formules ingevuld moeten worden, zelf onafhankelijk kunnen vaststellen!)</p>	<p>De taak en rol van ACM zijn omschreven in de voorstellen voor de Warmtewet, het Warmtebesluit en de Warmteregeling. ACM zal deze taken onafhankelijk uitvoeren.</p>	Geen
9	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	<p>Mooi dat voor het vaststellen van het max tarief niet meer alleen wordt uitgegaan van de drie grootste leveranciers. Ik mis echter dat die lijn ook doorgetrokken wordt voor andere vergelijkbare zaken waarop gebruikers veel kritiek hebben, zoals de berekening van het gemiddelde van de HR-ketel, het onderhoudscontract daarvan, e.d.</p> <p>Verder is in deze context jammer dat onvoldoende is ingegaan op de kritiek van gebruikers, dat ze geen overlap mogelijkheden hebben. (De pogingen om concurrentie op de warmtenetten toe te gaan staan, zijn onvoldoende. Zie ook hieronder bij punt m.)</p>	<p>In het wijzigingsvoorstel voor de Warmteregeling is bepaald dat ACM de parameters voor de aanschafwaarde en de onderhoudskosten van een CV-ketel en een afleverset ten behoeve van de berekening van het maximum leveringstarief gaat vaststellen. In de toelichting is aangegeven dat ACM daarbij uit zal gaan van gemiddelde waarden.</p> <p>Het feit dat gebonden gebruikers geen mogelijkheid hebben om een andere leverancier te kiezen is de voornaamste reden voor de prijsbescherming in de warmtewet. Dit is in de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel toegelicht. Daarbij wordt ten aanzien van de gastarieven uitgegaan van het gemiddelde van de tien grootste leveranciers en dus niet van het laagste gastarief. Het Kabinet acht het redelijk om voor de bescherming van warmte-afnemers uit te gaan van een gemiddelde situatie bij aardgas.</p>	Geen
30	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	<p>Correctie op deel 1: In deel 1 geef ik aan, dat er gekeken moet worden naar hoeveel een gebruiker kwijt zal zijn aan zijn verwarming als zij/hij de stadsverwarming er uit gooit, en vervangt door de gasbasis. Dit moet zijn: 'kwijt zou zijn als dezelfde woning bij de bouw gelijk was voorzien van de gasbasis.' (Dit heeft te maken met het feit dat de bouw bij de bouw bij koppeling van de woning aan een stadsverwarming, 30-40% minder isolatie mag aanbrengen. Diezelfde woning zou dus als hij bij de bouw gelijk was voorzien van de gasbasis ca 30-40% meer isolatie hebben.) ((Door gebrek aan tijd heb ik per abuis dezelfde fout gemaakt als degenen die tot nog toe de max tarieven met het nmda principe vaststelden gemaakt hebben! Kennelijk is dat, als je even niet scherp bent, toch een snel gemaakte fout.)) Zie ook mijn punt C hieronder.</p>	<p>Zie reactie bij opmerking nr. 33 (tariefregulering algemeen)</p>	Geen

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
32	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	<p>Met betrekking tot de redelijke prijs:</p> <p>a. Bij het wijzigen van de oorspronkelijke Warmtewet van 2009 is de basis daarvan, namelijk dat van de redelijke prijs, behoorlijk aangepast. Daar was al veel kritiek op. Nu lijkt het er zelfs op dat hetgeen conform de wet officieel nog steeds het basisprincipe is, helemaal aan de kant is gezet.</p> <p>b. In elk geval heeft het er veel van weg, dat de bedenkers van de nu voorgestelde aanpassingen van de wet, niet of nauwelijks hebben gekeken of zij de oplossing van de onderzochte vragen en problemen, konden vinden in een toepassing van het principe van de redelijke prijs. En of hun voorgestelde wijzigingen wel passen bij de oorspronkelijke basisideeën van de Warmtewet. Ik vraag me überhaupt af of zij (zoals bij grondig en degelijk onderzoek zou hebben moeten gebeuren!) wel de moeite hebben genomen om zich in de voorgeschiedenis van de Warmtewet te verdiepen.</p> <p>c. Voor alle duidelijkheid: de basisprincipes uit de warmtewet zijn, dat de tarieven in eerste instantie dienen te voldoen aan de redelijke prijs, maar dat voor die gevallen waarin die redelijke prijs hoger uitpakt dan de gebruiker kwijt zou zijn, 'als diens woning bij de bouw van een basisgasinstallatie was voorzien', een maximum tarief zou gaan gelden. Dit laatste geldt dus in tweede instantie, en dat maximum is in principe gelijk gesteld aan wat deze gebruiker kwijt zou zijn 'als diens woning..etc.</p> <p>d. Wie kritisch kijkt naar de huidige voorstellen ziet, dat van beide basisprincipes afgeweken wordt. Er worden namelijk diverse voorstellen gedaan die er op neer komen, dat er allerlei zaken boven dat maximum opgeteld mogen worden. Dit is in strijd met de logica, en in strijd met de door dezelfde personen wel steeds aangehaalde basis, dat stadsverwarmingsverbruikers niet meer kwijt mogen zijn, dan wanneer hun woning bij de bouw was voorzien van gasverwarming.</p> <p>En de redelijke prijs lijkt zelfs helemaal vergeten te zijn. Het lijkt er op dat de makers van deze voorstellen er van uit gaan, dat het maximum altijd zonder meer gevraagd mag worden. (En dan stellen ze nu voor dat er allerlei zaken bij dat maximum opgeteld mogen gaan worden. Er is zo wel heel goed naar één bepaald deel van de stakeholders geluisterd!)</p>	<p>Er wordt in de reactie gesproken over een wijziging van de oorspronkelijke Warmtewet van 2009. De Warmtewet is echter pas op 1 januari 2014 in werking getreden. In de jaren daarvoor was er alleen sprake van de voorbereiding en besluitvorming over de Warmtewet. Er is dus geen sprake van een oorspronkelijk versie van de Warmtewet uit 2009. Bij de besluitvorming over de Warmtewet zoals die op 1 januari 2014 in werking is getreden is inderdaad de vraag aan de orde geweest of de Warmtewet naast een maximum prijs ook een redelijke prijs zou moeten regelen. Hier is toen niet voor gekozen en ook bij de nu voorliggende wijziging van de Warmtewet is daar niet voor gekozen.</p> <p>Hierbij kan het volgende worden aangetekend. Indien uit de tweejaarlijkse rendementsmonitor door de ACM zou blijken dat de rendementen van de warmteleveranciers te hoog zouden zijn, kunnen de bepalingen van artikel 7, tweede tot en met vierde lid, van de Warmtewet worden geëffectueerd. Op grond van het tweede lid van artikel 7 kan de ACM dan periodiek toetsen of het rendement van een vergunninghouder op al zijn netten gezamenlijk hoger is dan een door de ACM vast te stellen redelijk rendement. Indien het rendement van een leverancier op al zijn netten gezamenlijk hoger is dan een door de ACM vast te stellen redelijk rendement, kan de ACM het meer dan redelijk behaalde rendement op grond van het derde lid van artikel 7 door middel van een correctiefactor laten verdisconteren in de toekomstige tarieven van die leverancier. Deze toets is in de wet opgenomen, maar de genoemde bepalingen van artikel 7 zijn nog niet in werking getreden. Op dit moment bestaat namelijk geen aanleiding voor het effectueren van deze toets en correctiemogelijkheid. Uit de rendementsmonitor die door ACM in 2015 is uitgevoerd, is gebleken dat warmteleveranciers geen onredelijk hoge rendementen hebben behaald in de jaren 2013 en 2014.</p> <p>Ten aanzien van de opmerking dat allerlei zaken boven het maximum mogen worden opgeteld wordt verwezen naar de reactie bij opmerking nr. 7 (tariefregulering algemeen).</p>	Geen
33	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	<p>Vaststelling maximum tarief.</p> <p>Het grootste deel van de kritiek op de eerste uitvoering van de Warmtewet ging hierover. (Misschien is dat wel de reden dat de samenstellers van het huidige wetsvoorstel het bestaan van de redelijke prijs vergeten hebben?) Maar vervolgens is nauwelijks iets gedaan met die kritiek. Slechts voor de buhne is er één kritiekpunt uitgelicht waarmee door invoering van de term 'gewogen' makkelijk een gebaar gemaakt kon worden zonder dat het de leveranciers pijn gaat doen. (Hooguit een heel klein auwtje.)</p> <p>Voor het overige is met deze kritiek helemaal niets gedaan. Zelfs niet met datgene dat door diverse vertegenwoordigers van gebruikers als één van de belangrijkste oorzaken werd aangewezen. Namelijk, dat de 30-40% minder isolatie die bouwers mogen toepassen bij de aanleg van projecten waarin stadsverwarming is toegepast, tot gevolg heeft dat zij 30-40% meer GJ kwijt zijn aan verwarming dan wanneer bij de aanleg van de woning de basisverwarming op gas zou zijn aangelegd. Dit is één van de hoofdoorzaken voor de vele klachten dat gebruikers van stadsverwarming zo duur uit zijn. Al voor er ook maar enige redelijke prijs of max tarief is vastgesteld, hebben zij al 30-40% te veel verbruik, en zijn ze dus zelfs als er geen enkele kritiek op die redelijke prijs of dat max tarief mogelijk is, al 30-40% duurder uit dan wanneer hun woning bij de bouw voorzien zou zijn van de gasbasis. HIER MOET ECHT NOG EEN OPLOSSING VOOR KOMEN!!!!!! (Voor buurtgenoten die bij mij langskomen en klagen dat ze niet snappen hoe het komt dat we zo veel aan verwarming kwijt zijn, heb ik een versimpelde verklaring hiervan gemaakt. Deze plak ik als bijlage onderaan in dit document <ging niet als aparte bijlage>.) Daar het probleem zowel bij de redelijke prijs speelt als wanneer het max tarief wordt toegepast, denk ik dat de enige oplossing is, dat de wet dit corrigeert door voor nieuwbouw dit soort compensaties in de EPA berekeningen af te schaffen, en voor oudbouw de leveranciers te verplichten om van het bij de gebruiker geregistreerde verbruik voor de verwarming van de woning, 35% niet in rekening te brengen. (En als dat aantoonbaar de nekslag van de bestaande leveranciers zal betekenen, en de overheid dat in het algemeen belang wilt voorkomen, dan moet de compensatie daarvoor ook uit de algemene middelen komen. Voor nieuwbouw betekent mijn voorstel, dat dit soort woningen in elk geval qua verwarmingskosten meer aan de mooie verkoopbeloftes zullen voldoen.)</p>	<p>Uit de opmerking wordt niet helder op welke punten van kritiek wordt gedaan.</p> <p>Ten aanzien van de opmerking over de woningsisolatie in relatie tot de beschrijving van de gebonden verbruiker door de Warmtewet kan het volgende worden opgemerkt.</p> <p>Het is inderdaad juist dat het op grond van de bouwregelgeving vanaf 1996 mogelijk is om rekening te houden met de vraag of een woning is aangesloten op een warmtenet. Vanaf 1 juli 2012 is terzake een specifieke norm vastgesteld die deze zogenaamde gebiedsmaatregelen waardeert. Voor woningen die na 1996 zijn gebouwd kan dit ertoe hebben geleid dat er bij aansluiting op een warmtenet minder gebouwmaatregelen zijn getroffen zoals isolatie. De mate waarin dit effect zich heeft voorgedaan is niet bekend en zal van situatie tot situatie verschillen.</p> <p>Er is geen reden om in de warmteprijs voor dit effect te compenseren. Bij het aanvaarden van een woning was de verbruiker namelijk op de hoogte van de energiezuinigheid van de woning of had daarvan op de hoogte kunnen zijn en met de daadwerkelijke koop of huur van de betreffende woning heeft de betreffende verbruiker dit geaccepteerd. Uitgangspunt van de Warmtewet is dat gebonden consumenten worden beschermd, maar voorafgaand aan de koop of huur van een woning was de betreffende consument nog niet gebonden. Als hij van oordeel was dat de energiezuinigheid van de woning onvoldoende was, had hij er immers ook voor kunnen kiezen om de betreffende woning niet te kopen of te huren.</p> <p>Hierbij kan worden aangetekend dat ingeval van een sociale huurwoning de maximum huur mede wordt bepaald op basis van de hoogte van de energie-index. In de energie-index telt een aansluiting op een warmtenet niet mee, terwijl minder isolatie wel meetelt. Voorzover de aansluiting op een warmtenet ertoe heeft geleid dat de isolatie van de woning minder is, zorgt dit voor een lagere energie-index en daarmee voor een lagere maximale sociale huurprijs. De hogere energielasten als gevolg van minder isolatie worden dus gecompenseerd door een lagere maximale huurprijs.</p>	Geen

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
38	NVDE	Met de uitsfasing van aardgas verliest het NMDA-principe zijn bruikbaarheid als referentie. Het is daarom van belang de gasreferentie op overzienbare termijn te vervangen door een op warmte gebaseerde nieuwe systematiek van prijsregulering. Wij zijn graag bereid daarover van gedachte te wisselen in dit kader, dan wel in het kader van het Transitiepad Lage Temperatuur Warmte.	In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel is toegelicht dat voor het vaststellen van het maximum leveringstarief op dit moment nog wordt gekozen voor de gasreferentie, omdat het overgrote deel van de Nederlandse huishoudens nu nog met aardgas wordt verwarmd. De inschatting is dat de gasreferentie de komende periode van de energietransitie nog nodig is om draagvlak te houden bij mensen die op een duurzame manier gaan verwarmen. Hoe lang deze vergelijking met aardgas nog noodzakelijk is, kan op voorhand niet worden aangegeven. Het zal onder meer afhangen van het groeiende besef dat de beschikbaarheid van aardgas wordt afgebouwd en ook van de vraag hoe de kosten van verschillende manieren van verwarmen zich zullen ontwikkelen. Het streven is om op termijn over te gaan naar een meer op werkelijke kosten gebaseerde tariefstelling voor warmtelevering. Naarmate het gebruik van aardgas wordt uitgefaseerd zal er steeds minder reden zijn om de gasreferentie te hanteren. De besluitvorming hierover zal plaatsvinden in overleg met alle betrokken partijen. In het kader van de voorbereiding van de volgende wijziging van de Warmtewet (Warmtewet 2.0 laat het ministerie van EZK een onderzoek uitvoeren naar alternatieven voor de gasreferentie. Naar verwachting zullen de resultaten van dit onderzoek in het voorjaar van 2019 met de Kamer worden gedeeld.	Geen
44	Gemeente Utrecht	Het is daarom belangrijk dat de vaststelling van deze kosten transparant en navolbaar moet zijn. Bij voorkeur worden de parameters op basis waarvan de tarieven worden vastgesteld via een open consultatie getoetst. Daarmee kunnen gebonden gebruikers reageren op de vast te stellen tarieven en de gebruikte parameters van de tarieven.	Voorzover de parameters in de geconsulteerde versie van het Warmtebesluit en de Warmteregeling worden vastgesteld heeft de consultatie plaatsgevonden via de internetconsultatie. Voorzover de vaststelling van parameters is belegd bij de ACM zijn de richtlijnen die ACM daarbij in het Warmtebesluit en de Warmteregeling meekrijgt geconsulteerd via de internetconsultatie. Terzake de vaststelling door ACM van deze parameters is niet voorzien in openbare consultatie en toetsing. Vanzelfsprekend zal er wel open en transparant worden gecommuniceerd over de opbouw en vaststelling van de parameters.	Geen
45	Gemeente Utrecht	Daarnaast vindt de gemeente Utrecht het belangrijk om de effecten van de voorgestelde wijzigingen en regelingen inzichtelijk te maken en te toetsen. Gezien de vele variabele parameters die het warmtetarief bepalen, is het nu niet duidelijk of de totale energiekosten voor gebonden afnemers door de aanpassingen gaat dalen of stijgen. Het is belangrijk om hierin inzicht te kunnen bieden aan de gebonden afnemers.	Gelet op het feit dat een aantal parameters worden vastgesteld door ACM is op voorhand niet met zekerheid vast te stellen wat het effect op de tarieven zal zijn. Ten aanzien van het schrappen van de correctie van het leidingverlies en het vermogen van het bereiden van tapwater is wel duidelijk dat dit een verlagende effect op de maximum prijs voor warmte heeft. In de toelichting op de nog te publiceren Warmteregeling zal worden aangegeven dat er een verlagend effect is.	Ja. De toelichting op de nog te publiceren Warmteregeling wordt aangepast conform de reactie van EZ.
48	Vereniging Brede Stroomversnelling	De Stroomversnelling staat voor duurzaam en daar past het (vooralsnog) handhaven van aardgas als referentiesituatie niet bij.	Zie reactie bij opmerking nr. 38 (tariefregulering algemeen)	Geen
105	Energie-Nederland	Het schrappen van de parameter 'leidingverlies', het hogere rendement voor tapwaterbereiding en de overstap naar het hanteren van de gasprijs uit een 'mandje' van gasleveranciers i.p.v. die van de drie grootste gasleveranciers leiden, ondanks de verlaging van de meerkosten van het elektrisch koken, tot een lager maximumtarief zoals bij de presentatie van de Warmtewet door de Minister al is aangekondigd. Deze consequentie komt nu onvoldoende naar voren in de Toelichting. Inmiddels zijn de voorlopige resultaten van de nieuwste rendementsmonitor bekend gemaakt en zal dit ook moeten worden meegenomen.	In de toelichting op het wetsvoorstel was al aangegeven dat het schrappen van het leidingverlies een prijsverlagend effect voor de afnemers heeft. In de toelichting op de nog te publiceren Warmteregeling zal in aanvulling hierop een passage worden toegevoegd waarin helder wordt gemaakt dat het op nul zetten van de parameters voor het leidingverlies en het verhogen van het rendement van tapwater een verlagend effect op het maximum tarief zal hebben. Ten aanzien van het vaststellen van de gemiddelde gasprijs op basis van de tien grootste leveranciers in plaats van op de drie grootste leveranciers kan niet bij voorbaat worden vastgesteld welk effect dit op het maximum tarief zal hebben.	Ja. De toelichting op de nog te publiceren Warmteregeling wordt aangepast conform de reactie van EZ.
134	Radboud Universiteit	EPC-effect. (zie Parameters Warmteregeling 2017; 4-7-17 RVO) Ook wel effect van getrapte eis. Dit effect is niet te verwaarlozen. Het komt er vanaf 2015 op neer dat warmte woningen geen zonnepanelen worden toegepast (daar waar die ivm de Energie Prestatie Norm voor gaswoningen wel nodig zouden zijn). Behalve een minder duurzame woning betekent dit extra kosten voor de warmteverbruiker van ongeveer € 250 per jaar.	Zie reactie bij opmerking nr. 33 (tariefregulering algemeen)	Geen
137	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	In de berekening van het variabele warmtetarief (GJ-prijs) ontbreekt een belangrijke compensatie component voor woningen die zijn/worden gebouwd met een te hoge EPC-waarde door in het Bouwbesluit gefaciliteerde EMG-maatregelen (NEN 7125). De EMG-norm introduceert een 2e trap in de EPC-berekeningen van warmte woningen, welke resulteert in energetisch slechter geïsoleerde woningen, door het veronderstelde duurzame karakter van een warmtenet. Door een hoog opwekendement te gebruiken resulteert de EPC-berekening (Energie Prestatie Coëfficiënt) in een gemiddeld 0,2-punt lager resultaat vergeleken met een zelfde, nieuw gebouwde gas-gestookte woning. De gasprijs is gebaseerd op het opwekendement van een tenminste beter geïsoleerde gaswoning, terwijl de warmte consument door deze in het Bouwbesluit 2012 verankerde EPC-correctie tussen de 10% en 20% meer warmte moet afnemen om dezelfde mate van verwarming te realiseren. Voor deze woningen zou dus een variabele warmtetarief korting moeten gelden van tenminste +15% om tot een eerlijke, gelijkwaardige NMDA (Niet Meer Dan Anders) situatie te komen. Een mogelijke oplossing kan hier zijn om het opwekendement uit de originele EPC-berekening van de woning in te vullen in de formule voor het bepalen van de maximumprijs voor warmte. In de meeste gevallen is in een wijk hetzelfde opwekendement (voor ruimteverwarming en tapwater) gebruikt. Het is niet zo dat deze per woning verschilt. De hele systematiek van NMDA is gebaseerd op opwekendementen, dit is dus een redelijk eenvoudige manier om het echte NMDA tarief te berekenen.	Zie reactie bij opmerking nr. 33 (tariefregulering algemeen)	Geen

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
160	Vereniging Eigen Huis	<p>De vereniging constateert dat het Warmtebesluit en de Warmteregeling onvoldoende duidelijk maken hoe de voorgestelde wijzigingen uitpakken op de energienota van de consument. Dit terwijl de Warmteregelgeving consumenten juist bescherming moet bieden tegen te hoge prijzen van leveranciers. Die bescherming is nodig omdat consumenten met handen en voeten gebonden zijn aan hun aanbieder.</p> <p>Zonder een nadere financiële impactanalyse kan niet beoordeeld worden in welke mate de herziene Warmtewet met bijbehorende regelgeving de bescherming biedt die bij het opstellen van de wet beoogd is.</p> <p>De vereniging wil dan ook dat eerst duidelijk wordt wat het effect van de voorgestelde wijzigingen op de energienota is alvorens er een besluit wordt genomen over de herzieningsvoorstellen met betrekking tot de lagere Warmteregelgeving. Daarnaast zou de Warmteregelgeving een harde garantie moeten bieden dat warmte-afnemers niet meer betalen dan afnemers van gas.</p>	<p>Ten aanzien van de vraag hoe de voorgestelde wijzigingen exact uitpakken op de energienota wordt verwezen naar de reactie bij opmerking nr. 45 (tariefregulering algemeen)</p> <p>Ten aanzien van de opmerking over een harde garantie kan het volgende worden opgemerkt. De Warmtewet voorziet in het vaststellen van prijzen en tarieven die warmteleveranciers maximaal in rekening mogen brengen. Zoals in de Memorie van Toelichting bij het voorstel tot wijziging van de Warmtewet is aangegeven wordt daarbij voor het warmtetarief uitgegaan van de zogenaamde gasreferentie en wordt voor een aantal andere elementen gekeken naar de werkelijke kosten. De gasreferentie gaat uit van een gemiddelde vergelijkbare situatie en dat brengt met zich mee dat er altijd specifieke voorbeelden kunnen worden gevonden waarin een huishouden dat verwarmd met aardgas goedkoper uit is, net zoals er ook voorbeelden kunnen worden gevonden dat een huishouden met aardgas duurder uit is. Het voorgaande betekent dat de warmteregelgeving geen harde garantie kan bieden dat warmte-afnemers nooit meer betalen dan afnemers die gebruik maken van gas. Een dergelijke harde garantie is ook niet de bedoeling van de Warmtewet.</p>	Geen
161	Vereniging Eigen Huis	<p>In de voorliggende lagere regelgeving wordt een aantal pijnpunten met betrekking tot de NMDA-prijs opgelost, zoals het op nul stellen van de leidingverliezen en – overigens alleen voor ‘nieuwe’ afsluiters - betere mogelijkheden om het contract met de warmteleverancier te beëindigen. Maar andere pijnpunten, zoals de prijs van koude bij een WKO-installatie en de prijs voor de afleverset, blijven bestaan of worden onvoldoende opgelost. Ook het BTW-nadeel en het niet meewegen van de korting die niet-gebonden afnemers bij overstappen kunnen krijgen brengt het risico met zich dat de prijs die een consument betaalt te hoog uit pakt.</p>	<p>Uit de opmerkingen ten aanzien van koude bij WKO en de prijs voor de afleversets wordt niet duidelijk welke pijnpunten niet of onvoldoende worden opgelost.</p> <p>Ten aanzien van het genoemde risico dat de prijs die de consument betaalt te hoog uitpakt wordt verwezen naar de reactie bij opmerking nr. 160 (tariefregulering algemeen) waarin wordt verduidelijkt dat het doel van de Warmtewet niet een absolute garantie is dat gebonden afnemers van warmte nooit meer betalen dan afnemers die gebruik maken van gas.</p>	Geen
162	Vereniging Eigen Huis	<p>Gewogen gemiddelde : Dat de wijze van berekening van de gemiddelden van de vaste tarieven voor gaslevering wordt aangepast door voortaan het gewogen gemiddelde van de vaste tarieven van de 10 grootste gasleverancier te nemen, juist VEH toe. Wat helaas is blijven liggen, is het verrekenen van het voordeel dat klanten met gas hebben bij overstappen naar een andere energieleverancier. Dit voordeel wordt niet verdisconteerd bij berekening van de warmteprijs. Dat zou wel moeten, omdat warmte-afnemers immers die keuze niet hebben en gas-afnemers wel.</p>	<p>Zoals in de reactie bij opmerking nr. 160 (tariefregulering algemeen) is aangegeven wordt uitgegaan van een gemiddelde vergelijkbare situatie en dat brengt met zich mee dat er altijd specifieke voorbeelden zijn (bijvoorbeeld ingeval van speciale aanbiedingen) waarin een huishouden dat verwarmd wordt met aardgas goedkoper uit is, net zoals er voorbeelden kunnen worden gevonden waarin het omgekeerde het geval is. De keuze om uit te gaan van gemiddelde situaties betekent dat er geen rekening wordt gehouden met speciale eenmalige aanbiedingen van sommige gasleveranciers.</p>	Geen

Tariefregulering. Warmtebesluit Artikel I. B

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
63	Energie-Nederland	<p>Het opschrift van paragraaf 2 komt te luiden: Tariefregulering</p> <p>Hiermee wordt afstand genomen van NMDA als reguleringssystematiek. Veel langdurige contracten en concessies van bedrijven zijn gebaseerd op toepassing van het NMDA-beginsel als grondslag voor de kosten voor de levering van warmte. Hoe kunnen de bedrijven blijven voldoen aan deze afspraken, nu de wet hen voorschrijft om de tariefregulering in het warmtebesluit te volgen?</p>	<p>Met de wijziging van het opschrift van paragraaf 2 wordt gezins afstand genomen van de gasreferentie (NMDA) als basis van de reguleringssystematiek. In het wetsvoorstel is er evenwel voor gekozen om een aantal kosten, die voorheen niet gereguleerd waren, wel te gaan reguleren. De regulering van deze kosten vindt, zoals is toegelicht in paragraaf 4.3 van de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel niet plaats op basis van de gasreferentie maar op basis van de gemiddelde werkelijke kosten. Omdat het opschrift van paragraaf 2, als gevolg van het reguleren van de nieuwe elementen op basis van gemiddelde werkelijke kosten, niet langer een dekkende omschrijving van de inhoud van de paragraaf vormde is het opschrift aangepast.</p> <p>De wijziging van het opschrift van de paragraaf betekent echter niet dat contracten en concessies die zijn gesloten met de maximumprijs op basis van de gasreferentie als grondslag moeten worden aangepast. Voor kosten die reeds gereguleerd worden op grond van de warmtetwet blijft de gasreferentie de basis vormen.</p>	Geen

Differentiatie voor verschillende temperaturen. Warmtebesluit artikel 1a

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
6	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Hoewel wij er niet onder vallen, meld ik toch dat zeer positief is, dat er voor de groep gebruikers, die voor eigen rekening de geleverde warmte moet opwaarderen, een goede oplossing is bedacht. Het is te hopen, dat ook de definitieve invulling van de bepalende onderdelen van hun berekening, anders dan bij de algemene max tarieven tot nu toe, tot tevredenheid van de gebruikers zullen leiden.	N.v.t.	Geen
20	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	Hier mist de categorie "LTV" systemen met als typische eigenschap dat het binnenkomende verwarmingswater direct de vloerverwarming ingaat en waarbij warm tapwater veelal door een eigen voorziening wordt opgewekt. Bij dit soort systemen ligt de bovengrens op 55 graden en de ondergrens op 25 graden.	De omschrijving van de categorieën waarmee onderscheid wordt gemaakt tussen de temperatuur waarop de warmte t.b.v. ruimteverwarming geleverd wordt en de wijze waarop wordt voorzien in de verwarming of levering van tapwater is mede naar aanleiding van deze opmerking gewijzigd. De situatie die in deze opmerking omschreven wordt valt in de gewijzigde versie onder onderdeel b, eerste lid in artikel 1a van het besluit.	Tekst besluit en toelichting aangepast.
21	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	Warm tapwater hoeft in de woning niet tot 70 graden te worden opgewarmd, om de legionella bacterie tegen te gaan is 55 graden voldoende, zie NEN1006:2015 (artikel 4.4.2.1). Over het algemeen worden in een woning aanwezige autonome warm tapwater opwekinstallaties zoals elektrische boilers en warmtepompen ingesteld op 60 graden. Er verschijnen sinds kort systemen op de markt die om energie te besparen een lagere temperatuur aanhouden, maar wekelijks één maal tot een hogere temperatuur opwarmen om de legionella bacterie tegen te gaan. Bij een eigen voorziening voor de opwekking van warm tapwater dient derhalve 55 graden als (minimum) temperatuur aangehouden te worden.	Zie reactie bij opmerking nr. 156 (Warmtebesluit artikel 1a)	Tekst besluit en toelichting aangepast.
22	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	Dit vinden we een kromme omschrijving. Hier wordt bedoeld een warmtesysteem waarbij de levering van koude onlosmakelijk is verbonden. Verder zijn er ook systemen waarbij koude geleverd wordt waarbij dit niet onlosmakelijk verbonden is met de levering van warmte. Wij zijn van mening dat dit soort systemen ook onderscheiden dienen te worden, waarbij er tevens keuzevrijheid voor het wel of niet afnemen van koeling dient te zijn.	In het wetsvoorstel is de keuze gemaakt om koude niet te reguleren. Dit omdat verbruikers niet verplicht zijn tot het afnemen van koude ten behoeve van koeling en ook op andere wijze in hun behoefte aan koeling te voorzien. Het is dus expliciet niet de bedoeling van de wetgever om koudelevering op zich te reguleren. Zie hieromtrent paragraaf 4.2 van de Memorie van Toelichting bij het voorstel tot wijziging van de warmtewet. Op dit uitgangspunt is een uitzondering gemaakt voor situaties waarin koudelevering noodzakelijk is voor de levering van warmte. In die gevallen is koudelevering onlosmakelijk verbonden aan de levering van koude. Deze situatie doet zich met name voor bij WKO systemen.	Geen
50	Vereniging Brede Stroomversnelling	In artikel a1 lid 1b en 1c wordt gesproken over warmte van 30°C tot 70°C resp. warmte van "zeer lage temperatuur" van minder dan 30°C. Het is voor ons (uit de toelichting) niet duidelijk waar het omslagpunt van 30°C op is gebaseerd. Als dit grens moet markeren van warmte waaronder systemen voor lage-temperatuurverwarming (vloerverwarming, wandverwarming) niet meer kunnen worden gevoed, dan verklaart dit een en ander. Echter, waarom zou voor zeer lage temperatuurverwarming alleen vastrecht mogen worden geheven dat is gebaseerd op het vermogen van de aansluiting waarbij een willekeurige omslagpunt van 5 kW is gekozen? Dat lijkt ons een erg willekeurige keuze resp. grens. Een maat in W/m2 (i.p.v. vermogen in kW) zou bijv. meer voor de hand liggen en ook bescherming bieden voor kleinere woningen. Voor de Stroomversnelling is dit van belang omdat in de toekomst, m.n. door cascadering van warmtestromen, steeds meer gebruik zal worden gemaakt van lage temperaturen (incl. een kleine booster warmtepomp voor tapwater en soms ook voor ruimteverwarming).	De teksten van het besluit en de toelichting zijn aangepast om meer duidelijkheid te geven op vragen zoals deze. De omschrijving van de categorieën waarmee onderscheid wordt gemaakt tussen de temperatuur waarop de warmte t.b.v. ruimteverwarming geleverd wordt en de wijze waarop wordt voorzien in de verwarming of levering van tapwater is gewijzigd. Voor ruimteverwarming wordt er onderscheid gemaakt op basis van of de temperatuur van de geleverde warmte direct geschikt is voor ruimteverwarming. Voor de levering van warmte met een temperatuur die niet direct geschikt is voor ruimteverwarming gaat het in het algemeen over systemen met een temperatuur lager dan 30 graden. Dit is momenteel de praktische ondergrens voor verwarmingssystemen. Het basistarief wordt berekend voor alle systemen tot een aansluitvermogen van 3 kW i.p.v. 5 kW. Dit is de meest gangbare aansluiting voor kleinverbruikers. Bij kleinere aansluitingen dan 3 kW dalen de kosten niet verder. Het vermogen is gerelateerd aan het oppervlak van de woning, maar in de leveringsovereenkomst wordt een te leveren vermogen vastgelegd. Het tarief wordt daarom gebaseerd op het vermogen. Het is aan de bouwer om een goed systeem te ontwerpen van een warmtepomp en warmteafgifte-systeem in relatie tot het aansluitvermogen en de warmte-afgifte per m2 vloeroppervlak.	Tekst besluit en toelichting aangepast.
58	Stichting "NietMeerDan"	Na het lezen van (de toelichting op) dit artikel, krijg ik het idee dat er toch nog weer minder afleversets bestaan dan in artikel 5b is aangekondigd. Namelijk: Bij temperaturen hoger dan 70° zijn er ineens geen individuele afleversets voor uitsluitend ruimteverwarming en uitsluitend verwarming van tapwater beschikbaar. OF VERGIS IK MIJ?	Voor het vaststellen van de maximumprijs die aan verbruikers in rekening mag worden gebracht voor levering van warmte wordt uitgegaan van de gemiddelde warmteverbruiker. Dit betekent dat er wordt uitgegaan van een standaard afleverset, vergelijkbaar met een CV ketel in de categorie CW4. Voor het bepalen van maximale tarieven voor de huurprijs van de afleverset wordt wel onderscheid gemaakt in verschillende afleversets.	Geen
68	Energie-Nederland	De tekst van artikel 1a, lid 1 sub b, onder de nummers 2 en 3 lijkt niet helemaal te kloppen. Daar staat het woordje "en" aan het slot terwijl in de Toelichting over "of" gesproken wordt. Onder nummer 3 ontbreekt achter "de leverancier" nog een stuk tekst.	Mede naar aanleiding van deze opmerkingen is het artikel aangepast.	Tekst besluit aangepast.

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
69	Energie-Nederland	Artikel 1a lid 2 voegt niets toe ten opzichte van artikel 5 lid 4 van de Warmtewet, en kan dus vervallen.	In artikel 5, vierde lid, van de wet wordt de mogelijkheid gecreëerd om systemen aan te wijzen waarvoor een afzonderlijke maximumprijs kan worden vastgesteld. Het moet daarbij gaan om een systeem dat mede dient voor levering van warmte. In artikel 1a, tweede lid van het besluit wordt van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en worden systemen aangewezen waarbij de levering van koude onlosmakelijk verbonden is aan levering van warmte. Door te bepalen dat de levering van koude noodzakelijk moet zijn voor levering van warmte is gekozen voor een engere formulering dan de formulering die is gekozen in het wetsvoorstel. In het wetsvoorstel wordt immers slechts bepaald dat een systeem mede moet dienen voor levering van warmte, niet dat koudelevering daarvoor noodzakelijk is. De aanwijzing in artikel 1a, tweede lid, heeft derhalve weldegelijk een toegevoegde waarde ten opzicht van artikel 5, vierde lid, van het de Warmtewet.	Geen
156	Eteck /IF Technology	De gehanteerde differentiatie van de maximumprijs voor verschillende aflevertemperaturen voor warmte sluit niet goed aan met de toepassing van WKO met warmtepompen. Met name de vermelde grens van 70 °C voor de levering van warm tapwater sluit niet goed aan op decentrale warmtapwaterbereiding met (warmtepomp)boilers. Wij willen voorstellen om de temperatuurgrens van 70 °C voor de levering van warm tapwater (bij artikel 1a, lid 1b, onderdeel 1° en 2°) niet te vermelden omdat die informatie niet relevant is voor de gehanteerde categorieën.	De grens van 70 °C klopt voor standaard stadsverwarming, maar er zijn situaties denkbaar waarbij de temperatuur lager kan zijn en toch voldaan wordt aan de eisen van de NEN1006 (Bouwbesluit 2012). Artikel 1a is aangepast waarbij t.a.v. tapwater wordt bepaald dat tapwater een temperatuur moet hebben die voldoet aan de norm van het Bouwbesluit. Op grond van deze norm dient tapwater aan het tappunt een temperatuur van tenminste 55° Celsius te hebben om te borgen dat het water met het oog op de volksgezondheid veilig is voor het gebruiksdoel.	Tekst besluit en toelichting aangepast.

Gebruiksonafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 3

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
23	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	Hier wordt voor de meerkosten van elektrisch koken alleen uitgegaan van het verschil in prijs tussen gas en elektriciteit. Er wordt aan voorbij gegaan dat een inductiekookplaat een stuk duurder is dan een gaskookplaat. Tevens gaat in de regel een gaskookplaat een stuk langer mee dan een inductiekookplaat (levensduur van een inductiekookplaat is 10 jaar). Het rendement van een inductiekookplaat zal tijdens zijn levensduur achteruitgaan, ook dit verlies moet mee berekend worden. Zolang het gebruik van gas voor koken meer regel dan uitzondering is, moeten de meerkosten voor elektrisch koken meegenomen worden in de warmteprijsberekeningen.	Aangezien het beleid erop gericht is aardgas (versneld) uit te faseren, is de correctie elektrisch koken geschrapt. Hiermee wordt vooruit gelopen op een toekomstige situatie waarbij koken op aardgas niet langer de standaard is.	In artikel 3 eerste lid is de correctie elektrisch koken geschrapt.
70	Energie-Nederland	Artikel 3, lid 1 onder c.: waarom wordt hier uitgegaan van de gasmeetkosten voor een G6 aansluiting en niet van de warmtemeetkosten (gezien het feit dat voor de aansluitbijdrage, afsluitbijdrage en de kosten voor de afleverset wordt gekozen voor het principe van kostenorientatie)?	In de memorie van toelichting op de warmtewet, paragraaf 4.3, wordt aangegeven dat het kabinet met het oog op de lange termijn waarbij aardgas als bron voor warmtevoorziening vrijwel in zijn geheel zal moeten verdwijnen, kiest voor een getrapte aanpak van de tariefregulering met nieuwe onderdelen waarbij niet uitgegaan wordt van de gasreferentie. Voor de leveringscomponent van warmte (waaronder de meetkosten) wordt voorsnog de gasreferentie gehandhaafd. Voor een aantal nieuwe elementen in de tariefregulering wordt overgegaan op een kosten gebaseerde regulering. Dit geldt voor de eenmalige aansluitbijdrage, de kosten voor afsluiting en de tarieven voor het beschikbaar stellen van afleversets. In de warmtewet staat vastgelegd voor welke onderdelen wordt afgeweken van het gasreferentie principe, dus daar kunnen we in de lagere regelgeving niet meer van afwijken.	Geen
71	Energie-Nederland	In artikel 3, derde lid, van het Warmtebesluit staat in de formule tweemaal de waarde '3 kW' vermeld, maar wordt vervolgens bij de duiding van de parameters (en in de toelichting) de waarde '5 kW' gehanteerd. Welke waarde is de juiste?	3 kW is de juiste waarde, de onjuiste vermelding van 5 kW is aangepast.	5kW is aangepast naar 3 kW in het besluit en toelichting.
72	Energie-Nederland	Voor het tarief voor warmte < 30 graden wordt een rekensom gemaakt. De uitkomst van deze rekensom is een verschil voor het BT van 310 euro, terwijl het tarief zelf volgens de toelichting op de warmteregeling op 300 euro is gesteld, wat is de reden van deze afwijking?	Het basistarief voor de levering van zeer lage temperatuurwarmte wordt in de warmteregeling vastgelegd. De toelichting van de onderbouwing en berekening van dit bedrag is op dit punt aangepast en verplaatst naar de toelichting op de regeling.	Tekst besluit en toelichting aangepast.
73	Energie-Nederland	In artikel 3 is niet geregeld met maximum aan vaste kosten gerekend kan worden in het geval sprake is van een collectieve levering van tapwater. Op welke wijze wordt het maximum voor de vaste kosten berekend bij de levering van (de)centraal opgewekt warmtapwater?	De levering van warmte ten behoeve van verwarming van tapwater of warm tapwater valt onder de warmtewet. Indien ook ruimteverwarming aan de afnemers geleverd wordt, zal de prijs gezamenlijk onder het maximum tarief moeten blijven. Als het om verschillende leveranciers gaat, kunnen zij elk maximaal de helft van het gebruiksonafhankelijke deel dat is vastgesteld in rekening brengen. Zie artikel 3, 2e lid van het besluit. Zie reactie bij opmerking nr. 75 (Warmtebesluit artikel 3).	Tekst besluit en toelichting aangepast.
74	Energie-Nederland	In artikel 3 wordt niet ingegaan op het gebruiksonafhankelijke deel van de vaste kosten voor centrale aansluitingen van meer dan 100 kW. Op welke wijze zullen regels worden gesteld voor het vastrecht van deze aansluitingen? Uitgangspunt hierbij dient een vermogensafhankelijke prijsstelling te zijn. In de praktijk komen centrale aansluitingen voor die oplopen tot wel 5.000 kW aansluitvermogen. De gebruiksonafhankelijke kosten op basis van NMDA voor een dergelijk grote aansluiting liggen ongeveer zeventigmaal hoger dan de gebruiksonafhankelijke kosten conform de Warmtewet bij een verbruiker tot en met 100 kW. Om recht te doen aan zowel de positie van de klant met een centrale aansluiting alsook de warmteleverancier dient met vermogensafhankelijke kosten te worden gewerkt en kan niet worden uitgegaan van een (gemiddeld) bedrag. In de huidige uitwerking van de Warmtewet wordt voor alle verbruikers t/m 100 kW wel met een bedrag gewerkt. Die uitwerking heeft tot gevolg dat zakelijke klanten tussen de 40 en 100 kW sinds de inwerkingtreding van de Warmtewet verlieslatend zijn geworden en nauwelijks nog op een bedrijfseconomisch verantwoorde wijze aan te sluiten zijn.	In de memorie van toelichting op de Warmtewet (artikel I onderdeel I) wordt het volgende aangegeven: <i>"In het derde lid wordt mogelijk gemaakt dat voor aansluitingen van meer dan 100 kW voor het gebruiksonafhankelijk deel een andere maximumprijs wordt vastgesteld dan voor aansluitingen van maximaal 100 kW. Dit omdat aan dergelijke grote aansluitingen andere kosten zijn verbonden dan aan aansluitingen van maximaal 100 kW. Op grond van het zevende lid worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels gesteld met betrekking tot de elementen en wijze van berekening van de maximumprijs."</i> In artikel 3, vierde en vijfde lid, van het besluit wordt daartoe voor een verbruiker met een centrale aansluiting voor levering van warmte met een vermogen van meer dan 100 kilowatt voorzien in een opslag op het gebruiksonafhankelijke deel van de maximumprijs voor iedere kilowatt vermogen van de warmteaansluiting boven de 100 kilowatt. Aangezien er geen betrouwbare informatie beschikbaar is over de kosten voor gebruikers tussen de 40 en 100 kW, kunnen we geen aparte regeling opnemen voor (zakelijke) klanten tussen de 40 en 100 kW. Bovendien zou dit de uitvoering complex maken en leiden tot een hogere uitvoeringslast bij ACM. Bovendien zullen deze klanten ook meer warmte afnemen. De extra variabele kosten kan het relatief lagere vastrecht compenseren.	Tekst besluit en toelichting aangepast.

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
75	Energie-Nederland	<p>In artikel 3, 2e lid wordt aangegeven dat verschillende warmteleveranciers op een adres gezamenlijk niet meer dan het maximumtarief mogen vragen. Dit houdt in dat tussen verschillende leveranciers, veelal de leverancier van de warmte voor ruimteverwarming en een verhuurder van het apparaat voor tapwater (bijvoorbeeld de verhuurder van de woning of een andere derde) moet worden afgestemd. Een dergelijke afstemming is in de praktijk niet werkbaar en kan tot een reeks van individuele tarieven leiden omdat de huurbedragen van apparaten voor tapwater mogelijk per woning variëren. Tevens bestaat de mogelijkheid dat de leverancier van de ruimteverwarming warmte 'gestraft' wordt voor slecht presterende tapwater apparaten van die verhuurder. Immers de gebruiker betaalt veelal een vast bedrag (huur) plus variabele verbruikskosten (elektriciteit of gas). Dit zal met name het geval zijn indien het tapwater middels een warmtepomp(boiler) wordt opgewekt, waarvan het opwekrendement (jaarlijks en tussen woningen onderling) kan fluctueren. Zelfs is denkbaar dat individuele bewoners de hogere elektrakosten (door een tegenvallend rendement van de van verhuurder gehuurde warmtepomp(boiler) zou willen afwentelen op de leverancier van warmte voor ruimteverwarming.</p> <p>De genoemde werkwijze lijkt ons vanwege bovenstaande niet werkbaar en tot ongewenste effecten leiden. Het artikel is bovendien niet nodig, aangezien in artikel 5 reeds een lager tarief voor de afleverset voorzien is als geen tapwater wordt geleverd en dus de situatie zoals die gepoogd wordt te ondervangen in artikel 3, tweede lid, te ondervangen.</p> <p>Een aanvullende regeling op dit onderwerp lijkt daarmee complex, niet wenselijk en niet nodig, en artikel 3 lid 2 zou daarom moeten vervallen. Zie ook de opmerkingen bij artikel 1a.</p>	<p>Er kan hier inderdaad in sommige gevallen een probleem ontstaan, namelijk wanneer meerdere leveranciers warmte leveren die gezamenlijk onder het maximum tarief vallen. In dat geval kunnen zij elk maximaal de helft van het gebruiksonafhankelijke deel dat is vastgesteld in rekening brengen. Zie artikel 3, 2e lid van het besluit. Zie reactie bij opmerking nr. 73 (Warmtebesluit artikel 3)</p>	<p>Tekst besluit en toelichting aangepast.</p>
76	Energie-Nederland	<p>In de huidige berekeningsmethodiek van de maximumprijs is het elektriciteitsverbruik van de referentie gasgestookte ketel niet meegenomen. Dit is een onmissie aangezien het gebruikskosten betreffen die verbruikers op een warmtenet niet hebben. Volgens Milieucentraal is het elektriciteitsverbruik van een nieuwe HR-ketel 120 kWh per jaar. Volgens Stichting Hier is dit voor een nieuwe ketel 130 kWh per jaar en voor een oudere ketel 500 kWh per jaar. Uitgaande van een mix in de installed base van gloednieuwe en bestaande ketels zou in de maximumprijsberekening (onderdeel "ΔGK") een verbruik uit de bandbreedte 120-500 kWh moeten worden opgenomen, in plaats van de gebruikte 129 kWh. Daar staat nog eens tegenover dat het warmteverlies van de afleverset waarvan is uitgegaan (1,26 GJ) in de praktijk aanzienlijk lager uitvalt doordat het uitgangspunt dat de gehele afleverset een temperatuur van 60 graden heeft niet juist is. Een belangrijk deel werkt slechts op 30-40 graden. Bovendien wordt dit warmteverlies binnen de woning afgegeven en gaat dus niet verloren.</p> <p>Verzocht wordt om op basis van bovenstaande deze parameters met de juiste waardering alsnog mee te nemen in de berekeningswijze van de maximumprijs.</p> <p>(In inbreng van Energie Nederland staat dit onder warmteregeling artikel 2)</p>	<p>Bij invoering van de warmtewet is besloten niet te corrigeren voor het elektriciteitsverbruik van de CV-ketel, maar dit te verrekenen met het warmteverlies van de afleverset. Het gaat om kleine correcties van ongeveer gelijke omvang en het opnemen van het elektriciteitstarief in het warmtetarief zou de regeling onnodig complex maken. Wij zien geen reden om af te wijken van dit eerder genomen besluit.</p>	<p>Geen</p>
135	Radboud Universiteit	<p>Hoort niet in nmda. Een gasklant heeft geen afleverset. Is probleem voor leverancier (kan dan ook kwaliteit borgen). Een warmteklant betaald toch ook niet voor de hulpwarmtekotel. Goed dat het in de Warmteregeling zit tbv warmteklanten die warmtewisselaar in eigendom hebben. De meeste warmteklanten hebben de afleverset niet in eigendom. Voor hen zouden alle onderdelen over de afleverset uit de formule gehaald moeten worden bij de aflevering.</p>	<p>In de formule voor de warmteprijs staat bij het gebruiksonafhankelijke deel van de warmteprijs een min voor Gkw (gebruikskosten warmte). De klant betaalt alleen voor het verschil tussen de vaste kosten van een combiketel en de vaste kosten van een afleverset.</p>	<p>Geen</p>
154	Eteck (?? IF Technology)	<p>Het voorstel om bij levering van 'zeer lage temperatuur warmte' een tarief te hanteren op basis van alleen een vastrecht dat gebaseerd is op het aansluitvermogen lijkt bij toepassing van WKO in combinatie met individuele warmtepompen een logische keuze. In zowel het Warmtebesluit als in de Warmteregeling wordt als grenswaarde 3 en 5 kW genoemd en door elkaar heen gebruikt. Het is onduidelijk welke grenswaarde daadwerkelijk bedoeld wordt.</p>	<p>3 kW is de juiste waarde.</p>	<p>5kW is aangepast naar 3 kW in het besluit en toelichting.</p>
159	Eteck /IF Technology	<p>In het Warmtebesluit is opgenomen dat een warmtepomp niet beschouwd dient te worden als afleverset. In de toelichting op het Warmtebesluit wordt daarbij tevens aangegeven dat de installatie en onderhoud van een warmtepomp niet voorbehouden is aan de warmteleverancier en er dus geen aanleiding is voor prijsregulering. In de praktijk wordt de warmtepomp vaak wel op exclusieve basis door de warmteleverancier ter beschikking gesteld, waarbij installatie en onderhoud door de warmteleverancier wordt uitgevoerd. De reden hiervoor is om de kwaliteit van de warmteopwekking en het functioneren van de gehele warmte-/koudeinstallatie kunnen borgen. Uit het Warmtebesluit valt niet goed te herleiden of in die gevallen de warmteleverancier een bedrag in rekening mag brengen voor het ter beschikking stellen van een warmtepomp.</p>	<p>In het achtste lid van artikel 5b, ter uitvoering van artikel 1, tweede lid, van de wet, wordt bepaald dat een warmtepomp in een warmte koude systeem in afwijking van de definitie van de afleverset in de warmtewet niet als afleverset in de zin van de wet dient te worden beschouwd. Deze uitzondering is opgenomen omdat bij warmtepompen de aspecten drukgevoeligheid en veiligheid geen rol spelen. Door de warmtepomp uit te sluiten is installatie en onderhoud niet voorbehouden aan de leverancier en is er dus ook geen aanleiding voor prijsregulering. Het feit dat het beschikbaar stellen van de warmtepomp wettelijk niet is voorbehouden aan de leverancier houdt geen verbod in voor een leverancier om een warmtepomp beschikbaar te stellen. Het staat de leverancier en de verbruiker vrij om dit overeen te komen, incl. het tarief voor het beschikbaar stellen van de warmtepomp.</p> <p>Bij warmte koude systeem is het mogelijk dat de leverancier warmte levert die direct geschikt is voor ruimteverwarming en/of tapwater levert. In die situaties zal de leverancier meestal een warmtepomp inzetten om de benodigde temperaturen te realiseren. Deze maakt dan deel uit van het warmtenet. De leverancier is in dat geval de eigenaar van de warmtepomp en de exploitatiekosten komen voor zijn rekening. Het is in die situatie mogelijk dat er gebruik wordt gemaakt van een installatie waarbij de warmtepomp is gecombineerd met de functie van een afleverset. Voor het deel van de gecombineerde eenheid die te beschouwen is als een afleverset geldt het gereguleerde tarief.</p>	<p>De artikelgewijze toelichting op het besluit is aangepast onder Artikel I, onderdeel H.</p>

Gebruiksafhankelijk tarief. Warmtebesluit artikel 4

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
24	Klankbordgroep Tiel Passeeaaij buurt 7	In de "Toelichting Wijziging Warmtebesluit" wordt de reductie factor nader omschreven als: "De reductiefactor wordt gebaseerd op de kosten die een gemiddelde verbruiker moet maken voor de verwarming van tapwater." Dit vinden we te vaag: 1. Bij een eigen warmwater toestel in de warmtesituatie moet gedacht worden aan bijv. een elektrische boiler, zonneboiler, warmtepomp(boiler). Hoe worden de gemiddelde kosten bepaald en 2. Hoe vindt de uiteindelijke berekening van de reductie factor plaats? Naar onze mening moet een en ander nader en eenduidig gespecificeerd worden. Het "Rapport Parameters Warmteregeling" rept met geen woord over de reductie factor R. Verder verwachten we t.a.v. de invoering van de reductiefactor tegengas van warmteleveranciers voor die situaties waar bewoners beschikken over een eigen warm tapwater installatie. Door invoering van de reductie factor zullen leveranciers minder geld binnenkrijgen. Wij hechten veel waarde aan de reductie factor en een eerlijke vaststelling ervan. In het verleden werd in het Energiened adviesrapport al een reductie factor toegepast en die zijn we kwijtgeraakt bij invoering van de Warmtewet waardoor we vanaf 2014 in feite al te veel betalen. De (her)invoering van een reductiefactor zal bijdragen aan een betere prijsstelling van warmte.	Artikel 4, eerste lid is aangepast waarbij er geen sprake meer is van een reductiefactor. Ook de omschrijving van de categorieën waarmee onderscheid wordt gemaakt tussen de temperatuur waarop de warmte t.b.v. ruimteverwarming geleverd wordt en de wijze waarop wordt voorzien in de verwarming of levering van tapwater is gewijzigd. Voor de levering van warmte met een temperatuur die niet direct geschikt is voor ruimteverwarming en verwarming van tapwater (categorie c onder Artikel 1a, eerste lid) is bepaald dat alleen een vastrecht (gebruiksafhankelijk tarief) in rekening mag worden gebracht. Dit omdat de verbruiker aanvullende kosten moet maken om de geleverde warmte met behulp van een eigen voorziening op te waarden tot een temperatuur die geschikt is voor ruimteverwarming en verwarming van tapwater. Het gaat hier om de kosten van de aanschaf of huur van de eigen voorziening, het onderhoud daarvan en de energiekosten voor het gebruik van deze voorziening.	Tekst besluit en toelichting aangepast.
41	NVDE	Idee is dat bij een lagere aanvoertemperatuur dan 70 graden C. de klant extra kosten maakt voor verwarming dan wel warm tapwater bereiding. Om die reden is een reductiefactor nodig, maar die roept weer allerlei vragen op t.a.v. onder andere de gekozen grens van 70 graden (waarom niet 40 graden voor ruimteverwarming?), hoe je omgaat met verschillen in extra kosten (of uitblijven van extra kosten) en ontwikkeling naar lage temperatuur aanvoer warmte. Dergelijke punten leiden tot verwarring en zorgen ervoor dat discussies gaan toenemen, wat niet bij zal dragen aan de beoogde versnelling van de transitie. Daarom pleit NVDE er ook voor om de wijzigingen nu te beperken tot het regelen van een aantal zaken waar overeenstemming over is en de hierboven genoemde complicerende elementen achterwege te laten.	Mede naar aanleiding van deze opmerking is dit artikel aangepast. Zie reactie bij opmerkingen nrs. 24 en 64 (Warmtebesluit artikel 4)	Tekst besluit en toelichting aangepast.
59	Stichting "NietMeerDan"	Als er wel individuele afleversets bestaan voor uitsluitend ruimteverwarming (Artikel 5b) waarom wordt er in de formule voor het brandstofrendement dan nog een percentage voor het warmtapwater opgenomen.	Voor de formule van de maximumprijs voor warmtelevering gaan we uit van de standaard situatie bij gas (CW4 combiketel) en een vergelijkbare situatie bij warmtelevering.	Geen
61	Energie-Nederland	Energie-Nederland gaat ervan uit dat onder de Warmtewet een Besluit en een Regeling komen te vallen waarin alle aangekondigde "nadere regels" worden verwerkt. In het verlengde daarvan ontbreekt de nadere uitwerking van de reductiefactor bij lagere temperaturen in de Regeling.	Zie reactie bij opmerking nr. 24 (Warmtebesluit artikel 4)	Zie reactie bij opmerking nr. 24 (Warmtebesluit artikel 4)
64	Energie-Nederland	Voorgesteld wordt op het maximum GJ-tarief voor warmtelevering met een aanvoertemperatuur onder 70 graden een reductie factor toe te passen. Als reden wordt aangevoerd dat de verbruiker extra kosten voor verwarming moet maken indien de aanvoertemperatuur onder de 70 graden ligt. Hier kan het volgende over worden opgemerkt. De reden dat er een reductie op de gereguleerde GJ-prijs zou moeten komen bij een aanvoertemperatuur onder 70 graden is ons volstrekt onduidelijk. Ten eerste leidt het feit dat een verbruiker zelf energie toevoegt om tot een verhoogde temperatuur te komen automatisch ook tot een lagere energie afname (GJ's) uit het warmtenet, de hoeveelheid totale benodigde energie (verbruik in de woning) verandert immers niet. Ten tweede is de energieafname (GJ) onafhankelijk van de aanvoertemperatuur uit het warmtenet. De energieafname is immers het product van het temperatuurverschil en de flow over de aansluiting. Het maakt voor de energieafname bij een gelijk temperatuurverschil en flow dus ook niet uit hoe hoog de aanvoertemperatuur is. Bij een aanvoertemperatuur van 90-70 en 50-30 is de energieafname bij gelijke flow exact gelijk. Voorstel is dan ook om geen uitvoering te geven aan de mogelijkheid om verschillende maximum GJ-prijzen voor verschillende temperatuurniveaus vast te stellen, daar bestaat zoals boven gesteld geen enkele logische reden voor. Als er al met verschillende prijzen gerekend zou moeten worden dan zouden de vaste kosten kunnen worden bekeken, echter de regulering van het maximumtarief voor afleversets houdt daar feitelijk al rekening mee. Immers indien een verbruiker voor eigen rekening tapwaterapparatuur gebruikt dan krijgt deze verbruiker geen afleverset of slechts een afleverset voor alleen ruimteverwarming in rekening gebracht. Daarmee is er reeds in voorzien dat betreffende verbruiker niet betaalt voor warm tapwater apparatuur aan de warmteleverancier.	Zie ook reactie bij opmerking nr. 24 (Warmtebesluit artikel 4) Dit artikel is mede naar aanleiding van deze opmerking aangepast. Er is geen sprake meer van een reductiefactor. Voor de levering van warmte die niet direct geschikt is voor ruimteverwarming en verwarming van tapwater (categorie c onder Artikel 1a, eerste lid) is bepaald dat alleen een vastrecht in rekening mag worden gebracht. Voor de levering van warmte die wel direct geschikt is geldt een vast en variabel tarief. Deze tarieven zijn gelijk, ongeacht de temperatuur waarop geleverd wordt.	Tekst besluit en toelichting aangepast.
65	Energie-Nederland	de klant heeft indien deze extra energie toevoegt aan de geleverde warmte, al een lager verbruik en een lager tarief voor de afleverset en dus lagere kosten. Een extra reductiefactor is daarmee niet nodig en zal verder leiden tot de volgende praktische bezwaren: Noodzaak van inzicht in extra kosten, algemeen maar ook per klant De bepaling van de extra kosten voor de verbruiker moet eenduidig zijn vast te stellen en ook daadwerkelijk door elke klant die de reductie ontvangt, aanwezig zijn. Dat houdt in dat bij de bepaling niet kan worden volstaan met een forfaitaire bepaling van de extra kosten die gemaakt worden als gevolg van een lagere leveringstemperatuur, maar dat ook daadwerkelijk moet worden aangetoond dat deze extra kosten gemaakt worden. Anders zouden de verbruikers onterecht een reductie ontvangen. Het ligt voor de hand de bewijslast hiervan bij de verbruiker te leggen, omdat alleen deze inzicht heeft in de feitelijke situatie binnenshuis. In de voorgestelde bepaling is echter gekozen voor een 'willekeurig' kortingspercentage op het maximum GJ-tarief in de veronderstelling dat die (variabele) korting ongeveer wel overeen zal komen met de kosten die de verbruiker extra moet maken om warm tapwater in te kopen of zelf op te werken zonder dat duidelijk is of inderdaad sprake is van meerkosten voor de verbruiker dan wel minder kosten voor de leverancier.	Zie reactie bij opmerking nr. 64 (Warmtebesluit artikel 4)	Zie reactie bij opmerking nr. 64 (Warmtebesluit artikel 4)

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
66	Energie-Nederland	Daarnaast kunnen de tariefffecten voor het onderscheid tussen warmtelevering op verschillende temperaturen zoals in dit Besluit gemaakt wordt zelfs contraproductief zijn voor de groei van warmtenetten. Voor de toekomst gaat warmte met lagere temperatuur belangrijker worden omdat daarmee meer (rest) warmtebronnen kunnen worden uitgekoppeld. Er ontstaat echter nu het gevaar dat ombouw van bestaande binnen installaties om ze geschikt te maken voor lage temperatuur door de tariefdifferentiatie niet kan worden meegenomen in de totale business case. Voor klanten is het niet relevant wat de aanvoertemperatuur is als tegen een redelijke prijs (NMDA) verwarmd en warm tapwater geleverd kan worden. Er is ook geen reden om de prijs voor die leveringen ineens te verlagen. Voorkomen moet worden dat de business cases in die omgeving straks niet meer sluitend zijn door de GJ-prijs voor de netten van de toekomst nu aan te passen.	Zie reactie bij opmerking nr. 64 (Warmtebesluit artikel 4)	Zie reactie bij opmerking nr. 64 (Warmtebesluit artikel 4)
77	Energie-Nederland	In dit artikel wordt voor elke temperatuurcategorie zoals vermeld in artikel 1a, eerste lid, van het Warmtebesluit aangegeven hoe het gebruiksfhankelijke deel van de maximumprijs wordt vastgesteld, behalve voor de temperatuurcategorie zoals vermeld in artikel 1a, eerste lid sub b onder 3, van het Warmtebesluit (temperatuur tussen 30 en 70 graden waarbij warmtapwater door een derde geleverd wordt). Zie ook hetgeen hierover onder artikel 3 in dit commentaar vermeld is. Zoals wij bij artikel 1a hebben aangegeven is er geen enkele logische reden om het gebruiksfhankelijk deel van de maximumprijs te variëren bij verschillende temperaturen. Artikel 4 1b en 1c kunnen dan ook geschrapt worden.	Zie reactie bij opmerkingen nrs. 73 en 75 (Warmtebesluit artikel 3) en 64 (Warmtebesluit artikel 4).	Zie reactie bij opmerkingen nrs. 73 en 75 (Warmtebesluit artikel 3) en 64 (Warmtebesluit artikel 4).
78	Energie-Nederland	Aangegeven wordt dat de gasprijs zal worden bepaald door het gewogen gemiddelde van de vaste gasprijs voor 1-jaars contracten van de 10 grootste leveranciers. Voor de helderheid graag toevoegen dat deze weging plaatsvindt op basis van marktaandeel. Verder stellen wij voor om schokken in de maximumprijs tegen te gaan door gasprijs te middelen over enkele jaren. Bijvoorbeeld door het vaststellen van de gemiddelde gasprijs te bepalen door het gemiddelde te nemen van 2 voorgaande jaren en de huidige gasprijs. (in inbreng van EnergieNederland staat dit onder Warmteregeling, Algemeen)	In de toelichting op het besluit is opgenomen dat de weging van de standaardproducten van de verschillende leveranciers plaatsvindt op basis van het aandeel van de betreffende leverancier in het totaal aantal klanten. Middeling over meerdere jaren is volgens ons niet wenselijk. Bij gasgebruikers wordt er ook niet gemiddeld.	Paragraaf 2.1.1 van de toelichting op het besluit is aangepast.
79	Energie-Nederland	In artikel 4, eerste lid, van het Warmtebesluit wordt melding gemaakt van de 'reductiefactor voor de kosten van de gebruiker voor verwarming tapwater'. In het derde lid van dat artikel wordt aangegeven dat in een ministeriele regeling nadere eisen kunnen worden gesteld aan deze reductiefactor. In de Warmteregeling wordt echter niets geregeld omtrent de reductiefactor. Zie onze opmerkingen bij artikel 1a van het Warmtebesluit. (in inbreng van EnergieNederland staat dit onder Warmteregeling, Algemeen)	Zie reactie bij opmerking nr. 64 (Warmtebesluit artikel 4)	Zie reactie bij opmerking nr. 64 (Warmtebesluit artikel 4)
164	Vereniging Eigen Huis	Voor het schrappen van de leidingverliezen pleit de vereniging al langer. Zij is blij dat deze verandering nu wordt doorgevoerd.	N.v.t.	N.v.t.

Tarief warmte-koude-systemen. Warmtebesluit artikel 4a

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
10	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Mooi, dat nadat ik bij de consultatie van 2009 al aandacht voor vroeg voor de zogenaamde koudelevering, daar nu wel naar gekeken is (n.b. eea werd toen redelijk goed opgelost door het nader uitgewerkte voorstel voor het vaststellen van de redelijke prijs, waarmee bovendien ook een aantal andere zaken die nu slecht aangepakt worden wel goed aangepakt zouden worden! Hebben de ingeschakelde onderzoeksbureaus hier wel naar gekeken??) . Jammer dat de uitkomst/de oplossing die nu aangedragen wordt, eigenlijk gelijk weer naar de prullenbak verwezen moet worden. (zie ook hieronder bij punt d. Met de aanvulling dat voor gebruikers van bestaande WKO installaties <waarvan de meesten bij aansluiting nmda was toegezegd!>, ook nog eens het oorspronkelijke doel van de Warmtewet, namelijk bescherming tegen monopolistisch gedrag van leveranciers, voor nog een groot aantal jaren is komen te vervallen. En dat noemt onze overheid luisteren naar de gebruikers!) ((WKO-gebruikers gaan zich met de voorgestelde aanpassingen tweederangsburgers voelen, en de bestaande gebruikers zullen zich zelfs derderangsburgers voelen.)) N.B. Dit is één van die zaken waarbij ik me volledig baseer op de Toelichting.	Het klopt dat er voor de regulering van warmte koude systemen is gekozen om de gasreferentie los te laten. Deze keuze is toegelicht in paragraaf 4.3 van de memorie van toelichting van het voorstel tot wijziging van de Warmtewet.	Geen
25	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	Dit vinden wij geen eerlijke regel. Warmte voor bestaande systemen wordt wel gereguleerd, waarom dan niet koude? We krijgen nu het idee dat leveranciers in bepaalde gevallen verliezen die geleden worden bij de levering van warmte om wat voor redenen dan ook (vaak door technische problemen), proberen te drukken door hoge prijzen voor koeling te rekenen. Verder variëren de huidige prijzen voor koeling enorm per plaats/wijk en/of leverancier. Wij zijn van mening dat indien de prijs voor koeling in een bestaand systeem hoger is dan de kosten zoals die in dit artikel worden vastgesteld, op zijn minst door de leverancier de mogelijkheid geboden dient te worden om de overeenkomst voor levering van koude te kunnen beëindigen. Betalen voor koude is heden verplicht gesteld door de leverancier.	Bij de wijziging in de regulering warmte koude sytemen is de keuze gemaakt om bestaande contracten met een bepaalde looptijd te respecteren. Dit omdat het reguleren van de maximumprijs voor bestaande contracten een inbreuk maakt op door partijen gemaakte afspraken en het zeer aanmerkelijk is dat daarmee de rendabiliteit van bestaande projecten ernstig onder druk komt te staan als gevolg waarvan het voortbestaan van deze projecten in gevaar komt. De nieuwe regels omtrent regulering van de maximumprijs gelden derhalve voor nieuwe contracten met een bepaalde looptijd en contracten met een onbepaalde looptijd. Daarbij is voor contracten met een onbepaalde looptijd evenwel een overgangsbepaling opgenomen op grond waarvan de regels pas gaan gelden 15 jaar na ingebruikname van de installatie. Ook deze keuze is gemaakt vanuit de overweging dat de regulering niet tot gevolg moet hebben dat het voortbestaan van bestaande projecten in gevaar komt. De mogelijkheden voor opzegging van het contract met de exploitant van een warmte koude systeem zijn geregeld in het contract dat de verbruiker heeft gesloten met deze exploitant.	Tekst besluit is aangepast. Contracten met bepaalde looptijd worden gerespecteerd ongeacht looptijd. De overgangsregel (van 15 jaar) geldt alleen voor contracten met onbepaalde looptijd.
35	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	a.De wijze waarop de wet tav de zgn koude levering in de zomer nu aangepast dreigt te worden is volkomen in strijd met alle redelijkheid en billijkheid, en is bovendien gebaseerd op een door EZ sterk in de door de leveranciers gewenste richting gemanipuleerd onderzoek. De zgn koudelevering is voor 100% een essentieel onderdeel van de warmtelevering. (Zonder deze koudelevering raakt de warmtebron op termijn op!) En alle kosten voor de warmtelevering zitten al in max tarieven voor de warmtelevering. (N.B. Zoals de wet nu geformuleerd is, wordt in feite de koudelevering als een afzonderlijk iets gezien, waarvoor extra kosten gemaakt moeten worden, die apart in rekening mogen worden gebracht! Waarmee zoals te doen gebruikelijk door EZ weer volledig wordt toegegeven aan de eisen van de leveranciers. Alles moet zo veel mogelijk bij het 'oude' blijven. De voor hun bestaande situatie moet zo veel mogelijk hetzelfde blijven en waar mogelijk zelfs verbeterd worden. Dat lijkt het enige doel van alle aanpassingen sinds 2010.)	Met de regulering van systemen waarbij koudelevering noodzakelijk is voor de levering van warmte wordt beoogd verbruikers tariefbescherming te bieden wanneer zij zijn aangesloten op warmte koude systemen, en geen vrije keuze hebben voor het afnemen van koude. Warmte koude systemen worden als geheel gereguleerd waarbij in de maximumprijs een onderscheid wordt gemaakt tussen de delen voor warmte- en koudelevering. Dit onderscheid betekent niet dat koude als afzonderlijk gezien wordt. We stellen maar één tarief vast, dat bestaat uit twee componenten. Hiermee kan recht worden gedaan aan de verschillende temperaturen warmte die met behulp van warmte koude systemen aan de verbruikers geleverd worden. Warmtelevering met behulp van warmte koude systemen wordt daarbij op dezelfde wijze gereguleerd als de levering van warmte afkomstig uit andere warmtebronnen . Dit omdat het product dat aan de verbruikers geleverd wordt niet afwijkt van het product dat met behulp van andere productie installaties geleverd wordt. Voor het bepalen van de methode voor het vaststellen van de maximumprijs voor het gebruik van warmte koude systemen is onderzoek verricht door Royal Haskoning en zijn gesprekken gevoerd met zowel leveranciers als verbruikers van warmte koude systemen.	Geen
67	Energie-Nederland	Wij zien voorts dat het voorstel is om de maximumtarieven voor huidige WKO-projecten waar met lage temperatuur gewerkt wordt ook meteen in te voeren, terwijl het ministerie eerder heeft toegezegd dat een eventuele wijziging van de tariefregulering voor lagere temperatuursystemen pas in werking zou treden zodra een project een looptijd van 15 jaar bereikt. We moeten constateren dat een overgangsregeling nu alleen voor de levering van koude wordt gehanteerd.	Bij de regulering van de kosten van het gebruik van warmte koude systemen wordt, ten behoeve van de maximumprijsregulering, een onderscheid gemaakt tussen het gedeelte van de kosten dat ziet op de levering van warmte en het gedeelte van de kosten dat ziet op de levering van koude. Voor het gedeelte van de kosten dat ziet op warmtelevering wordt aansluiting gezocht bij de regulering van de maximumprijs voor warmte zonder warmte koude systemen. De regulering van het gebruik van warmte koude systemen vindt voor dit onderdeel derhalve plaats onder dezelfde voorwaarden als de regulering van warmtelevering. Dit omdat het warmtegedeelte van de kosten van het gebruik van warmte koude systemen onder de huidige warmtewet ook reeds gereguleerd wordt door een maximumprijs. Het onderdeel van de kosten van het gebruik van warmte koude systemen dat ziet op levering van koude wordt nieuw gereguleerd. Voor dit onderdeel is gekozen voor een overgangsbepaling op grond waarvan bestaande contracten met een bepaalde looptijd worden gerespecteerd en de regulering van bestaande contracten met een onbepaalde looptijd 15 jaar na ingebruikname van de installatie gaat gelden.	Tekst besluit is aangepast. Contracten met bepaalde looptijd worden gerespecteerd ongeacht looptijd. De overgangsregel (van 15 jaar) geldt alleen voor contracten met onbepaalde looptijd.

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
80	Energie-Nederland	Artikel 4a, lid 3 jo lid 4: Bij warmte-koude systemen wordt een maximumtarief voor koude levering voorgesteld. Dit maximum wordt bepaald op basis van een percentage van de kosten van de warmtelevering in enig jaar. De formule is echter zo opgeschreven dat hierin ook een volume-component warmtelevering zit terwijl er geen volume-component (variabel maximumtarief) gerelateerd is aan de koude levering. Hierdoor ontstaat de situatie dat de prijs die in rekening mag worden gebracht voor koude afhangt van het warmte volume. Dit is een benadering die niet gebaseerd is op haalbaarheid (rekenvoorbeeld in voetnoot) . Stel er is sprake van een warme winter, dan daalt ineens het maximum koude-tarief per eenheid koude in de zomerperiode. Koude wordt bovendien meestal niet variabel afgerekend. Een vast bedrag is daarom te prevaleren boven een warmteafhankelijk bedrag en alleen toe te passen bij woningen.	De methode voor het bepalen van het maximumtarief voor het onderdeel koudelevering van de kosten van het gebruik van warmte koude systemen is, mede naar aanleiding van de opmerkingen van verbruikers en leveranciers, fors aangepast. Een toelichting op deze aanpassingen is te vinden in paragraaf 2.1.3 van de nota van toelichting op het Warmtebesluit.	Tekst van het besluit, de regeling en de toelichting zijn aangepast.
81	Energie-Nederland	In het advies van Haskoning is de aanbeveling gedaan om een onderscheid te kunnen maken tussen zakelijke en huishoudelijke klanten t.a.v. de levering van koude. Energie-Nederland onderschrijft die aanbeveling, omdat warmte-koude systemen integrale systemen zijn, waarbij de klant zelf bepaalt of hij het bronwater gebruikt om mee te koelen of om mee te verwarmen. Vraag is waarom het advies van Haskoning niet is overgenomen?	Mede naar aanleiding van deze opmerking is de regulering op dit punt aangepast. Hierbij is voorzien in een basistarief voor een standaardaansluiting met een vermogen van 2 kW en een opslag voor iedere kW extra vermogen van de aansluiting. Het is niet nodig om expliciet onderscheid te maken tussen zakelijk en huishoudelijk gebruik. Bestaande netten vallen niet onder deze nieuwe wet. Bij nieuwe projecten kunnen leveranciers ervoor kiezen om keuzevrijheid bieden. De prijs van koudelevering met behulp van warmte koude systemen wordt dan niet gereguleerd. Er bestaan zakelijk ook situaties dat er koude geleverd wordt die extra gekoeld is, bijv. tot 8 graden. Dat is een apart product die niet onlosmakelijk verbonden is. Ook dit product wordt niet gereguleerd, omdat er geen sprake is van een gebonden verbruiker.	Tekst besluit is aangepast.
82	Energie-Nederland	'Gemiddelde werkelijke kosten' staat onder lid 4 omschreven als de gemiddelde werkelijke kosten van de leverancier, dit moet echter zijn de gemiddelde kosten van een representatieve dwarsdoorsnede zoals beschreven staat in lid 6.	Naar aanleiding van de consultatiereacties is de regulering van warmte koude systemen aangepast. De passage uit deze opmerking is verplaatst naar de toelichting op het besluit. In de toelichting op het Warmtebesluit is aangegeven dat er bij het bepalen van de maximum prijs van warmte en koude bij de toepassing van de hiervoor genoemde systemen zal worden uitgegaan van de gemiddelde werkelijke kosten voor de aanleg, het beheer en de exploitatie van dergelijke systemen. Om te komen tot een realistische inschatting voor de werkelijke kosten van een gemiddeld project voor warmte koude systemen is onderzoek uitgezet. Dit wordt toegelicht in de toelichting op de regeling.	Tekst toelichting besluit is aangepast.
83	Energie-Nederland	In lid 7 wordt verondersteld dat koude levering beëindigd/opgezegd kan worden. Indien sprake is van WKO systemen, met als product "lauw water", dan is dit uitgangspunt onjuist: Bij systemen met "lauw water"-levering wordt noch warmte noch koude geleverd. Er wordt bronwater ("lauw water") geleverd, dat achter de leveringsgrens door de klant zelf gebruikt wordt om, afhankelijk van de klantbehoefte, warmte of koude te produceren middels een warmtepomp. Er is daarmee dus überhaupt geen sprake van koudelevering. Indien een klant geen koude wenst kan de klant ofwel de installatie tijdelijk uitschakelen zodat geen koude geproduceerd wordt, ofwel zich geheel laten afsluiten van het systeem.	Bij warmte koude systemen hebben leveranciers de mogelijkheid om keuzevrijheid te bieden voor het al dan niet afnemen van koude. Bij het bieden van keuzevrijheid wordt het tarief voor koude niet gemaximeerd. Indien koudelevering niet opgezegd kan worden en dus geen keuzevrijheid geboden wordt aan de afnemer, geldt een maximumtarief voor de levering van warmte en koude. Mede naar aanleiding van deze opmerking is in het derde lid van artikel 1a geëxpliciteerd dat de levering van koude niet noodzakelijk is voor de levering van warmte indien de verbruikers bij het aangaan, wijzigingen of verlengen van de leveringsovereenkomst de keuze heeft om al dan niet koude af te nemen van het systeem.	Het besluit en de toelichting op het besluit zijn aangepast.
84	Energie-Nederland	In lid 7 wordt verondersteld dat koude levering beëindigd/opgezegd kan worden. Indien met WKO-systemen andersoortige systemen worden bedoeld (systemen met een WKO als bron, maar waar hogere temperatuur warmte bij de verbruiker wordt geleverd) dan is deze stelling om een aantal redenen niet gewenst: - Financieel: Het wel of niet financieel haalbaar zijn van de installatie en exploitatie van een duurzame energie-installatie, zoals een WKO-installatie, is opgebouwd uit de investering, de exploitatiekosten en de inkomsten. Koude maakt daar integraal onderdeel van uit. Het is duurzaam opgewekte energie, waarvan de levering het mogelijk maakt voor marktpartijen om te investeren in technieken zoals WKO. - Continuïteit levering: Koude maakt onlosmakelijk onderdeel uit van het duurzame energie-concept WKO. Levering van koude is noodzakelijk om de langjarige goede werking van het duurzame energiesysteem mogelijk te maken. - Juridisch: Levering van koude is noodzakelijk om te voldoen aan de milieueisen (vergunning), waar een energetische balans wordt voorgeschreven. De keuze van consumenten of zakelijke partijen voor wel of niet koudelevering, is vooral een keuze die bij aanvang van het huur- of koopcontract gemaakt moet worden en die wordt vastgelegd in een aansluit- en/of leveringsovereenkomst. Aanpassing van de uitgangspunten waaronder de levering is gerealiseerd en wordt bedreven is ongewenst en niet mogelijk zonder passende compensatie (zie voetnoot) . Bovendien leidt de mogelijkheid tot afsluiten tot een kostenverhoging voor de klanten die wel op het systeem aangesloten blijven, door verminderde afname worden de regeneratiekosten voor de bron hoger. Via de formule zal het % voor de kosten van koudelevering namelijk stijgen bij een stijgende GKwk. Het betreffende artikel of de Toelichting dient daarop aangepast te worden: klanten kunnen niet opzeggen in verband met het integrale karakter van WKO. Zo wordt voorkomen dat de indruk ontstaat dat jaarlijkse beëindiging van koude levering bij WKO-systemen mogelijk c.q. gebruikelijk is.	Zie reactie bij opmerking nr. 83 (Warmtebesluit artikel 4a)	Zie reactie bij opmerking nr. 83 (Warmtebesluit artikel 4a)
85	Energie-Nederland	Lid 8 vereist nadere verduidelijking. De overgangstermijn van 15 jaar is wat de tekst van het Besluit betreft gekoppeld aan de inwerkingtreding van een wetsartikel. Uit de Toelichting lijkt echter te volgen dat die 15 jaar enkel gekoppeld is aan de ingebruikname van het WKO-project. Dat laatste zou kunnen betekenen dat projecten die de 15 jaar looptijd benaderen of al doorlopen hebben, direct na de inwerkingtreding van de wet en het Warmtebesluit onder de nieuwe regeling vallen en dus geen overgangstermijn kennen. Dit is verwarrend en ongewenst. Voorgesteld wordt dat de gewijzigde regelgeving geen betrekking heeft op reeds bestaande projecten, die voor de inwerkingtreding van de gewijzigde wet al in gebruik waren gesteld c.q. waarover reeds afspraken met projectontwikkelaars gemaakt zijn.	Voor bestaande leveringsovereenkomsten met een onbepaalde looptijd is bepaald dat de maximumprijsregulering voor levering van koude met behulp van warmte koude systemen 15 jaar na de datum van ingebruikname van het systeem gaat gelden. In de periode voorafgaand aan dit moment moeten alternatieven worden bekeken, overeenkomsten worden gesloten en systemen worden aangelegd. Dit betekent dat partijen tijdig in onderhandeling moeten treden over het vernieuwen van de overeenkomst. Dit traject kan al begonnen worden voor de inwerkingtreding van de wet en het Warmtebesluit. De wijzigingen zijn reeds bekend.	Geen

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
151	Eteck /IF Technology	Wij zijn geen voorstander voor het introduceren van een vrije keuze voor een koude aansluiting in combinatie met een ongereguleerde tariefstelling. Dit levert bij WKO-projecten een te grote onzekerheid in de businesscase op, omdat enerzijds vooraf niet te voorspellen is welk aandeel van de afnemers zal kiezen voor koude-afname, en anderzijds wel geïnvesteerd moet worden in een systeem dat volledig is uitgelegd op zowel warmte- als koudelevering. Bij WKO zijn warmte- en koudelevering onlosmakelijk met elkaar verbonden en wij zijn daarom van mening dat een aansluiting op een WKO-systeem inhoudt dat er zowel warmte als koude aangeboden wordt. Bovendien is koudelevering essentieel voor het energetisch functioneren van het WKO-systeem.	Zie reactie bij opmerking nr. 83 (Warmtebesluit artikel 4a)	Zie reactie bij opmerking nr. 83 (Warmtebesluit artikel 4a)
152	Eteck /IF Technology	Gezien het hierboven genoemde punt is een goede tariefregulering voor koude des te belangrijker. Tariefregulering koude op basis van een percentage van de maximale prijs voor warmte leidt naar onze mening tot een onoverzichtelijke tariefstelling die niet in relatie staat tot de kwaliteit die wordt toegevoegd door koudelevering. Bovendien kan de afhankelijkheid van de maximale warmteprijs leiden tot onredelijke situaties, bijvoorbeeld in een situatie waarbij de maximale prijs voor koude bij een gebruiker die weinig warmte afneemt, maar veel koude (bijv. winkel- of een kantoorfunctie), onredelijk laag komt te liggen. Daarnaast kan er op deze wijze vooraf geen duidelijke tariefstelling worden gecommuniceerd met de afnemers doordat de maximale prijs voor koude volgens het concept Warmtebesluit mede afhankelijk is van de variabele kosten voor warmte. Dat is alleen achteraf te bepalen op basis van het warmteverbruik. Deze vorm van tariefregulering achten wij moeilijk uitvoerbaar en onredelijk en bovendien voor een consument lastig te begrijpen. Wij pleiten voor een transparante en eenduidige regulering van het koudetarief, waarbij de maximumprijs recht doet aan de toegevoegde kwaliteit en niet gerelateerd is aan de maximumprijs van warmte. Dit kan via een benchmark onder consumenten onderzocht worden.	Mede naar aanleiding van deze opmerking is het tariefreguleringsstelsel voor warmte koude systemen aangepast. Zie ook reactie bij opmerking nr. 80 (Warmtebesluit artikel 4a).	Het tariefreguleringsstelsel voor warmte koude systemen is aangepast.
153	Eteck /IF Technology	Ten aanzien van regulering van het koudetarief pleiten wij voor een aparte methode voor zakelijke afnemers van koude. Voor zakelijke afnemers kan de redelijkheid van het koudetarief bepaald worden op basis van het NMDA-principe, aangezien koeling middels elektrische koelmachines in de referentiesituatie voor die sector gebruikelijk is.	Zie reactie bij opmerking nr. 81 (Warmtebesluit artikel 4a)	Zie reactie bij opmerking nr. 81 (Warmtebesluit artikel 4a)
166	Vereniging Eigen Huis	Bij WKO-installaties, waarbij de warmtelevering onlosmakelijk verbonden is met de afname van koude, is de enige juiste manier van reguleren het op nul stellen van het bedrag dat voor koude in rekening mag worden gebracht. Immers, bij een WKO-installatie is de afname van koude in de zomer nodig om in de winter weer warmte geleverd te kunnen krijgen: de installatie zorgt ervoor dat warmte en koude opgeslagen kunnen worden in de grond. Hiervoor gebruikt men het grondwater in de watervoerende lagen van de bodem in de buurt van het gebouw. In de zomer haalt men het koude water uit de aardbodem om de vertrekken van een gebouw te koelen. De warmteklant neemt dan dus koude af. Het koude water wordt in de zomer middels vloerkoeling in de vertrekken van het gebouw langzamerhand warmer door de temperatuur in deze vertrekken. Dit verwarmde water wordt vervolgens teruggeleverd aan de energieleverancier om weer in de bodem te pompen. Het water blijft in de bodem zitten tot de winter. In de winter wordt dit warmere grondwater door de WKO-installatie dan weer gebruikt voor het verwarmen van het gebouw. Het water uit de grond is meestal niet direct op de gewenste temperatuur en zal daarom extra verwarmd moeten worden. Hiervoor is een warmtepomp aangesloten op de bron. Deze werkt als een omgekeerde koelkast en verhoogt zo de temperatuur van het water. Indien de warmte van de bron niet toereikend is wordt er met ketels bijgestookt. Desondanks zorgt het relatief warme grondwater ervoor dat er minder energie nodig is om het water voor ruimteverwarming op de gewenste temperatuur te brengen voor de vloerverwarming. Hoe meer koude de warmteklant afneemt, hoe meer voorraad er wordt opgebouwd om in de winter weer mee te kunnen verwarmen. Nemen de verbruikers geen koude af, dan wordt de vloerkoeling, die dat afgenomen koude water langzaam warmer maakt, ook niet gebruikt. Er wordt dan dus ook geen opgewarmd water teruggeleverd aan de bron, wat maakt dat er in de winter weer meer bijgestookt moet worden om het water op de juiste temperatuur te krijgen. De verbruiker neemt de koude af. Dat betekent ook dat hij, zoals hierboven uiteengezet, warmte teruglevert aan het systeem die in de winter weer gebruikt kan worden. Daardoor hoeft de leverancier in de winter minder bij te stoken om de gewenste temperatuur te bereiken en heeft hij dus minder kosten. De marge is dus groter voor de leverancier. Kortom: als de verbruiker koude afneemt moet hij hiervoor betalen, terwijl juist het afnemen van die koude (hetgeen resulteert in teruglevering van warmte aan het WKO-systeem) ervoor zorgt dat de leverancier in de winter minder kosten hoeft te maken voor de warmtelevering, terwijl hij wel gewoon de NMDA-prijs kan vragen aan de klant. Dat staat mijlenver af van de gedachte van consumentenbescherming in de Warmtewet.	Ten behoeve van de regulering van warmte koude systemen is onderzoek verricht door Royal Haskoning en zijn gesprekken gevoerd met zowel warmteleveranciers met warmte koude systemen als verbruikers aangesloten op warmte koude systemen. Hieruit is o.a. gebleken dat koude een waarde heeft. Vereniging Eigen Huis gaat er aan voorbij dat koude ook een waarde heeft. Warmte koude systemen worden als geheel gereguleerd waarbij in de maximumprijs een onderscheid wordt gemaakt tussen de delen voor warmte- en koudelevering. Daarbij is als uitgangspunt gehanteerd dat een gemiddeld warmte-koude-systeem met een redelijk rendement moet kunnen worden geëxploiteerd. Zie ook reactie bij opmerking nr. 35 (Warmtebesluit artikel 4a)	Geen
167	Vereniging Eigen Huis	Voorgaand voorbeeld maakt duidelijk dat de consumentenbescherming ver te zoeken is als het vastrecht koude voor WKO-installaties niet op nul wordt gesteld: in het voorstel zoals dat er nu ligt mogen leveranciers die hun afnemers de keuze laten om al dan niet koude af te nemen alles rekenen wat ze willen voor die koude. Volgens de toelichting op de voorgestelde herzieningen van het Warmtebesluit is er dan namelijk geen sprake van een gebonden verbruiker. Dat mag in theorie zo zijn, er is wel degelijk sprake van een gebruiker die bescherming nodig heeft. Stel dat een afnemer de keuze krijgt en hij besluit koude af te nemen. Hij kan dan geconfronteerd worden met een vastrecht koude waar geen maximum aan zit. Warmteleveranciers hebben in het verleden al forse bedragen voor het vastrecht koude in rekening gebracht.	De levering van koude is niet noodzakelijk voor de levering van warmte indien de verbruikers bij het aangaan, wijzigingen of verlengen van de leveringsovereenkomst de keuze heeft om al dan niet koude af te nemen van het systeem. De verbruiker is in dat geval namelijk niet de gebonden verbruiker die de Warmtewet beoogt te beschermen. Bij de keuze voor het al dan niet afnemen van koude is de verbruiker bekend met het tarief dat daarvoor wordt gevraagd. Indien het tarief als te hoog wordt ervaren staat het de consument vrij om al dan niet geen koude af te nemen of te zoeken naar een alternatief.	Geen

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
168	Vereniging Eigen Huis	Uit artikel 1 sub d van de oorspronkelijke Warmtewet bleek dat koeling, indien deze ten dienste staat van de warmtelevering (zoals bij een WKO-installatie het geval is), onder warmte valt en daarmee ook al in de NMDA-prijs behoort te zitten. Immers de definitie van warmte luidde: "warm water of tapwater bestemd voor ruimteverwarming of –koeling" Voor die in artikel 1 gedefinieerde Warmte mocht blijkens artikel 2 lid 3 Warmtewet ten hoogste in rekening worden gebracht de maximumprijs, bedoeld in artikel 5 lid 1 Warmtewet. Dit is de NMDA-prijs. In de oorspronkelijke Warmtewet bleek dus al dat koeling in het kader van een WKO-installatie onder de NMDA-prijs dient te vallen en daarmee niet apart in rekening mocht worden gebracht. De warmteleveranciers deden dit echter toch. In het kader van de herziening van de Warmtewet is na vele klachten hierover besloten dat de koudelevering daarom gereguleerd zou worden en het resultaat is uiteindelijk dat afnemers nu voor een noodzakelijk neveneffect van de warmtelevering een extra prijs mogen gaan betalen, bovenop de warmteprijs. Of ze kiezen ervoor geen koude af te nemen, waarmee het systeem niet optimaal werkt en er in de winter bijgestookt moet worden. De kosten daarvan worden uiteraard (binnen de marge van de NMDA-prijs) gewoon doorberekend aan de klant. De enige die daar vanuit kostentechnisch oogpunt wel bij vaart is de warmteleverancier. Dit druist zeer in tegen het uitgangspunt van de Warmtewet. Het beschermt namelijk de consument niet én het is niet duurzaam.	In artikel 1 van de Warmtewet is warmte gedefinieerd als warm water of tapwater bestemd voor ruimteverwarming, sanitaire doeleinden en huishoudelijk gebruik. Anders dan in de reactie van Vereniging Eigen Huis wordt gesteld komt koeling in de definitie van het begrip warmte niet voor. Het is een bewuste keuze geweest van de wetgever om een wijziging aan te brengen in het wetsvoorstel op dit punt en koeling buiten de definitie van het begrip warmte te laten. Koeling wordt derhalve niet gereguleerd door de warmtewet zoals deze luidt voor de wijziging van deze wet door het wetsvoorstel tot wijziging van de Warmtewet (wijzigingen naar aanleiding van de evaluatie van de warmtewet) (TK 2016-2017, 34723, nr. 2). Met de wijziging van de Warmtewet is ervoor gekozen de kosten van het gebruik van systemen waarbij de levering van koude onlosmakelijk verbonden is aan de levering van warmte (zoals WKO systemen) integraal te reguleren, dus inclusief de kosten van de levering van koude met deze systemen. Daarvoor wordt een afzonderlijk tarief vastgesteld, waarin ook ruimte wordt geboden voor de kosten van de levering van koude. Dit omdat koude, ook los van de oorzaak van de levering van koude voor de levering van warmte, voor verbruikers extra comfort met zich brengt. Ook dit extra comfort rechtvaardige dat voor de levering van koude, in aanvulling op de kosten voor levering van warmte, kosten in rekening kunnen worden gebracht.	Geen
169	Vereniging Eigen Huis	Een vergelijking met airco slaat bij het afnemen van koude in een WKO-installatie de plank totaal mis. Het comfort en de keuzevrijheid bij een aircosysteem zijn van een heel andere orde dan vloerkoeling die uiteindelijk warmte teruglevering wordt.	De methode voor het bepalen van een maximumprijs voor het gebruik van warmte koude systemen is gebaseerd op de gemiddelde werkelijke kosten van de leveranciers voor de aanleg, het beheer en de exploitatie van warmte koude systemen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het gedeelte van de kosten dat ziet op de levering van warmte en het gedeelte van de kosten dat ziet op de levering van koude. Voor het gedeelte van de kosten dat ziet op warmtelevering wordt aansluiting gezocht bij de regulering van de maximumprijs voor warmte zonder warmte koude systemen (hierbij geldt de gasreferentie). Voor het gedeelte van de kosten dat ziet op koudelevering is een basistarief vastgesteld en een opslag voor het extra vermogen boven de 2 kilowatt. Er wordt hierbij geen vergelijking getrokken met de airco.	Geen
170	Vereniging Eigen Huis	Nog een doorn in het oog van VEH is dat juist de bestaande warmtekanten voor wie dit probleem nu speelt in de kou blijven staan: voor hen gaan de nieuwe regels niet gelden.	Zie reactie bij opmerking nr. 25 (Warmtebesluit artikel 4a)	Zie reactie bij opmerking nr. 25 (Warmtebesluit artikel 4a)

Aansluitingen. Warmtebesluit artikel 5

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
11	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	De zogenaamde eenmalige kosten worden nu wel gereguleerd, maar de nmda gedachte lijkt hiervoor totaal te zijn afgeschaft (, waardoor gebruikers van dit soort systemen tov de ‘gemiddelde’ medeburgers nog eens extra worden benadeeld.)	De herziene Warmtewet maakt inderdaad een onderscheid tussen tarieven gebaseerd op de gasreferentie en nieuwe elementen in de tariefregulering die gebaseerd zijn op de werkelijke kosten van leveranciers. De kostengebaseerde regulering voor deze nieuwe elementen kan beter stand houden in de toekomst, daarmee ontstaat immers zicht op de werkelijke kosten. De eenmalige aansluitbijdrage doelt op het tarief voor het realiseren van een nieuwe aansluiting van een verbruiker op een warmtenet. De aansluiting wordt gereguleerd op basis van gemiddelde werkelijke kosten zoals vastgesteld zal worden door ACM. Daarmee wordt duidelijk waarvoor de verbruiker precies betaalt. De aansluiting is afgebakend als uitsluitend de verbinding tussen een onroerende zaak en het warmtenet. Het onderscheid tussen bestaande en nieuwe warmtenetten is niet logisch en komt te vervallen.	Geen.
43	NVDE	Regulering aansluitkosten: De introductie van een gereguleerd aansluittarief suggereert dat deze werkelijke kosten dekken, terwijl de wetgever tegelijkertijd ruimte biedt voor een extra projectbijdrage. Dergelijke punten leiden tot verwarring en zorgen ervoor dat discussies gaan toenemen, wat niet bij zal dragen aan de beoogde versnelling van de transitie. Daarom pleit NVDE er ook voor om de wijzigingen nu te beperken tot het regelen van een aantal zaken waar overeenstemming over is en de hierboven genoemde complicerende elementen achterwege te laten.	De warmtewet reguleert uitsluitend de afspraken tussen een verbruiker en de warmteleverancier. Met de nieuwe Warmtewet gaat een gereguleerde aansluitbijdrage gelden voor een verbruiker die aansluit op een bestaand of nieuw warmtenet (dit is een nieuw element in de Warmtewet voor nieuwe warmtenetten). De aansluiting is afgebakend als uitsluitend de verbinding tussen een onroerende zaak en het warmtenet. Het onderscheid tussen bestaande en nieuwe warmtenetten is niet logisch en komt te vervallen. De mogelijkheid van een projectbijdrage bij nieuwbouw blijft bestaan, deze wordt niet gereguleerd. De kosten voor een dergelijke aansluiting zijn inbegrepen in de prijs van de woning, dat geldt tevens voor zelfbouw.	geen
55	NEPROM	Voor ons is een belangrijk aspect uit de documenten het onderwerp ‘de eenmalige aansluitbijdrage’. De maximale aansluitkosten worden gebaseerd op de gemiddelde werkelijke kosten voor de betreffende categorie aansluiting. (1) Zonder nadere toelichting is niet duidelijk hoe/welk gemiddelde gewogen wordt en/of hoe de Autoriteit Consument en Markt hiermee omgaat/om dient te gaan. Expliciete handvatten zijn wenselijk, om transparantie te bevorderen. (2) Wat wordt er verstaan onder ‘kosten’? Welke kosten moeten wel of niet meegenomen worden? (3) Wat is ‘werkelijk’ en welke mechanismen worden ingebouwd om dit inzichtelijk te maken en om daar daadwerkelijk op toe te kunnen zien? Risico is, dat het systeem anders te grof en oncontroleerbaar wordt, ook voor de toezichthouder. (4) Bent u bereid een maximum aan de aansluitkosten te verbinden? Dat zij gebaseerd worden op de werkelijke kosten maar nooit meer zouden mogen bedragen dan een X-bedrag. (5) Wij vinden kruissubsidiëring tussen (categorieën) afnemers onwenselijk. Bent u bereid hieraan grenzen te stellen? U zou hierbij in overweging kunnen nemen de verschillende tarieven zoveel mogelijk aan te laten sluiten op de kosten (per categorie) (6) Hoe wordt voorkomen dat eventuele tekorten in een business case op een ander manier (dan via de aansluitbijdrage) op de projectontwikkelaar (en dus de eindgebruiker) afgewenteld worden? Rechtsbescherming op dit punt ontbreekt. In onze visie is het wel wenselijk hierin te voorzien. In de praktijk is namelijk geen sprake van evenwichtige en vrije onderhandelingsruimte. Het is bovendien principieel onjuist op dit punt een ongerechtvaardigd onderscheid te maken tussen bestaande en nieuwbouw; voor nieuwe netten. Bij bestaande elektriciteitsnetten bijvoorbeeld worden projectkosten niet eenzijdig afgewenteld op nieuwbouw. Dat dreigt nu wel te gebeuren. Maatschappelijk gewenste ontwikkelingen (op het gebied van duurzaamheid) komen zo niet tot stand.	Punt 1 t/m 3: Nadere verduidelijking is ons inziens op deze punten niet noodzakelijk. De term gemiddelde werkelijke kosten is voldoende duidelijk en geeft ACM voldoende richting om in de praktijk aan deze begrippen invulling te geven binnen de kaders van het Warmtebesluit. Punt 4: Het uitgangspunt van de regulering van de eenmalige aansluitbijdrage is dat dit tarief gebaseerd moet zijn op de gemiddelde werkelijke kosten. Dan is het niet logisch om tegelijk een absoluut maximum vast te stellen waarboven het gereguleerde tarief niet mag uitkomen. Punt 5: Het is onduidelijk welke kruissubsidiëring tussen categorieën van afnemers hier wordt bedoeld. In het artikel wordt onderscheid gemaakt tussen individuele en centrale aansluitingen. Voor de verschillende categorieën gelden maximum bedragen. Dit onderscheid wordt voldoende geacht om kruissubsidiëring te voorkomen. Punt 6: Bij een nieuw warmteproject inclusief warmtenet kunnen tussen de projectontwikkelaar en de warmteleverancier afspraken worden gemaakt over een eenmalige projectbijdrage. Deze projectbijdrage wordt niet gereguleerd. De warmtewet reguleert uitsluitend de afspraken tussen een (gebonden) verbruiker en de warmteleverancier. In de situatie waarbij de aansluiting wordt gerealiseerd voorafgaand aan een overeenkomst tussen leverancier en verbruiker, zoals in de bouwfase of de fase van projectontwikkeling, zijn de kosten niet gereguleerd. De regulering van de warmtenetten waarop de vraag doelt, maakt geen onderdeel uit van deze wetswijziging.	Geen

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
87	Energie-Nederland	Bij de ontwikkeling van een nieuw warmtenet aan een nieuwe bron gaat het (echter) niet alleen om de kosten voor de aanleg van een huisaansluiting, maar ook de leiding in de straat, het onderstation zelf en de aansluiting naar de warmtebron. Dit geldt ook voor een nieuw distributienet dat wordt aangesloten op een bestaand primair net. Er is m.a.w. geen typische situatie voor een nieuwbouwaansluiting te definiëren. Daarmee is de vaststelling van een aansluitbijdrage voor nieuwbouw een willekeurige exercitie, waarvan de meerwaarde gering is omdat elke situatie per definitie afwijkt en er naast deze berekende gemiddelde kosten voor een stuk leiding van de straat naar de voordeur vrijwel altijd andere kosten zullen zijn die alsnog aan de bouw- / eigenaar in rekening gebracht zullen moeten worden om de aansluiting te kunnen realiseren en exploiteren. Het gaat dan om een extra projectbijdrage die nodig is om de businesscase dekkend te maken van het aansluiten van een woning of gebouw. Zonder deze extra projectbijdrage komt de aansluiting niet tot stand, dus wat is het nut om een landelijk dekkend aansluittarief van een deel van het benodigde leidingwerk te bepalen, anders dan dat het leidt tot verwarring. Behalve dat de exercitie om de landelijke gemiddelde kosten voor de aanleg van een max. 25m lange leiding te berekenen weinig zin heeft maar wel veel moeite zal kosten om deze objectief en redelijk te kunnen vaststellen, ontstaan er misverstanden over bedragen die bij verbruikers in rekening gebracht zouden worden. Dit terwijl het projectkosten van bouwers/eigenaren betreft die buiten de scope van de Warmtewet vallen en de resultante zijn van een zorgvuldige afweging door bouwers/woningcorporaties, warmtenetbeheerders en gemeenten om een keuze te maken voor het aansluiten op een warmtenet en het rondkrijgen van de business cases. De vermeende transparantie voor de verbruiker komt er niet, deze zien in hun koop- of huursom immers geen specificatie terug van de stichtingskosten van hun woning of bedrijfspand. De vraag is dus welk doel er is gemoed met deze exercitie, die zowel de belastingbetaler als ook de bedrijven veel tijd en geld gaat kosten. Wij dringen er nogmaals op aan om het vaststellen van een aansluitbijdrage te beperken tot die situaties waarin sprake is van een onvoorziene individuele aansluiting op een bestaand net.	Met de wijziging van de warmtewet is besloten de eenmalige aansluitbijdrage te reguleren voor alle nieuwe aansluitingen op zowel bestaande als nieuwe netten. De Warmtewet richt zich uitsluitend op de contractuele relatie tussen de warmteleveranciers en warmteverbruikers. De geregleerde aansluitbijdrage is alleen van toepassing indien de verbruiker een directe verbintenis aangaat met een warmteleverancier. In situaties waarbij de aansluiting wordt gerealiseerd voorafgaand aan het aangaan van een overeenkomst tussen de leverancier en de verbruiker, bijvoorbeeld in de bouwfase of de fase van projectontwikkeling, zijn de kosten niet geregleerd. Dit geldt ook voor de kosten van de fysieke aansluiting. Die maken namelijk in die situatie deel uit van de projectontwikkelingskosten waar partijen in vrije onderhandeling een prijs voor overeen komen. Gekozen is om het aansluittarief te baseren op de (gemiddelde) werkelijke kosten van een warmteaansluiting. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen categorieën, capaciteit en afstand.	Geen
88	Energie-Nederland	Aansluitkosten voor een collectieve (grote) aansluiting In lid 2 onder c staat dat voor centrale aansluitingen boven de 100 kW de aansluitbijdrage op een maximumbedrag voor een aansluiting gebaseerd wordt. Is dit een bedrag of is het maximum gebaseerd op een formule met een aansluitbijdrage per kW? De grootte van centrale aansluitingen kunnen variëren van iets meer dan 100kW tot duizenden kW. De kosten hiervoor ook.	Voor de centrale aansluiting wordt de geregleerde aansluitbijdrage vastgesteld voor drie grootteklassen: i.meer dan 100 kilowatt tot en met 400 kilowatt; ii. meer dan 400 kilowatt tot en met 1250 kilowatt; iii. meer dan 1250 kilowatt; De aansluitbijdrage wordt berekend voor de standaardafstand van 25 meter, en een bedrag per meter.	aangepast
89	Energie-Nederland	Aansluitlengte. Uitgegaan wordt van een aansluitlengte van maximaal 25m. Als bij de berekening van de maximum aansluitbijdrage van een te lage gemiddelde aansluitlengte uit wordt gegaan worden de aansluitkosten bij ruim opgezette woonwijken niet gedekt.	Bij de vaststelling van de aansluitbijdrage wordt uitgegaan 5 categorieën. De standaardafstand bedraagt 25 meter. Indien de aansluitlengte langer is dan 25 meter, kan boven de 25 meter een vast bedrag per meter gelden. Voor de bepaling van de grens bij 25 meter is aansluiting gezocht bij de bestaande praktijk bij gasnetten, waar eenzelfde onderscheid in de eenmalige tarieven voor het realiseren van een aansluiting wordt gemaakt.	Geen.
97	Energie-Nederland	Voor het bepalen van een geregleerd tarief voor centrale aansluitingen > 100 kW geldt analoog aan de bepaling van de verbruiksonafhankelijke kosten voor centrale aansluitingen > 100 kW dat het tarief vermogensafhankelijk dient te zijn (zie het eerdere commentaar bij artikel 3).	Het geregleerde tarief voor een centrale aansluiting wordt vermogensafhankelijk. Daarbij worden drie grootte klassen onderscheiden: i.meer dan 100 kilowatt tot en met 400 kilowatt; ii. meer dan 400 kilowatt tot en met 1250 kilowatt; iii. meer dan 1250 kilowatt;	aangepast
133	Radboud Universiteit	De formules in de Warmteregeling gaan uit van nmda. De aansluitbijdrage zit hier al in. Door het apart te definiëren worden het extra kosten die de gasklant niet heeft. Als er een maximumtarief komt moet dat € 0,- zijn. Anders betaald de warmteklant dit bedrag dubbel.	De eenmalige kosten voor de eerste aansluiting zijn niet meegenomen in de berekening. Niet bij de CV-ketel en niet bij de warmteklant.	Geen.
147	Alliander en Enexis	De in het Warmtebesluit artikel 5 voorgestelde uitwerking van het maximale tarief op gemiddelde kosten is volgens Enexis en Alliander een onjuiste en onwerkbaar wijze van reguleren en daarmee onbedoeld niet bevorderend voor de realisatie van warmtenetten. De maximum prijs zal automatisch een dalende trend vertonen, omdat projecten boven de gemiddelde prijs niet gerealiseerd zullen worden. Het mechanisme van gemiddelde kosten heeft hier een geheel andere sturende werking dan bijvoorbeeld bij de bestaande maatstafregulering bij elektriciteit en gas. Wij stellen voor om tenminste de mogelijkheid open te houden om met klanten onderhandelde aansluitbijdragen in rekening te mogen brengen, die zijn gebaseerd op werkelijke kosten.	In situaties waarbij de aansluiting wordt gerealiseerd voorafgaand aan het aangaan van een overeenkomst tussen de leverancier en de verbruiker, bijvoorbeeld in de bouwfase of de fase van projectontwikkeling, zijn de aansluitkosten niet geregleerd. Het is de verwachting dat de dalende trend niet zal optreden, omdat de kosten van de leveranciers ook op een gemiddelde zijn gebaseerd. Bovendien is de geregleerde aansluitbijdrage slechts één van de elementen in de businesscase, welke niet bepalend hoeft te zijn voor de uitkomst.	Geen.
148	Alliander en Enexis	Invoering van de tariefwijziging van de eenmalige aansluitbijdrage vraagt om een overgangsperiode, omdat de ontwikkeling van (nieuwe) warmteprojecten vaak meerdere jaren duren, waarin er met partijen samengewerkt wordt en gerekend wordt met een aansluitbijdrage. Er moet gekeken worden naar de impact op deze projecten wanneer de tariefwijziging ook geldt voor projecten in ontwikkeling. Wij stellen voor om de regulering te laten gelden voor nieuw op te starten projecten.	Er is geen aanleiding voor een overgangsregeling, omdat de periode tussen de publicatie van het nieuwe Warmtebesluit en de inwerkingtreding ervan voldoende lang is. Partijen kunnen met de wijzigingen rekening houden.	Geen.
157	Eteck /IF Technology	De regulering van de eenmalige aansluitbijdrage is gebaseerd op de werkelijke kosten voor aansluiting op een warmtenet. Voor warmte-/koudeprojecten, waarbij koude ook wordt geregleerd, zullen ook kosten worden gemaakt moeten voor de aansluiting op het koudenet. Het Warmtebesluit houdt hier geen rekening mee. Het is daarmee onduidelijk of een koude-aansluiting buiten de regulering van de aansluitbijdrage valt, of dat dit onvoldoende is meegenomen binnen de voorgestelde regulering.	Een koude-aansluiting valt eveneens onder de eenmalige aansluitbijdrage voor de realisatie van een nieuwe aansluiting. Hiervoor mogen geen extra kosten in rekening worden gebracht omdat de verschillen in de infrastructuur van de aansluiting in de regel minimaal zullen zijn.	Toegevoegd in de toelichting bij het besluit.
171	Vereniging Eigen Huis	Het lijkt een stap in de goede richting dat de aansluitbijdrage voor zowel nieuwe als bestaande netten gemaximeerd wordt. Blijkens artikel 6 Warmtebesluit moeten vergunninghouders ook inzichtelijk maken welke kosten daarvoor door hen worden gemaakt. De vereniging wijst erop dat alleen 'inzichtelijk maken' niet afdoende is. De kosten moeten ook reëel zijn en dat moet te verifiëren zijn.	De aansluitbijdrage zal worden geregleerd op basis van de gemiddelde werkelijke kosten, die door de ACM zullen worden vastgesteld. In het besluit staat verder dat de warmteleveranciers verplicht zijn om ACM inzicht te verschaffen in de werkelijke kosten. Dit betekent dat ACM deze kosten kan verifiëren, bijvoorbeeld aan de hand van externe bronnen. Dit biedt ACM voldoende handvatten om de gegevens grondig te beoordelen.	Nota van toelichting bij besluit gewijzigd.

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
172	Vereniging Eigen Huis	Aansluitbijdrage. Ook hier een bedrag dat ACM uiteindelijk zal baseren op de gemiddelde werkelijke kosten. De vereniging heeft hier uiteraard dezelfde zorgen als zojuist genoemd. De warmteleveranciers dienen inzicht te geven in deze kosten en ze ook te onderbouwen. Deze verplichting tot onderbouwing zou in het Warmtebesluit moeten worden opgenomen. Alleen het omschrijven van de kosten en het boekhoudkundig systeem dat bij het noteren van die kosten wordt gebruikt is niet genoeg.	In het besluit staat dat de warmteleveranciers verplicht zijn om ACM inzicht te verschaffen in de werkelijke kosten. Dit betekent dat ACM deze kosten kan verifiëren, bijvoorbeeld aan de hand van externe bronnen. Dit biedt ACM voldoende handvatten om de gegevens grondig te beoordelen.	Nota van toelichting bij besluit gewijzigd.

Afsluitingen. Warmtebesluit artikel 5a

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
1	BEKOM – Wijkraad Haagse Beemden – Breda	Er moet iets geregeld worden over aansprakelijkheid schade bij tijdelijke afsluiting door verzegelen afsluiterkranen of verwijderen afleverset. Wie is verantwoordelijk voor waterschade door lekkende leidingen in/onder het huis?	Het Burgerlijk wetboek geeft regels over de aansprakelijkheid bij schade. Deze regels gelden ook op de situatie waarop de zienswijze ziet.	Geen.
57	Stichting "NietMeerDan"	In Artikel 5a zou men dan verwachten dat er iets geregeld is voor het afsluiten van een deel van een afleverset (het Tapwater deel), of dat er een mogelijkheid zou zijn om de gecombineerde afleverset af te sluiten en een afleverset voor alleen ruimteverwarming aan te sluiten tegen werkelijk kosten.	Het wordt niet nodig geacht met deze specifieke situatie apart rekening te houden. Dit zou het Warmtebesluit onnodig complex maken.	Geen.
90	Energie-Nederland	Wat wordt bedoeld met "hoofdkraan" in een warmtenet?	Dit begrip wordt nader toegelicht in de toelichting bij het Besluit.	Toelichting bij Besluit is gewijzigd.
91	Energie-Nederland	Om te voorkomen dat verbruikers vanwege het verschil in kosten tussen een permanente en een tijdelijke afsluiting verzoeken om tijdelijk afgesloten te worden terwijl het verzoek in wezen een permanente afsluiting inhoudt, wordt voorgesteld een maximale termijn van 1 jaar te hanteren. Deze termijn is gelijk aan de termijn die de netbeheerders voor gas en elektriciteit hanteren als grenswaarde voor tijdelijk afsluiten.	Een maximale termijn van 2 jaar wordt redelijk geacht voor een tijdelijke afsluiting. Dit is nu ook opgenomen in het Besluit.	Toelichting bij Besluit is gewijzigd.
92	Energie-Nederland	Hoe kan voorkomen worden dat vanwege de lage kosten (lager dan doorbetalen van vastrecht) om een oneigenlijke tijdelijke afsluiting wordt verzocht gedurende bijvoorbeeld een tijdelijk verblijf of vakantie in het buitenland. Ter voorkoming dat klanten hiervoor te snel kiezen (en bijvoorbeeld meerdere keren per jaar om een tijdelijke afsluiting verzoeken) zou de drempel van afsluitkosten toch aanzienlijk moeten zijn. Net als bij netbeheer gas zou de optelsom van afsluiten en heraanluiten minimaal gelijk moeten zijn aan de vaste kosten van de aansluiting op jaarbasis.	Hoewel de wens vanuit Energie NL begrijpelijk is, is reeds de beslissing genomen om het tarief voor tijdelijk afsluiten te baseren op de gemiddelde werkelijke kosten. Dit betekent dat de voorgestelde aanvullende voorwaarde onwenselijk is.	Geen.
93	Energie-Nederland	Om te voorkomen dat huurders zonder medeweten van de pandeigenaar om (tijdelijke) afsluiting vragen en daarmee nadeel voor de eigenaar van een pand ontstaat, hanteren de warmtebedrijven momenteel het beleid dat alleen met instemming van de eigenaar kan worden afgesloten. Dit is ook opgenomen in de Model Algemene Voorwaarden. Wij stellen voor om dit ook hier op te nemen, om te voorkomen dat pandeigenaren of opvolgende huurders op enig moment, onverwacht met heraanluitkosten worden geconfronteerd ten gevolge van een keuze die zij niet zelf hebben gemaakt en die wellicht volgens de huurovereenkomst niet zou mogen worden gemaakt.	De Warmtewet heeft niet de bedoeling om de (contractuele) verhouding tussen pandeigenaren en huurder te regelen. Het is aan pandeigenaren en huurders dit onderling te regelen.	Geen.
139	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	De mogelijkheden om naar wens van de consument de warmtelevering permanent te beëindigen, zijn naar onze mening nog onvoldoende duidelijk omschreven. Uit het onderzoek van Ecorys (februari 2016) en in klachten van consumenten komt duidelijk naar voren dat de huidige Warmtewet tekort schiet waar het gaat om duidelijke regelingen voor consumenten, die de warmtelevering tegen acceptabele voorwaarden willen beëindigen. Indien, in de huidige situatie, het afsluiten al door de warmteleverancier wordt toegestaan, wordt de consument veelal opgezaald met torenhoge afsluitkosten bij zijn of haar wens om geen gebruik meer te maken van de warmte aansluiting. Warmteleveranciers houden de consument ongewenst gegijzeld door het opzeggen van de consument (beëindiging van levering) te koppelen aan het tegen hoge kosten 'moeten' verwijderen van de volledige aansluiting. Wat de herziene Warmtewet betreft, is het belangrijk dat een gedifferentieerde aanpak wordt opgenomen die zowel de consument als de warmteleverancier in alle voorkomende gevallen goed faciliteert. Deze ziet er bij voorkeur als volgt uit: 1. Beëindiging van de leveringsovereenkomst (bij een overeenkomst voor onbepaalde tijd dient dit volgens de wet kosteloos te gebeuren; bij overeenkomst voor bepaalde tijd tegen het voorafgaand gepubliceerde tarief van de warmteleverancier), zonder kosten voor de consument; 2. Als bij 1. aangevuld met het verwijderen van de afleverset en warmtemeter (permanente buiten gebruik stellen van de aansluiting). Voor deze laatste werkzaamheden mag niet meer worden gerekend dan € 350,- (exclusief BTW); 3. Als bij 1. aangevuld met het op verzoek van de consument volledig verwijderen van de aansluiting (verwijderen van alle leidingen tot buiten het perceel of waar deze afsplitsen naar de woning). Dit geschiedt tegen gemiddelde kosten van het verwijderen van de hele aansluiting (tarief jaarlijks door ACM vast te stellen); Wanneer bij beëindiging van de warmtelevering door de consument, de warmteleverancier zelf verzoekt tot het verwijderen van de volledige aansluiting, dan geschiedt dit voor de consument tegen maximale kosten van € 350,- (exclusief BTW).	Er is hier sprake van 2 verschillende zaken. 1. Ten eerste het beëindigen van de leveringsovereenkomst: hierover zegt de herziene Warmtewet dat de beëindiging van het contract voor warmtelevering niet in alle situaties mogelijk is. In de Memorie van Toelichting bij de Warmtewet zijn twee voorbeelden (seriële schakeling en risico voor de warmtelevering voor andere verbruikers) geschetst waar opzegging zou kunnen leiden tot dermate aanzienlijk nadeel voor andere verbruikers dat een uitzondering moet worden gemaakt op het recht van een verbruiker om zijn leveringsovereenkomst te beëindigen. Ook indien een contract van bepaalde tijd is afgesloten, blijft de consument hieraan gebonden voor die tijdsduur. 2. Ten tweede het definitief afsluiten van de warmteaansluiting (het gaat hier expliciet niet om de situatie van tijdelijk afsluiten!); hierover wordt in het Warmtebesluit geregeld dat indien alle infrastructuur van de aansluiting door de leverancier verwijderd wordt, hiervoor een maximumtarief in rekening mag worden gebracht. Dit maximumtarief wordt door ACM jaarlijks bepaald op basis van de gemiddelde werkelijke kosten (een landelijk gemiddelde). De warmteleverancier dient de benodigde gegevens over de werkelijke kosten van afsluitingen aan te leveren aan de ACM. De ACM heeft de mogelijkheid deze informatie te verifiëren aan de hand van externe bronnen.	Geen.
140	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	De regelgeving refereert nu naar het bovenstaande onder de noemer 'tijdelijke afsluiting'. Ter voorkoming van (toekomstige) misverstanden en onduidelijkheid betreft het hier een beëindiging van de leveringsovereenkomst, zonder toekomstige kosten en/of verplichtingen, ook wat de aansluiting betreft, voor de consument jegens de warmteleverancier.	Indien een afnemer definitief afgesloten wil worden (en dus zonder toekomstige kosten of verplichtingen), dan geldt daarvoor een ander maximumbedrag voor het geheel verwijderen van alle fysieke infrastructuur van de aansluiting op het warmtenet. Wanneer een afsluiting tijdelijk is (bijv. in het kader van een tijdelijke leegstand i.v.m. verkoop van een huis), dan is de verwachting dat een consument binnen redelijke termijn zijn aansluiting weer opnieuw in gebruik zal nemen (maximaal binnen een periode van 2 jaar). Voor beide situaties geldt dat de ACM de gemiddelde werkelijke kosten van de benodigde inspanning van de leverancier voor de betreffende vorm van afsluiting als basis hanteert bij het vaststellen van de maximum tarieven.	In het besluit en de toelichting is nu een redelijke termijn van 2 jaar opgenomen voor tijdelijke afsluitingen.

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
141	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	Een consument mag niet worden gedwongen tot warmteafname om zo de rentabiliteit van het warmtenet en de warmteleverancier te garanderen. Dat is discriminatie ten opzichte van andere consumenten in Nederland. Met de komst van steeds meer duurzamere warmte alternatieven, moet de consument de vrijheid hebben een eigen keuze voor zijn/haar warmtevoorziening te maken.	Het Burgerlijk Wetboek bevat algemene regels over het beëindigen van overeenkomsten (boek 6). Deze gelden ook voor warmteleveringsovereenkomsten. Overeenkomsten met een onbepaalde looptijd kunnen altijd worden opgezegd. Overeenkomsten met een beperkte looptijd kunnen worden opgezegd als de overeenkomst dit mogelijk maakt. Er zijn twee uitzonderingen op het recht van een verbruiker om zijn contract voor warmtelevering op te zeggen waarin een consument zijn warmtelevering niet kan of mag opzeggen: 1. de verbruiker geen eigenstandige aansluiting op het (in pandige) warmtenet heeft, of 2. beëindiging van de leveringsovereenkomst tot aanzienlijk nadeel bij andere verbruikers leidt.	Geen.

Afleversets. Warmtebesluit artikel 5b

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
26	Klankbordgroep Tiel Passewaaij buurt 7	Naar onze mening mist de categorie "geen afleverset". In onze situatie (een WKO/LTV systeem met eigen warm tapwater voorziening), wordt het aangeleverde verwarmingswater met een temperatuur van maximaal 55 graden direct de vloerverwarming in gestuurd. Een zoneregeling met zonekleppen zorgt voor de temperatuurregeling per vertrek. Deze zoneregeling behoort bij de woning en is dus eigendom van de woningeigenaar. Voor de omschakeling van/naar koeling zijn in de hoofdaanvoerdeelingen (2 voor verwarming en 2 voor koeling) twee driewegkleppen aangebracht. Deze beschouwen we eigendom leverancier. Er worden hiervoor door de leverancier (Eteck) ook geen kosten in rekening gebracht. We weten dat er nog een aantal van dit soort WKO wijken in Nederland zijn. We zijn bang dat met de voorgestelde methode van aanvullende functionaliteiten met op en/of afslag ook voor ons paar hoofdkleppen kosten in rekening gaan worden gebracht. Overigens kan er ook sprake zijn van minder functionaliteiten, wat tot de afslag moet leiden.	En categorie "geen afleverset" wordt niet nodig geacht, omdat op grond van de wet alleen kosten in rekening mogen worden gebracht indien er sprake is van een afleverset. Daarnaast gaat artikel 8, eerste lid van het voorstel tot wijziging van de Warmtewet ook expliciet uit van de mogelijkheid dat een afleverset voor de levering van warmte niet noodzakelijk is. Aanvullende functionaliteiten zijn zoals de naam al aangeeft aanvullend op een standaard afleverset. Als er geen afleverset aanwezig is kan er dus ook geen sprake zijn van aanvullende functionaliteiten. Het is inderdaad ook mogelijk dat er sprake is van minder functionaliteiten. Daarom is in artikel 5b van het Warmtebesluit de mogelijkheid van een afslag expliciet genoemd.	Geen
42	NVDE	Meerdere typen afleversets. Er komen geregleerde tarieven voor de huur voor meerdere typen afleversets. Dat houdt ook in dat in de prijs voor de afleverset in de NMDA berekening meerdere NMDA's ontstaan afhankelijk van het type afleverset. Dit is ingewikkeld. Dergelijke punten leiden tot verwarring en zorgen ervoor dat discussies gaan toenemen, wat niet bij zal dragen aan de beoogde versnelling van de transitie. Daarom pleit NVDE er ook voor om de wijzigingen nu te beperken tot het regelen van een aantal zaken waar overeenstemming over is en de hierboven genoemde complicerende elementen achterwege te laten.	Uitgangspunt van de maximumprijsregulering voor de afleverset is dat er wordt aangesloten bij de werkelijke kosten. Bij het onderscheiden 6 verschillende categorieën afleversets in het eerste lid van artikel 5b van het Warmtebesluit is enerzijds rekening gehouden met de wens om deze categorieën eenduidig en zo duidelijk mogelijk te kunnen definiëren en anderzijds met de verwachting dat de kostprijsverschillen tussen deze categorieën voldoende significant zijn. Naast de genoemde 6 categorieën biedt de wet de mogelijkheid om een verder onderscheid aan te brengen op basis van functionaliteiten. Daarbij is bepaald dat ACM alleen dan een aanvullende functionaliteit vaststelt als de meer- of minderkosten zodanig significant zijn dat een hoger of lager tarief gerechtvaardigd is. Er wordt vanuit gegaan dat er in ieder geval geen sprake is van een significant verschil als de meer- of minderkosten leiden tot een tariefwijziging van minder dan € 1 per maand. Verder is naar aanleiding van de door ACM uitgevoerde Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets besloten om aan het besluit een bepaling toe te voegen op basis waarvan nadere regels kunnen worden gesteld over (a) de kenmerkende functionaliteiten van de categorieën afleversets en (b) de aanvullende functionaliteiten van afleversets. Op basis daarvan zullen in de nog te publiceren Warmteregeling (a) de kenmerkende functionaliteiten van de categorieën afleversets en (b) de onderscheidende elementen die gebruikt worden bij het vaststellen van aanvullende functionaliteiten worden vastgesteld. Op de bovenbeschreven wijze wordt volgens EZ op een zo praktisch mogelijke wijze invulling gegeven aan het uitgangspunt van de wet om aan te sluiten bij de werkelijke kosten. Het niet onderscheiden van verschillende categorieën en functionaliteiten van afleversets zou met dat uitgangspunt in strijd zijn.	Geen
56	Stichting "NietMeerDan"	Waar wordt geregeld dat een individuele gebruiker kan kiezen voor een specifieke afleverset? Bv. iemand wil een (duurzame) zonneboiler plaatsen en daarom zijn tapwater verwarming uit de gecombineerde afleverset laten vervallen en dus alleen gebruik maken van ruimteverwarming. Hoe en waar wordt dan bepaald wat de afsluitkosten zijn?	Het voorstel tot wijziging van de Warmtewet voorziet niet in keuzevrijheid van de verbruiker ten aanzien van de specifiek door hem gewenste soort afleverset. In het genoemde voorbeeld betekent dit dat de verbruiker aan zijn leverancier kan vragen om de afleverset te vervangen door een afleverset voor alleen ruimteverwarming, maar de leverancier is niet verplicht om aan dit verzoek te voldoen. Indien de leverancier wel invulling geeft aan het verzoek dan zal vanaf het moment dat er een andere afleverset is geplaatst het voor die categorie geldende maximum tarief gaan gelden. Er is hierbij geen sprake van afsluiting en dus ook niet van afsluitkosten.	Geen
94	Energie-Nederland	Er wordt onderscheid gemaakt tussen meerdere soorten afleversets. In de toelichting lijkt te staan dat alleen de aanschafkosten worden meegenomen. Ergens wordt genoemd dat het ook gaat om onderhoudskosten. Tenslotte wordt ook genoemd dat het gaat om all-in prijzen. Het is aan te bevelen om eenduidig aan te geven welke factoren de kosten voor de afleverset bepalen: aanschaf, kapitaalsvergoeding, installatie, onderhoud incl. materialen en service kosten passend bij 24/7 storingsopvolging.	In de internetconsultatie-versie van de Memorie van Toelichting staat het volgende: <i>"De vaststelling van het maximale basistarief is gebaseerd op twee componenten. In de eerste plaats de kapitaalkosten, welke bestaan uit afschrijvingskosten en een reële vermogensvergoeding ten aanzien van de afleverset voor warmte uit de desbetreffende categorie en met de desbetreffende aanvullende functionaliteiten. En in de tweede plaats de operationele kosten welke bestaan uit de onderhoudskosten van de afleverset uit de desbetreffende categorie."</i> Teneinde duidelijk te maken dat het bij de kapitaalkosten van de afleverset gaat om aanschaf en installatie zal dit worden toegevoegd. We zien verder geen aanleiding om onderhoudskosten nader te verbijzonderen. Ten aanzien van de mogelijkheid om bepaalde aanvullende functionaliteiten door middel van een bedrag in één in rekening te kunnen brengen wordt opgemerkt dat deze mogelijkheid juist naar aanleiding van verzoeken van een aantal leveranciers in het besluit is opgenomen.	Toelichting aangepast conform reactie EZK.

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
95	Energie-Nederland	In de toelichting op het besluit wordt bij 2.4 genoemd: "Aflerversets kunnen namelijk in de praktijk op een aantal functionaliteiten verschillen van de meest voorkomende uitvoering. Daarbij kan worden gedacht aan een hoger of lager debiet bij ruimteverwarming, een hogere of lagere CW-waarde bij warm tapwater, de aanwezigheid van een warmtewisselaar bij ruimteverwarming en de aanwezigheid van regelektronica bij warm tapwater." Het gebruik van het woord 'debiet' bij ruimteverwarming werkt verwarrend. Vermoedelijk wordt hier 'vermogen' bedoeld. Verzoek de tekst te wijzigen in '... hoger of lager vermogen bij ruimteverwarming'. Verder, is het juist dat met deze toevoeging (opslag ingeval van hoger of lager vermogen voor ruimteverwarming) wordt bedoeld een hoger vermogen voor bijvoorbeeld zakelijke afnemers met een vermogen tot 100 kW? In dat geval heeft het onze voorkeur dit expliciet te benoemen.	In de toelichting wordt debiet van 1000 respectievelijk 3000 liter per uur vervangen door een vermogen van 25 kW respectievelijk 100 kW. Het als voorbeeld van een functionaliteit genoemde hogere of lagere debiet moet worden gezien in relatie tot de door ACM per categorie vast te stellen meest voorkomende aflerverset, waarbij in de Toelichting de verwachting werd uitgesproken dat het voor een individuele aflerverset zal gaan om een debiet van 1000 liter per uur en voor een collectieve aflerverset om 3000 liter per uur. In verband met het vervangen van debiet door vermogen gaat het dus nu om een hoger of lager vermogen ten opzichte van de meest voorkomende (basis-)aflerverset. Zie verder reactie bij opmerking nr. 42 (Aflerverset, Artikel 5b)	Toelichting aangepast conform reactie EZK.
96	Energie-Nederland	In de toelichting op het besluit staat bij 2.4 aangegeven dat naar verwachting zal worden uitgegaan van een aflerverset CW-klasse 4 als standaard voor individuele aflerversets. Dit is inderdaad de meest voorkomende set. In dit verband merken wij op dat het huren van een aflerverset met meer of minder functionaliteiten geen recht van de klant kan zijn, maar iets is dat de warmteleverancier optioneel kan aanbieden.	Nergens in de teksten van de Warmtewet, het Warmtebesluit en de bijbehorende toelichtingen is aangegeven dat het hier om een recht van de verbruiker gaat. Er is geen reden, om dit in de Nota van Toelichting extra te benadrukken.	Geen
138	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	Het rapport "Evaluatie Warmtewet en toekomstig marktontwerp warmte" van Ecorys (februari 2016) toont aan hoe met behulp van een nationale richtlijn voor aflerversets aan de veronderstelde bezwaren van een vrije markt tegemoet kan worden gekomen. Ontwerp, installatie en veiligheid van aflerversets zijn dan gegarandeerd. Noodgedwongen huren de meeste stadswarmte consumenten nu een aflerverset. Voor de installatie, alsmede het beheer en onderhoud, is de warmteleverancier verantwoordelijk. Circa 99,9% van de in Nederland toegepaste aflerversets heeft (helaas) geen netwerk functie en zijn voor de warmteleverancier de goedkoopste mogelijke oplossing. In de huidige situatie blijft de consument hier de hoogst mogelijke (huur)prijs voor betalen. Onderstaand voorbeeld betreft een specificatie van het jaarlijkse huurbedrag voor een aflerverset in de Utrechtse situatie. De kosten hiervan bedragen voor de consument € 170,61 (incl. BTW) in 2016. (Voor figuur zie consultatiereactie) Ondanks dat warmteleverancier Eneco aangeeft dat geen onderhoud noodzakelijk is aan de aflerverset, worden jaarlijks onderhoudskosten in rekening gebracht. Ten tweede is sprake van eenmalige kosten: montage, inkoop kosten, opslagkosten en werkvoorbereiding, totaal € 41,75. Die kosten zitten in het huurtarief dat jaarlijks wordt betaald. Waar nu ook al sprake is van een kaderstelling door ACM, een soort maximum prijs, blijkt dat de hiervoor gehanteerde prijzen te hoog zijn, kijkende naar de daadwerkelijke kosten. Wij hebben ook warmtebedrijf Ennatuurlijk om een degelijke onderbouwing gevraagd van de 'redelijke huur' maar die verwijzen enkel door naar de Geschillencommissie of ACM. Een standaard aflerverset kost tussen de € 750,- en € 1.000,- (incl. BTW). De huidige huurbedragen van ongeveer € 180,- per jaar zijn dus woekerprijzen voor een apparaat dat 15 jaar economisch (22 jaar technisch) mee gaat en volgens de toeleveranciers nauwelijks tot geen onderhoud nodig heeft bij normale waterkwaliteit. In het onwenselijke geval dat de verplichte huur van aflerversets blijft bestaan, dan kan de leverancier feitelijk nog steeds het vastrecht tarief zelf vrij bepalen, door de huur van de aflerverset in de ACM-sheet in te voeren.	Deze opmerking richt zich niet op het Warmtebesluit en de Warmteregeling, maar op de bepaling in de Warmtewet om de verantwoordelijkheid voor installatie en onderhoud van de aflerverset bij de warmteleverancier te leggen. Voor wat betreft de motivering van deze keuze wordt verwezen naar paragraaf 4.7 van de Memorie van Toelichting van het voorstel tot wijziging van de Warmtewet. Aanvullend kan nog worden opgemerkt dat door de beperking van de Reikwijdte van de Warmtewet voor een groot aantal zogenaamde blokverwarmings situaties de Warmtewet en daarmee de bepalingen ten aanzien van de aflerverset niet langer van kracht zal zijn.	Geen
158	Eteck /IF Technology	Voor regulering van de kosten voor een aflerverset worden in totaal zes categorieën genoemd. Deze categorieën hebben alleen betrekking op de levering van warmte. Voor warmte-/koudeprojecten, waarbij koude ook wordt gereguleerd, zal tevens een aflerverset voor koudelevering worden toegepast, al dan niet gecombineerd met de aflerverset voor warmte. Binnen het Warmtebesluit wordt hier onvoldoende rekening mee gehouden.	Voorzover de levering van koude die noodzakelijk is voor de levering van warmte tot meerkosten voor de aflerverset leidt zullen deze worden meegenomen bij de vaststelling van de gemiddelde kosten van WKO's.	Geen
173	Vereniging Eigen Huis	De tarieven voor de aflerverset worden in ieder geval aan banden gelegd. De vereniging had nog liever gezien dat de aflerverset ook in eigendom kan worden verkregen. De warmteleveranciers zijn hier gevolgd in hun argumenten dat e.e.a. onveilig zou zijn, terwijl zij dit op geen enkele wijze onderbouwd hebben en er bovendien oplossingen zijn om vermeende onveiligheid te ondervangen (denk aan gecertificeerde bedrijven om de aflerversets te installeren/vervangen).	Deze opmerking richt zich niet op het Warmtebesluit en de Warmteregeling, maar op de bepaling in de Warmtewet om de verantwoordelijkheid voor installatie en onderhoud van de aflerverset bij de warmteleverancier te leggen. Voor wat betreft de motivering van deze keuze wordt verwezen naar paragraaf 4.7 van de Memorie van Toelichting van het voorstel tot wijziging van de Warmtewet.	Geen
174	Vereniging Eigen Huis	Tarieven voor de aflerversets. Ook hier heeft de vereniging moeite met de invulling van de genoemde 'gemiddelde werkelijke kosten', want hoe zullen we ooit weten wat die daadwerkelijke kosten zijn als de warmteleveranciers nooit enig inzicht willen geven in hun kosten. Een kostenpost laten noemen door de leverancier is niet afdoende. De kostenpost zal ook afdoende onderbouwd moeten worden en controleerbaar / verifieerbaar moeten zijn. In de lagere regelgeving zouden eisen moeten staan waaraan de leveranciers moeten voldoen bij het verstrekken van informatie hierover. Het uitsplitsen van bedragen in verschillende categorieën en het noemen van de criteria en methoden die bij het opstellen van de boekhouding worden gehanteerd, zijn niet afdoende.	In het Warmtebesluit zijn nadere eisen gesteld aan de boekhouding van de leveranciers. EZK is van mening dat deze eisen voldoende waarborgen bieden en ACM in staat stellen om de gemiddelde werkelijke kosten vast te stellen.	Geen

Tariefdifferentiatie. Warmtebesluit artikel 5c

nr.	Reactie van:	Reactie	EZK	Actie / aanpassing
12	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Afgaande op wat er onder 2.5 in de Toelichting staat is art 5a er op gericht om leveranciers de mogelijkheid te bieden om voor warmte tarieven aan te bieden die afwijken van het maximum tarief. Ik vermoed, dat dit bedacht is om meer concurrentie op warmtenetten mogelijk te maken. Mooi ook dat de gebruiker gelijk beschermd wordt tegen het risico dat leveranciers een hogere prijs afspreken dan het wettelijke maximum. Ik mis in deze context echter het besef dat er in de wet nog steeds is opgenomen dat de in rekening gebrachte prijs in feite niet hoger mag zijn dan de redelijke prijs. (Ook al is dat bij de wijziging van de oorspronkelijke Warmtewet zodanig gewijzigd, dat een gebruiker daar onmogelijk nog achter kan komen!) En dat geldt dan niet alleen voor aanbieders die stiekem een hoger tarief dan het maximum proberen af te spreken, maar voor alle gevallen waarin standaard (ca) het maximum tarief wordt gehanteerd, maar waarin de redelijke prijs eigenlijk lager is. N.B. Het lijkt er zelfs op dat de redelijke prijs met dit voorstel stiekem wordt afgeschaft??	Bij de besluitvorming over de Warmtewet zoals die op 1 januari 2014 in werking is getreden is inderdaad de vraag aan de orde geweest of de Warmtewet naast een maximum prijs ook een redelijke prijs zou moeten regelen. Hier is toen niet voor gekozen en ook bij de nu voorliggende wijziging van de Warmtewet is daar niet voor gekozen. Zie verder reactie bij opmerking nr. 32 (Tariefregulering algemeen)	Geen
51	Vereniging Brede Stroomversnelling	Waar we nog twijfels over hebben, is of de eenmalige afkoopsum van een warmtebundel voor een langere periode (bijv. 25 jaar) bij een nieuwe warmte-aansluiting in de voorgestelde regeling wellicht wordt gezien als een onderdeel van de eenmalige bijdrage aansluitkosten. Op het maximum voor deze eenmalige bijdrage aansluitkosten (daar lijkt in de regeling geen uitzondering te kunnen worden gemaakt, ook niet als aanbieder en afnemer het daarover eens zijn).	De in het wijzigingsvoorstel voor de Warmtewet in artikel 5a opgenomen mogelijkheid om af te wijken van de maximumprijs gaat over een afwijking van de maximumprijs zoals bedoeld in artikel 5. Die maximumprijs bestaat uit een gebruiksafhankelijk deel en een gebruiksonafhankelijk deel. De wet biedt geen mogelijkheid om af te wijken van de eenmalige aansluitbijdrage zoals genoemd in artikel 6 van het wijzigingsvoorstel.	Geen
98	Energie-Nederland	Wat gebeurt er met bestaande overeenkomsten die aan die nieuwe regels niet voldoen? Kunnen overeenkomsten meeverhuizen met een verbruiker of dient voor ieder adres een nieuwe overeenkomst gesloten te worden?	De in het Warmtebesluit in artikel 5c opgenomen regels gelden indien er door de warmteleverancier een aanbod wordt gedaan dat afwijkt van de maximum prijsregulering conform artikel 5 van het voorstel tot wijziging van de Warmtewet. Omdat het hier om een nieuwe mogelijkheid gaat zal voor bestaande overeenkomsten gelden dat ze niet afwijken van genoemd artikel en dat betekent dat de regels van artikel 5c van het Warmtebesluit niet voor deze bestaande overeenkomsten gelden. Ten aanzien van het meeverhuizen van overeenkomsten die afwijken van de maximum prijsregulering zullen over het algemeen de bepalingen van artikel 5c belemmerend zijn. In dit artikel is bijvoorbeeld de voorwaarde opgenomen dat een aanbod gebaseerd moet zijn op de persoonlijke situatie van de verbruiker. Aangezien die persoonlijke situatie in zijn algemeenheid zal wijzigen bij verhuizing brengt dit met zich mee dat er een nieuw aanbod voor een nieuwe overeenkomst zal moeten worden gedaan.	Geen
99	Energie-Nederland	In de toelichting wordt gesteld dat het aanbod ook moet voldoen aan het criterium van de maximale prijs. Het heeft de voorkeur ook hier, zoals ook in de Warmtewet verwoord, aan te geven dat dit alleen geldt voor het moment van afsluiten, daarna is bijv. bij een looptijd van 3 jaar met een vast tarief de bescherming van het maximumtarief immers niet meer geldig.	De eisen zoals opgenomen in artikel 5c van het Warmtebesluit gelden voor het aanbod dat ten grondslag ligt aan het afsluiten van de overeenkomst. Tijdens de looptijd van een overeenkomst zal er geen sprake zijn van een aanbod en zijn de voorwaarden van artikel 5c niet relevant. Gelet op het voorgaande zien wij geen aanleiding tot aanpassing van de Memorie van Toelichting.	Geen
100	Energie-Nederland	De leverancier wordt geacht aan te geven in het aanbod welke effecten er zijn op de opwarmtijd e.d. van de woning. Dit is echter volledig afhankelijk van de binneninstallatie, die geen eigendom is van de leverancier, waarvan hij de toestand niet kent en waarvan de werking volledig wordt bepaald door de bewoner (openzetten van radiatoren, instelling thermostaat). Als dit een harde eis wordt, zal voor elke situatie een opname moeten worden gedaan en afspraken gemaakt moeten worden over onderhoud en bediening van de binneninstallatie. Dit is ondoenlijk, Al is het alleen al vanwege de afhankelijkheid van de juiste bediening door de klant. Voorstel: schrappen vanwege onuitvoerbaarheid. Zie ook regeling 3a sub c.	Deze opmerking richt zich niet op het Warmtebesluit, maar op de Warmteregeling. De genoemde invulling van de eisen staan niet in het Warmtebesluit, maar in de Warmteregeling.	Geen
101	Energie-Nederland	In artikel 5c, tweede lid, van het Warmtebesluit wordt vereist dat de leverancier 'schriftelijk' communiceert. We nemen aan dat veel gebruikte digitale communicatiekanalen als e-mail ook toegestaan zijn.	Ja, digitale schriftelijke communicatie valt hier ook onder.	Geen
175	Vereniging Eigen Huis	Eisen aan aanbod levering warmte dat afwijkt van de maximumprijs. De wijze waarop de tariefdifferentiatie wordt vormgegeven brengt het risico met zich dat consumenten akkoord gaan met een afspraak die niet in hun voordeel is. Ook al wordt er duidelijk over gecommuniceerd, dan nog is het de vraag of afnemers de risico's hiervan kunnen overzien. Vanwege de beschermingsgedachte van de Warmtewet zal dit op zijn minst zeer nauwgezet gemonitord moeten worden en is snel ingrijpen van de toezichthouder bij misstanden vereist.	ACM zal toezicht houden op de naleving van de bepalingen, eisen en voorwaarden die genoemd staan in de Warmtewet, het Warmtebesluit en de nog te publiceren Warmteregeling en zal indien nodig daarop ingrijpen. Het valt echter niet te voorkomen dat er altijd afnemers zullen zijn die achteraf niet tevreden zijn over de gesloten overeenkomst. Die afnemers hebben dan de mogelijkheid om aan het einde van de looptijd van de betreffende alternatieve overeenkomst weer terug te vallen op de maximum prijsbescherming van de Warmtewet.	Geen

Facturering. Warmtebesluit artikel 5d

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
18	NL.V.V.E.	<p>In Nederland zijn ca. 500.000 huishouden aangesloten op blokverwarming. In deze situatie levert de energieleverancier brandstof (vnl. gas) aan een centrale warmteproductie-installatie (CV systeem) welke doorgaans in eigendom is van een beheerder (Woningcorporatie of VVE). In deze gevallen levert- en factureert de energieleverancier dus niet direct aan de eindverbruiker maar aan de beheerder. De NLVVE leden verdelen deze collectieve warmtekosten vervolgens op basis van meterstanden van de individuele afnemers.</p> <p>De voorgenomen termijn van 'zes weken na afloop van.....' is niet haalbaar in deze situaties; doorgaans wordt deze termijn gehanteerd tussen de energieleverancier en beheerder. Pas als de beheerder de energiekosten, tezamen met eventuele mutaties binnen een (woon)gebouw aan één van de NLVVE-leden heeft doorgegeven, kunnen de individuele afrekeningen gemaakt worden. Het opstellen van deze individuele afrekeningen kent uiteraard ook een productietijd na inzending van eerdergenoemde kosten en mutaties. In het beleid voor servicekosten wordt doorgaans Artikel 7:259 BW als richtlijn aangehouden, welke hier ook gehanteerd kan worden.</p> <p>Onze aanbeveling is om blokverwarming expliciet uit te zonderen van deze geplande regel, zoals blokverwarming ook goeddeels uit de reikwijdte van de Warmtewet wordt uitgezonderd.</p> <p>Het niet expliciet benoemen van deze uitzondering zal tot twijfels leiden. Als termijn kan het beleid mbt servicekosten gehanteerd worden. Hier wordt doorgaans Artikel 7:259 BW als richtlijn aangehouden.</p>	<p>De vereisten ten aanzien van de factuur (nota) zoals genoemd in artikel 5d van het Warmtebesluit gelden voor een nota zoals bedoeld in artikel 2, tweede lid van de Warmtewet. Met de beperking van de Reikwijdte van de Warmtewet is artikel 2 van de Warmtewet niet langer van toepassing op de meeste blokverwarmingssituaties. Derhalve is de nadere invulling van die vereisten waaronder de in de opmerking genoemde termijn van zes weken niet van toepassing op deze situaties. Op grond daarvan wordt een aanvullende uitzondering niet nodig geacht.</p>	Geen
19	NL.V.V.E.	<p>In de genoemde tekst wordt de termijn van 6 weken gehanteerd 'na afloop van het kalenderjaar waar de jaarrekening betrekking op heeft of 6 weken na afloop van de dag van de leveringsovereenkomst beëindigd is'</p> <p>Door het vermelden van het woord 'kalenderjaar' wordt de suggestie gewekt dat de genoemde termijn ingaat op 1 januari. Eerdere ervaringen omtrent vermelding van het woord kalenderjaar hebben laten zien dat marktpartijen hierop anticiperen door de afrekenperiode te verleggen naar de periode van 1 januari t/m 31 december.</p> <p>Deze onnodige verlegging van het stookseizoen leidt tot een piekbelasting van administratieve werkzaamheden voor NLVVE-leden, woningcorporaties, beheerders en energieleveranciers gedurende de eerste maanden van het jaar, wat flexwerken in de hand werkt. In de praktijk worden leveringsovereenkomsten gedurende het hele jaar afgesloten en wordt het stookseizoen met een duur van 12 maanden gelijkgesteld met de ingangsdatum van het leveringscontract. Hiermee worden administratieve- en ondersteunende werkzaamheden (callcenters en eventuele incassowerkzaamheden) met betrekking tot het presenteren van de jaarrekening gedurende het hele jaar evenwichtig verdeeld en uitgevoerd. Hiermee wordt de kwaliteit van de dienstverlening geborgd en wordt flexwerken niet in de hand gewerkt.</p> <p>Onze aanbeveling is het woord 'kalenderjaar' te vervangen in 'periode' of 'boekperiode', al dan niet met vermelding van de duur van 12 maanden.</p>	<p>In artikel 5d van het Warmtebesluit wordt niet gesproken over een "kalenderjaar" maar over "het jaar waar de nota betrekking op heeft".</p> <p>In de toelichting is abusievelijk het woord "kalenderjaar" gebruikt. De toelichting zal op dit punt in lijn worden gebracht met de tekst van het betreffende artikel. De in de opmerking genoemde nadelen van het hanteren van het woord "kalenderjaar" zijn daarmee niet aan de orde.</p>	De Memorie van Toelichting op het Warmtebesluit is conform de reactie van EZK aangepast.
178	Vereniging Eigen Huis	<p>Terminj einafrekening en jaarafrekening. De voorgestelde termijnen lijken de vereniging niet onredelijk, maar de consument is er meer bij gebaat dat er in het Warmtebesluit of de Warmteregeling eisen gesteld worden aan de afrekening op zichzelf: met name in termen van transparantie. De consument moet zijn jaar- en einafrekening gemakkelijk kunnen begrijpen en snel kunnen zien of hij inderdaad minder betaalt dan voor een woning op gas.</p>	<p>In artikel 2 van het voorstel tot wijziging van de Warmtewet is bepaald dat de leverancier een voldoende gespecificeerde nota moet verstrekken. EZK is van mening dat dit niet verder hoeft te worden ingevuld.</p>	Geen
102	Energie-Nederland	<p>Dient onder 'jaar' in dit artikel kalenderjaar verstaan te worden of kan het ook een periode van 12 maanden betreffen? De Toelichting spreekt over een kalenderjaar. Dat strookt niet met de huidige praktijk van afrekening per portie (portfolio gespreid over 12 maanden afrekenen om piekbelasting in de administratie te voorkomen). Een abrupte wijziging van deze bestaande systematiek zou bij sommige klanten kunnen leiden tot een eenmalige forse bijbetaling. Ook voor de leveranciers zou een dergelijke wijziging onwerkbaar worden. Zij zijn veelal ingericht op een facturering per regio. Een systeem waarbij alle klanten tegelijkertijd een rekening ontvangen, zou een enorme druk geven op de klantafhandeling en is onwerkbaar. Ook strookt het niet met tussentijdse verhuizingen. Bovendien is een wijziging van de huidige afrekenmethodiek voor zover ons bekend geen wens vanuit de verbruikers. Tenslotte is afrekenen per jaargroep gedurende het jaar ook usance bij de gas en elektriciteitslevering. Kort samengevat, ons voorstel zou zijn om niet uit te gaan van een kalenderjaar maar van 'een keer per jaar', zoals ook opgenomen in artikel 2 van het Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie.</p>	<p>Zie reactie bij opmerking nr. 19 (Warmtebesluit artikel 5d)</p>	De Memorie van Toelichting op het Warmtebesluit is conform de reactie van EZK aangepast.

Boekhouding. Warmtebesluit artikel 6

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
13	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Mbt punt 2.7 van de Toelichting. Mooi dat de boekhoudkundige eisen mbt een aantal zaken worden aangescherpt, maar jammer dat dat niet gelijk ook gebeurd is voor die zaken die nodig zijn om de redelijke prijs vast te kunnen stellen, en de milieurapportages controleerbaar te maken.	Voor wat betreft de redelijke prijs wordt verwezen naar de reactie bij opmerking nr. 32 (Tariefregulering algemeen). Voor wat betreft de rapportage over de duurzaamheid van de geleverde warmte worden in artikel 7 van het Warmtebesluit en artikel 7a van de nog te publiceren Warmteregeling nadere regels gesteld ten aanzien van deze rapportage.	Geen
103	Energie-Nederland	Dit artikel stelt diverse eisen aan de boekhouding. De warmtebedrijven zullen hiervoor kosten moeten maken door specifiek alle kosten bij te gaan houden per type set, soort meting, soort afsluiting, soort aansluiting etc. Dit gaat wel erg ver in detail. Zie ook de opmerking gemaakt onder artikel 5 aansluitkosten. Deze administratieve kosten zijn niet meegenomen in de informatie aan de Kamer over de administratieve lasten voor de warmte leverende bedrijven. Aangezien deze toenemende kosten geen invloed hebben op een verhoging van het maximum (NMDA) tarief, betekent dit automatisch een vermindering van het toch al ontoereikende rendement van de bedrijven. In de context van de ontoereikende rendementen van de warmtebedrijven lijkt een dergelijke kosten-verhoging niet te rechtvaardigen. Zeker niet met de in de warmteregeling aangekondigde verlaging van het niet meer dan anders tarief. Het voorstel is daarom om nader te onderzoeken welke gegevens daadwerkelijk nuttig en noodzakelijk zijn, te overwegen geen nieuwe maximum aansluitbijdrage en reductiefactor in te voeren en een overgangstermijn in te voeren voor het toepassen van de tarieven die gebaseerd zijn op de administratieve exercities naar landelijke, werkelijke gemiddelde kosten.	In artikel 2, zesde lid, van de wet is bepaald dat de boekhouding van een leverancier betrouwbare en op inzichtelijke wijze vorm gegeven informatie moet bevatten over de integrale kosten en opbrengsten die verband houden met de levering van warmte en het verrichten van de aansluiting. Artikel 6 van het Warmtebesluit geeft een nadere duiding van deze verplichting. In verband met de taken van ACM ten aanzien van het tweemaaljaarlijks opstellen van de rendementsmonitor en de uitbreiding van de taken ten aanzien van het vaststellen van tarieven is deze nadere duiding verder uitgebreid. Er zal een bepaling van overgangsrecht worden toegevoegd voor gevallen waarin de leverancier ten genoegen van ACM voldoende aannemelijk kan maken dat het niet, of slechts tegen zeer hoge kosten, mogelijk is om in zijn boekhouding aan te geven: a. welke tarieven bij een verbruiker in rekening zijn gebracht voor het moment van inwerkingtreding van dit lid, of b. welke kosten gemaakt voor het moment van inwerkingtreding van dit lid ten grondslag liggen aan de bij verbruikers in rekening gebrachte tarieven In die gevallen geldt de verplichting om tarieven en kosten in de boekhouding inzichtelijk te maken niet. Verder zijn de extra administratieve lasten die de nadere duiding met zich meebrengt in de Memorie van Toelichting toegevoegd. Voor wat betreft de suggesties ten aanzien van de aansluitbijdrage en de reductiefactor wordt verwezen naar de reactie bij die onderdelen.	Aan het besluit is een overgangsbepaling toegevoegd en in de Memorie van Toelichting bij het besluit zijn de extra administratieve lasten beschreven.
179	Vereniging Eigen Huis	Informatie in boekhouding vergunninghouders: Het is goed dat er informatieverplichtingen van vergunninghouders worden vastgelegd met betrekking tot de kosten die zij in rekening brengen (bijvoorbeeld voor de verschillende typen afleversets) en de kosten die zij voor die onderdelen maken. Die laatste moeten overigens wel verifieerbaar en reëel zijn.	De boekhouding van warmteleveranciers moet voldoen aan de normale eisen die gelden voor onder meer de inzichtelijkheid en betrouwbaarheid van boekhoudingen.	Geen

Duurzaamheidsrapportage. Warmtebesluit artikel 7

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
14	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Mooi, dat er nu eindelijk iets is gedaan met de twijfels die ik al jaren uit over de onbewezen claim dat dit soort verwarmingssystemen zo milieuvriendelijk zijn. Jammer dat er niet gelijk ook zowel voor de overheid als gebruikers meer mogelijkheden zijn geschepd om ten eerste de info uit die jaarverslagen te kunnen controleren (zie ook j.), en ten tweede ook af te kunnen dwingen, dat de milieuprestaties voldoen aan redelijke eisen, w.o. tenminste aan de verkoopbeloftes van de leverancier.	In de wet is opgenomen dat een leverancier in zijn bestuursverslag informatie moet opnemen over de duurzaamheid van de geleverde warmte. Het bestuursverslag is, op grond van de algemene regels over het publiceren van jaarverslagen, toegankelijk voor publiek. Een reactie op het controleren van de rapportage en het stellen van eisen is te lezen bij de reactie op de opmerkingen nrs. 180 en 181 (Warmtebesluit artikel 7).	Geen
46	Gemeente Utrecht	Tot slot is het een verbetering dat de warmteleveranciers nu over de duurzaamheid van warmtelevering moeten rapporteren. Leveranciers kunnen daarnaast optioneel rapporteren over de andere duurzaamheidsaspecten van de warmtelevering, zoals de luchtkwaliteit. De gemeente ziet graag dat het rijk snel stappen neemt om deze optionele parameters verplichtend op te nemen in de informatie over duurzaamheid in het bestuursverslag.	Dat zijn we in deze versie niet van plan. Omdat er sprake is van organisaties die voor het eerst over duurzaamheid gaan rapporteren, is het van belang om eerst ervaring op te doen.	Geen
47	VEMW	Om draagvlak te creëren moet de consument (huishoudens, utiliteitssector, MKB) vertrouwen krijgen in het proces en het product c.q. de dienst (warmtelevering). Dat vraagt - in de verplichte duurzaamheidsrapportage voor warmteleveranciers - een onderbouwing met adequate, betrouwbare en transparante berekeningen en uitgangspunten die gecontroleerd worden door een onafhankelijke instantie. Een toets of validatie door een organisatie die door de warmteleverancier gekozen is, biedt onvoldoende garantie voor de noodzakelijke betrouwbaarheid. De consument én de beleidsmaker willen weten wat een warmtenet zoals stadsverwarming aan CO2-reductie oplevert ten opzichte van een gasketel als referentie en of het ook op termijn een doeltreffende en doelmatige oplossing biedt. Dat vraagt om een rapportage waarin voor alle partijen inzichtelijk moet zijn hoe de stadsverwarming én de referentiesituatie zijn geformuleerd. Dat moet niet overgelaten worden aan de warmteleverancier. Transparantie vraagt daarbij om het inzichtelijk maken van alle tussenstappen en de gebruikte uitgangspunten, indicatoren en waarden van de berekening.	Een deel van de detail info moet gepubliceerd worden en wordt daarmee toegankelijk voor publiek. Dat is te zien in de regeling. Zie verder bij reactie bij opmerkingen nrs. 14, 180 en 181 (Warmtebesluit artikel 7)	Geen
49	Vereniging Brede Stroomversnelling	Wij missen echter nog de mogelijkheid dat een enkele warmteleverancier meerdere warmteproducten naast elkaar kan voeren waarbij de duurzaamheid hiervan kan verschillen (zie ook verderop).	Er mag geëxperimenteerd worden met verschillende warmteproducten, maar de warmtewet eist een duurzaamheidsrapportage over het gemiddelde. Als 100% duurzaam aan een klant verkocht wordt, moet ook inzichtelijk gemaakt worden dat een andere klant mogelijk minder duurzame warmte krijgt. (Zie ook rapport Harmelink Consulting, hoofdstuk 4, punt 3)	Geen
52	Vereniging Brede Stroomversnelling	Belangrijk punt van aandacht is bij bovenstaande concept (Warmteversnelling) is dat de warmteleverancier 100% duurzame warmte kan leveren over een warmtenet. De bedoeling is dat er nieuwe duurzame warmtebronnen worden toegevoegd (of bestaande duurzame restcapaciteit wordt ingezet). Het zou dan zeer wenselijk zijn wanneer de warmteleverancier in zijn duurzaamheidsrapportage verplicht wordt om aan te geven aan welke kwaliteiten warmte (in termen van duurzaamheid) hij in welke hoeveelheden aan zijn afnemers heeft verkocht. Uit de voorgestelde duurzaamheidsrapportage komt immers alleen een gemiddeld duurzaamheidsniveau (alle afnemers op één hoop, gemiddelde warmte). Dat kan gemakkelijk leiden tot onbegrip bij afnemers bij Warmteversnellingsprojecten aan wie 100% duurzame warmte is toegezegd en geleverd (bewijslast via Garanties van Oorsprong of anders). Wij pleiten ervoor om de duurzaamheidsrapportage op dit punt aan te passen.	Het is optioneel mogelijk om te rapporteren over de duurzaamheid van verschillende producten, mits er full disclosure is over alle producten. Als 100% duurzaam aan een klant verkocht wordt, moet ook inzichtelijk gemaakt worden dat een andere klant mogelijk minder duurzame warmte krijgt. Dit betekent dat ook inzichtelijk moet zijn hoe duurzaam het totaal is met een rapportage over het gemiddelde.	Geen
53	Vereniging Brede Stroomversnelling	Een ander belangrijk punt bij de duurzaamheidsrapportage is gebruik van meetwaarden. In het rapport van Harmelink Consulting wordt aangegeven: "gebruik te maken van meetgegevens die op dit moment al jaarlijks door warmteleveranciers worden verzameld. Als meetgegevens (nog) niet aanwezig zijn, kan gewerkt worden met een schatting op basis van de meest recente meetgegevens. De EMG biedt de mogelijkheid gebruik te maken van historische gegevens of een combinatie van historische en toekomstige ontwikkelingen". Waar wij hierbij nadrukkelijk aandacht willen vragen, is het feit dat de veel warmteleveranciers tot op heden geen duidelijkheid kunnen (of willen?) bieden over de verliezen in hun warmtenetten. Hierbij is het risico dat zij schermen met het ontbreken van meetgegevens en dan gebruiken maken van de (lage!) forfaitaire verliesfactor in de EMG. Onze stellige indruk is, is dat de warmteverliezen in werkelijkheid vaak groter zijn dan genoemde forfaitaire EMG-waarde. Wij pleiten ervoor om in het Warmtebesluit een overgangstermijn op te nemen waarin warmteleverancier nog mogen werken met forfaitaire waarden. Na het aflopen van die overgangstermijn zou dan in elk geval het warmteverlies – uiterst belangrijk voor het bepalen van de duurzaamheid van een warmtenet- op basis van meetwaarden moeten worden bepaald.	Een leverancier weet hoeveel warmte geproduceerd en verkocht wordt, dus de verliezen zouden logischerwijs bekend moeten zijn. In het Warmtebesluit wordt ook geëist om informatie over de energiebalans op te nemen in het bestuursverslag. De verliezen van dat jaar volgen uit deze balans. Een leverancier moet ook aan de ACM rapporteren voor de rendementsmonitor waardoor er voldoende mogelijkheden bestaan om controles uit te voeren.	Geen
119	Radboud Universiteit	Het is goed dat gewerkt wordt aan een methode die gebruikt moet gaan worden om de duurzaamheid van warmtenetten te rapporteren. Het is ook heel belangrijk omdat (1) de gebouwde omgeving klimaatneutraal moet worden, (2) dit een grote opgave is die draagvlak vraagt bij de consument, (3) zij behoefte hebben aan een eerlijke vergelijking en (4) wanneer warmteleveranciers op eigen initiatief al rapporteren over CO2-reductie, dit vaak een mooier beeld geeft dan de werkelijkheid.	N.v.t.	Geen
120	Radboud Universiteit	Belangrijk is dat de rapportages "voor iedereen inzichtelijk" worden zoals is opgenomen in de toelichting van de wijziging van de Warmtewet (4.16; blz 34). Daarom is het opvallend dat er geen consumenten organisaties zijn betrokken bij het project dat hiervoor door het Ministerie van EZ is opgezet. Zelfs in de begeleidingscommissie ontbreken zij geheel. Bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving en het nodige draagvlak voor ingrijpende veranderingen moet de gebruiker/consument eigenlijk centraal staan.	De duurzaamheidsrapportage is in een stakeholderbijeenkomst besproken, waar consumentenorganisaties ook bij betrokken waren.	Geen
121	Radboud Universiteit	Om het vertrouwen van de consument te winnen is het noodzakelijk dat de berekeningen gecontroleerd worden door een onafhankelijke instantie. Een toets/validatie door een organisatie die door de warmteleverancier gekozen is biedt namelijk geen garantie voor betrouwbaarheid. Daarom is het belangrijk dat alle informatie van meetgegevens komt en dat ze transparant, en betrouwbaar zijn. Een onafhankelijke toetsing is daarbij een voorwaarde.	Zie reactie bij opmerking nr. 180 (Warmtebesluit artikel 7)	Geen

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
122	Radboud Universiteit	Het rapport (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting) biedt een goed overzicht van de componenten voor warmtelevering systemen. Ze zijn begrijpelijk weergegeven in de schema's van bijlage 3. De volgende componenten ontbreken echter nog: - Bijstook in de aftapinstallatie. Het gaat om de "hulpketels op locatie" van de aftapcentrale waar naar verwezen wordt in Monitoring Warmte 2015 ECN-E—17-018. (De "hulpketel niet op locatie" is wel verwerkt in paragraaf 7.5) - Gasverbruik in AVI's/biomassacentrales door steunbranders. - Hulpenergie in aftapcentrale / biomassacentrale. Dat is de elektrische energie die nodig is om de warmte beschikbaar te maken voor uitkoppeling met het warmtenet (niet zijnde gedeerde elektriciteit).	Paragraaf 7.5 (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting) heeft het in zijn algemeenheid over hulpketels, zowel op locatie als niet op locatie. In de bijlage is één voorbeeld uitgewerkt. Gasverbruik valt onder niet-duurzaam energieverbruik. Dit moet meegenomen worden in de berekening. Dit kan expliciet vermeld worden in het rapport. De hulpenergie in de bron is niet apart benoemd. Het gaat om kleine hoeveelheden en vaak zal de bron ook meerdere producten leveren. Daarom is dit in eerste instantie buiten de rapportage gelaten. Ook om de administratieve lasten te beperken.	Bij update van het rapport zal dit commentaar verwerkt worden (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting). Deze update vindt plaats in de periode tussen de vaststelling en inwerkingtreding.
123	Radboud Universiteit	In paragraaf 7.4 (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting) wordt terecht gesteld dat bij WKK met elektriciteitsderving (inclusief AVI) bewust de keuze wordt gemaakt om minder elektriciteit te produceren en dat deze gedeerde elektriciteit elders moet worden opgewekt. Voor de emissies moet dan niet met de integrale methode worden gerekend maar juist met de referentieparkmethode. Zo is het ook geformuleerd in het rapport over Berekening CO2- emissies van AgentschapNL, CBS, ECN en PBL (Harmelink, voetnoot 3). Het verbrandingsproces in de centrale (en daarmee de emissies) veranderen immers niet. Het verschil is dat ook warmte wordt gemaakt en daarmee minder elektriciteit. Die moet nu met het referentiepark worden opgewekt (Harmelink, voetnoot 3; blz. 14). Er hoeft dan ook niet gerekend te worden met de brandstof (en de emissie) van de aftapcentrale (blz 16 2e alinea en bijlage 4) want is niet relevant. Wel is de brandstof (en de emissie) van het referentiepark relevant.	Er is bewust voor de integrale methode gekozen. In de referentieparkmethode wordt ook naar fosiele opwekking gekeken, terwijl in de toekomst meer duurzaam geproduceerde elektriciteit opgewekt zal worden.	Geen
124	Radboud Universiteit	Dat het aandeel biogeen bij afvalverbranding als hernieuwbaar mag worden bestempeld is discutabel (paragraaf 7.4 Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting). Het is namelijk biogeen materiaal dat per ongeluk bij restafval terecht komt. Voor het bepalen van de primaire energie en de CO2-emissie doet de biogene fractie er niet toe. Alle gedeerde elektriciteit moet elders opgewekt worden ongeacht het aandeel biogeen.	Het rapport gaat zoveel mogelijk uit van bestaande methodes. Het protocol monitoring hernieuwbare energie van RVO.nl en CBS is hier gevolgd.	Geen
125	Radboud Universiteit	Omdat de rapportage "voor iedereen inzichtelijk" moet zijn is het belangrijk ook de referentie situatie te formuleren. De indicatoren van bijlage 3 zijn hiervoor niet voldoende. De consument wil weten wat stadsverwarming aan CO2-reductie oplevert ten op zichte van een gasketel (referentie). Hiervoor zouden de rendementen en andere parameters van de (aan te passen) Warmteregeling worden gebruikt. Dus: 95% ruimteverwarming; 68% tapwater (bovenwaarde); verhouding ruimteverwarming/tapwater 79%/21%. Deze formulering moet in ieder geval niet over gelaten worden aan warmteleveranciers. (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting)	In het rapport wordt expliciet verwezen naar de referentiesituatie die de ACM ook gebruikt voor het warmtetarief. De gegevens voor die referentie situatie staan ook in de ACM rapportage over de vaststelling van de warmteprijs waar in het rapport van Harmelink naar verwezen wordt. De referentie ten opzichte van een gasketel is dus al opgenomen.	Geen
126	Radboud Universiteit	Ook is het belangrijk om alle tussenstappen (en gebruikte waarden) van de berekening inzichtelijk te maken. Daarnaast moeten alle bronnen vermeld worden zodat deze geverifieerd kunnen worden. Deze ontbreken nog deels in de voorbeelden van bijlage 3. (Op blz. 17 ontbreekt bijvoorbeeld nog het rendement van de ketel.) (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting)	Om te voorkomen dat de duurzaamheidsrapportage tot hoge administratieve lasten gaat leiden, is gekozen niet te veel details te vragen. Er moet een energiebalans opgenomen worden, waarmee de gegevens inzichtelijk worden.	Geen
127	Radboud Universiteit	De definitie voor aandeel hernieuwbaar is niet logisch. Van de opgestookte biomassa draagt 22% niet bij aan netto verbruik (voorbeeld 1) en gaat verloren. Logischer is $20/(20+100+10) = 15,4\%$ te formuleren. (bijlage 3 Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting)	Er is besloten om aan te sluiten bij de definities als gehanteerd worden in de BENG-normen. Zie verder: https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels-gebouwen/nieuwbouw/energieprestatie-beng/wettelijke-eisen-beng	Geen
128	Radboud Universiteit	Verder zou inzichtelijk moeten worden wat het effect is van de "getrapte eis" (waardoor het energieverbruik 33% hoger mag zijn dan zonder warmtelevering). Uit de gegevens van de tabel (zie consultatiereactie) volgt dat in een warmtewoning een PV-installatie die 7,4 GJ per jaar levert niet is toegepast (terwijl dat in de gassituatie wel zou zijn toegepast). Hiervoor moet de berekening worden aangepast. (Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting)	Zie antwoord bij 33, Tariefregulering algemeen. Aangezien er in het tarief geen rekening mee gehouden is, is het niet logisch dit op te nemen in de duurzaamheidsrapportage.	Geen
129	Radboud Universiteit	Het is belangrijk om in de berekening het gebruik van GVO's (blz.14 Rapport Duurzaamheid Warmtelevering - Harmelink Consulting) uit te sluiten om een betrouwbare vergelijking te kunnen maken.	Het gebruik van GVO's om bronnen die niet gekoppeld zijn mee te tellen is niet toegestaan voor de verplichte rapportage. Wij zien geen reden om dit expliciet uit te sluiten.	Geen
130	Radboud Universiteit	En het goed ook alvast een formulering voor de berekening van geothermie op te nemen.	Naar ons inzicht is de rapportage duidelijk genoeg om geothermie te kunnen doorrekenen.	Geen
144	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	Wanneer over de duurzaamheid van de geleverde warmte in het bestuursverslag wordt gerapporteerd, dient ook, naar aanleiding van het bovenstaande, de verlaagde energetische kwaliteit van de warmtewoningen in de rapportages verdisconteerd te worden.	Zie reactie bij opmerking nr. 128 (Warmtebesluit artikel 7)	Geen
145	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	Een juiste en volledige transparante verslaglegging van de duurzaamheid van de warmteleveringen vereist een landelijke rekenmethodiek, die niet ophoudt bij onze landsgrenzen. Normen die daarbij gehanteerd worden dienen gratis beschikbaar te zijn. Wij stellen voor om de gebruiker via de jaarafrekening over de duurzaamheid van de afgenomen warmte te informeren en zo betrokkenheid mogelijk te maken.	Het via de jaarrekening beschikbaar maken van de duurzaamheidsrapportage brengt extra complexiteiten met zich mee. Daarom is gekozen eerst ervaring op te doen met rapporteren over duurzaamheid, alvorens verplichtingen te stellen aan de jaarrekening. In de wet is opgenomen dat een leverancier in zijn bestuursverslag informatie moet opnemen over de duurzaamheid van de geleverde warmte. Het bestuursverslag is, op grond van de algemene regels over het publiceren van jaarverslagen, toegankelijk voor publiek en daarmee ook inzichtelijk voor de gebruiker. Zie ook reactie bij opmerking nr. 14 (Warmtebesluit artikel 7)	Geen

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
150	CertiQ	<p>In het voorliggende voorstel tot wijziging van het Warmtebesluit wordt voorbij gegaan aan het gebruik van Garanties van Oorsprong (GvO's) voor de onderbouwing van duurzaamheid van de gebruikte energie. In Artikel 7 (tweede tot en met vierde lid) van het Warmtebesluit, worden nadere regels gesteld over de informatie die per warmtenet in het bestuurs-verslag opgenomen dient te worden over de duurzaamheid van de geleverde warmte. -De nadere regels gaan in op:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een beschrijving van het warmtenet; 2. informatie over energie- en CO2 prestaties, en 3. informatie over de energiebalans. <p>- Het is opmerkelijk dat in het voorstel niet het gebruik van GvO's voorgeschreven wordt om informatie over de duurzaamheid van de gebruikte energie weer te geven. Immers: 1. door gebruik van GvO's kan sluitend aangetoond worden uit welke hernieuwbare bron de warmte afkomstig is (artikel 28 Warmtewet) en; 2. Voor de uit hernieuwbare bron opgewekte warmte zijn in de meeste gevallen al GvO's verstrekt omdat er ook SDE+ subsidie voor wordt ontvangen en daar GvO's voor moeten worden overgelegd.</p> <p>- Dit voorstel verhoogt de administratieve lasten terwijl veel informatie die nu gevraagd wordt al op grond van andere regelgeving beschikbaar is (en al gedeeld wordt met het Ministerie van Economische Zaken) via de GvO's.</p> <p>- Het bestuurs-verslag voor een warmtenet kan in zeker opzicht vergeleken worden met het stroometiket voor elektriciteitslevering. De GvO's voor duurzame warmte kunnen in het bestuursverslag gebruikt worden voor de onderbouwing van duurzame energie voor warmte-opwekking, op dezelfde wijze als GvO's voor duurzame elektriciteit voor de onderbouwing van het stroometiket worden gebruikt. - CertiQ stelt voor om in het warmtebesluit op te nemen dat de informatie over de duurzaamheid van de gebruikte energie (ook) via GvO's dient plaats te vinden.</p> <p>- Een alternatief is om het gebruik van GvO's als onderbouwing van het gebruik van duurzame energie voor warmteopwekking in de nadere uitwerking van het besluit (onder onderdeel c, 'nadere uitwerking van de energiebalans') terug te laten komen. In het vierde lid van het nieuwe artikel 7, is vastgelegd dat bij ministeriële regeling nadere regels kunnen worden gesteld over de informatie over duurzaamheid. In dat kader zou dan ook het gebruik van GvO's kunnen worden voorgeschreven.</p>	<p>Niet alle bronnen gebruiken GVO's. Een bron waar geen subsidie voor beschikbaar gesteld wordt, vraagt gebruikelijk geen GVO aan. Om de kosten voor leveranciers voor het rapporteren over de duurzaamheid van de geleverde warmte zoveel mogelijk te beperken wordt het gebruik van GVO's niet verplicht. Hierbij wordt aangesloten op de EMG waar ook geen GVO's worden geeist. Wanneer GvO's wel beschikbaar zijn is dit een goede onderbouwing voor de duurzaamheid van de bron.</p>	Geen
180	Vereniging Eigen Huis	<p>Informatie over duurzaamheid in bestuursverslag. Met strengere eisen aan de informatie die in het bestuursverslag moet worden opgenomen over de duurzaamheid van de geleverde warmte komt het herzieningsvoorstel tegemoet aan de kritiek dat onder de huidige Warmtewet niet inzichtelijk is of men met duurzame warmte te maken heeft of niet. Dat is positief, maar voor het creëren van meer draagvlak voor duurzame warmte zou het goed zijn als de Warmteregeling ook controle op de door de leveranciers verstrekte informatie voorschrijft door een onafhankelijke instantie. Deze kan onder andere de door de warmteleveranciers in het verslag gemaakte berekeningen verifiëren.</p>	<p>Er is onvoldoende ervaring opgebouwd op het gebied van duurzaamheidsrapportage om nu al een externe audit te laten uitvoeren. Daarnaast zou een externe audit ook tot hoge administratieve lasten leiden. Deze regeling ziet EZK dan ook als eerste stap die op een later moment eventueel uitgebreid zou kunnen worden.</p> <p>Tot slot heeft ACM al diverse mogelijkheden om te kunnen handhaven. ACM handhaaft de naleving van rapportage conform het in de regeling geeiste format. Daarnaast spelen zij een signalerende rol wanneer informatie in de duurzaamheidsrapportage niet aansluit op de informatie uit de boekhouding.</p>	Geen
181	Vereniging Eigen Huis	<p>Het spreekt voor zich dat in de regelgeving uiteindelijk consequenties zullen moeten worden verbonden aan het feit dat een warmtenet blijkens de rapportage niet duurzaam is.</p>	<p>Zie ook reactie bij opmerking nr. 180 (Warmtebesluit artikel 7). We beginnen met monitoren. We kunnen ons voorstellen dat de rapportage een rol kan spelen bij afspraken die andere partijen (zoals gemeentes) met warmteleveranciers maken.</p>	Geen
182	Vereniging Eigen Huis	<p>Ook de definitie van 'duurzaam' zal nader moeten worden bepaald.</p>	<p>In het rapport van Harmelink Consulting is voldoende onderbouwd wat we onder duurzaamheid verstaan. Daarbij is aangesloten bij bekende definities, zoals de EMG en het protocol monitoring hernieuwbare energie.</p>	Geen

Nettoegang warmteproducenten. Warmtebesluit artikel 10a, 10b en 10c

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
16	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Ook het onder punt 2.9 van de Toelichting genoemde kan ik nergens in de Consultatieversie terug vinden. Op grond van wat er in de Toelichting staat is mijn reactie: mooi dat er iets bedacht is om meer concurrentie in de markt te brengen, maar jammer dat daarbij alleen gedacht is aan concurrerende producenten. Waarom niet (overeenkomstig met 'telecom en elektriciteit') de mogelijkheid geopend voor opkopers van grote hoeveelheden warmte (die zelf dus niets produceren), die vervolgens die warmte tegen concurrerende prijzen aan de afnemers op dat net kunnen aanbieden?	Punt 2.9 van de Memorie van Toelichting geeft een toelichting op de artikelen 10a, 10b en 10c van het Warmtebesluit. Voor de keuzes ten aanzien van de regulering van de toegang tot warmtenetten wordt verwezen naar paragraaf 4.15 van de Memorie van Toelichting bij het voorstel tot wijziging van de Warmtewet.	Geen
104	Energie-Nederland	Voorstel is om de termijn van 1 maand te verlengen tot 2 maanden. Dit in verband met mogelijke noodzakelijke interne besluitvorming over welke informatie wel/niet prijsgegeven kan worden.	Gelet op de redelijkheid van dit voorstel wordt de termijn zoals genoemd in artikel 10b van het Warmtebesluit gewijzigd in 2 maanden	De termijn in artikel 10b van het Warmtebesluit is gewijzigd van 1 in 2 maanden.
149	Alliander en Enexis	Wij constateren dat de uitwerking van de onderhandelde toegang, zoals beschreven in artikel 10 van het Warmtebesluit en artikel 7b van de Warmteregeling, op dit moment niet alleen erg summier is, maar bovendien niet effectief. Wij merken op dat het op dit moment niet duidelijk is of men informatie moet geven over werkelijk gebruikte transportcapaciteit of de gereserveerde capaciteit. Als het gaat om gereserveerde capaciteit dan zou er sprake moeten zijn van een use it or lose it regeling voor warmtetransport en wij stellen dan ook voor om in het Warmtebesluit en de Warmteregeling en kaderregeling een toetsing door de ACM achteraf op te nemen, waarin vastgesteld moet worden in hoeverre netbeheerder, leverancier en producent te goeder trouw en met uitwisseling van verifieerbaar juiste informatie met elkaar de onderhandelingen zijn aangegaan.	ACM heeft tot taak de invulling van de eisen en voorwaarden die bij of krachtens de Warmtewet, het Warmtebesluit en de Warmteregeling worden gesteld te controleren. Ten aanzien van de informatie over de transportcapaciteit zoals genoemd in artikel 21, tweede lid van de Warmtewet gaan wij er vanuit dat de netbeheerder en de verzoekende producent daar in het overleg zoals genoemd in het eerste lid van dat artikel goede afspraken over moeten kunnen maken. Vooralsnog zien wij geen reden om terzake nadere eisen te stellen.	Geen
183	Vereniging Eigen Huis	Marktwerking is essentieel voor een optimale inzet van warmte. Zolang die marktwerking er niet is, moet de Warmtewet de consument beschermen, maar er mag wel meer haast worden gemaakt met het uitwerken van alternatieven. Als er alleen een eis ligt om in onderhandeling te treden, maar er geen voorwaarden worden gesteld aan bijvoorbeeld het afwijzen van een partij, zal deze aanpassing niets nieuws brengen.	Voor de keuzes ten aanzien van de regulering van de toegang tot warmtenetten wordt verwezen naar paragraaf 4.15 van de Memorie van Toelichting bij het voorstel tot wijziging van de Warmtewet.	Geen

Inwerkingtreding. Warmtebesluit artikel II

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
62	Energie-Nederland	Is het nog steeds het streven om de gewijzigde wet- en regelgeving in werking te laten treden per 1 januari 2018? Los van het door te lopen politieke besluitvormingsproces vereisen de voorgestelde wijzigingen, waaronder die in het Warmtebesluit en de Warmteregeling, aanzienlijke wijzigingen in technische- en klantsystemen die geïdentificeerd en geïmplementeerd moeten worden. Bent u daarom voornemens om een implementatieperiode te hanteren?	Over de inwerkingtreding van de gewijzigde wet- en regelgeving en onderdelen daarvan is nog geen besluit genomen.	Geen

Overig (niet aan regelgeving gebonden opmerkingen)

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
4	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Positief is, dat in de toelichting als eerste hoofddoel van de wet wordt herhaald, dat het gericht is op de bevordering van een betrouwbare levering, vanwege het feit verbruikers moeilijk kunnen overstappen. Het is dan ook jammer, dat dat niet geleid heeft tot veel strengere eisen tav de kwaliteit van die levering en de organisatie die dat levert, en veel meer steun aan/middelen voor de gebruikers om die slechte kwaliteit aan te kunnen pakken. (zie ook hieronder de punten l. en n.)	EZK ziet geen reden om naast hetgeen nu in de voorstellen is geregeld aanvullende eisen ten aanzien van de kwaliteit van de warmtelevering en warmteleveranciers te stellen. Daarnaast is EZK van mening dat afnemers voldoende laagdrempelige mogelijkheden hebben om warmteleveranciers aan te spreken op wanprestatie.	Geen
5	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Ook positief is, dat wordt voorgesteld om meer zaken naar het niveau van algemene maatregel van bestuur te delegeren. Jammer is echter, dat daarbij niet geluisterd is naar de kritiek van gebruikers, dat dat soort zaken bij EZ niet op de goede plaats zitten; gezien de hoofdtaak van dit ministerie.	EZK is het niet eens met de kritiek dat de Warmtewet niet goed bij haar belegd is.	Geen
15	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Mooi dat met het voorgaande punt, zij het slechts indirect, ook iets gedaan wordt met onze klachten over de kwaliteit van zowel technische als organisatorische zaken, die negatieve gevolgen voor het milieu hebben, maar onze klachten gingen over alle zaken die van slechte kwaliteit zijn. (Zoals slechte kwaliteit, dat bv 'slechts' veiligheidsrisico's tot gevolg heeft.)	Zie reactie bij opmerking nr. 4 (Overig)	Geen
17	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	Last but not least stel ik vast dat er helemaal niets is gedaan met alle kritiek die er is op de werking van de geschillenregeling. (Jammer van al het werk dat ik gestopt had in een aantal m.i. zeer redelijke voorstellen ter verbetering daarvan, welke ik persoonlijk per mail aan EZ had opgestuurd.)	Zie reactie bij opmerking nr. 4 (Overig)	Geen
31	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	A. ZORGVULDIGHEID. In het voortraject en in de Toelichting bij de Consultatieversie werd en wordt de indruk gewekt dat EZ (zelf)kennelijk vindt dat zij oa door het laten uitvoeren van onderzoeken uitermate zorgvuldig te werk is gegaan. Ik denk daar behoorlijk anders over. Ik plaats best wat vraagtekens en kanttekeningen bij dit fundament van de voorgestelde aanpassingen van de Warmtewet. HIERNA UITGEBREID TOEGELICHT AHV ARGUMENTEN inzake: a. Groningen dossier b1. Warmtewet b2. Onderzoek van Haskoning naar warmte-koude b3. Onderzoek van Harmelink c. veiligheid van warmtelevering d. onjuiste meetmethode bij centrale levering warm tapwater	EZK deelt de kritiek op de zorgvuldigheid van de voorbereiding en de onafhankelijkheid van de in dat kader uitgevoerde onderzoeken en opgestelde rapporten niet.	Geen
34	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	D. De geschillenregeling. Ook is onbegrijpelijk dat ondanks de zeer grote kritiek die er was en is op de werking van deze regeling, er in het huidige wetsvoorstel helemaal geen voorstellen tot verbetering daarvan zijn gedaan.	De bepaling ten aanzien van de geschillenregeling en onafhankelijke geschillencommissie staan in de Warmtewet en niet in het Warmtebesluit en de Warmteregeling. EZK is overigens van mening dat met de betreffende bepalingen in de Warmtewet in voldoende mate de toegang is geborgd tot een laagdrempelige vorm van onafhankelijke geschillenbeslechting.	Geen
36	Bewonerscommissie Via Salsa en Cabo Verde – Den Haag	a. Hierboven nog niet genoemd is, dat ik net als vele andere gebruikers van mening ben, dat nmda in hoort te houden dat gebruikers van stadsverwarming, net als andere consumenten, meestal voor de goedkoopste opties in de markt kiezen, ipv wat er sinds de invoering van de Warmtewet in 2014 is gebeurd, waarbij de vaststellers van de maximale tarieven stelselmatig een gemiddelde van de allerduurste opties in de markt hanteren. Deze manier van invullen is een gevolg van het feit dat EZ (of ACM via EZ) in feite (bijna?) alle reeds bestaande invullingen van EnergieNed klakkeloos heeft overgenomen. b. Contractduur. Ook is bij de aanpassing van de wet nauwelijks iets gedaan met de algemene gebruikerswens om iets te doen aan de extreem lange verplichte contracten met de warmteleveranciers, dat niet alleen onredelijk is in die gevallen dat bewoners op een andere manier veel goedkoper uit zouden kunnen zijn, maar in de praktijk soms helaas ook tot zeer naar monopolistisch gedrag van sommige leveranciers heeft geleid.	<i>ad. a:</i> De warmtewet voorziet in het vaststellen van tarieven die warmteleveranciers maximaal in rekening mogen brengen. Zoals in de Memorie van Toelichting bij het voorstel tot wijziging van de Warmtewet is aangegeven wordt daarbij voor het warmtetarief uitgegaan van de zogenaamde gasreferentie en wordt voor een aantal andere elementen gekeken naar de werkelijke kosten. De gasreferentie gaat uit van een gemiddelde vergelijkbare situatie en dat brengt met zich mee dat er altijd specifieke voorbeelden kunnen worden gevonden waarin een huishouden dat verwarmd met aardgas goedkoper uit is, net zoals er ook voorbeelden kunnen worden gevonden dat een huishouden met aardgas duurder uit is. Het voorgaande betekent dat de regelgeving geen harde garantie kan bieden dat warmte-afnemers nooit meer betalen dan afnemers die gebruik maken van gas. Een dergelijke harde garantie is ook niet de bedoeling van de warmtewet. Uit het feit dat bij de vaststelling van de maximale tarieven wordt uitgegaan van een gemiddelde van daadwerkelijk in de markt betaalde tarieven blijkt overigens dat verbruikers die zijn aangesloten op gas niet vrijwel altijd de goedkoopste optie kiezen. Als dat het geval zou zijn zou het gemiddelde meer overeenkomen met die goedkoopste optie. <i>ad. b:</i> In artikel 3.c van het voorstel tot wijziging van de Warmtewet is bepaald dat overeenkomsten die worden gesloten na de inwerkingtreding van deze wijziging door een verbruiker door middel van opzegging kan worden ontbonden, met uitzondering van de situaties die in lid 2 van genoemd artikel zijn beschreven. Voor overeenkomsten die zijn gesloten voor de inwerkingtreding van het wijzigingsvoorstel blijft het huidige regime van toepassing. In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel is daarover het volgende aangegeven: <i>"Leveringsovereenkomsten hebben thans veelal een lange looptijd en op basis van die looptijd zijn investeringsbeslissingen genomen en investeringsverplichtingen aangegaan door leveranciers. Indien de bovengenoemde wijzigingen ook op deze overeenkomsten van toepassing zouden zijn, worden de betreffende leveranciers hierdoor onevenredig benadeeld. Derhalve is gekozen voor eerbiedigende werking ten aanzien van die overeenkomsten."</i>	Geen
37	NVDE	Willen we een gelijk speelveld creëren tussen de verschillende warmte-opties dan is het belangrijk dat er duidelijkheid komt over hoe we deze (toekomstige) nieuwe marktordening voor ons zien en hoe deze het beste kan worden bereikt (fiscale prikkels, met behulp van subsidies, d.m.v. regulering, etc). Daarbij zal de opschaling van warmtenetten een bijdrage leveren aan kostenreductie.	Het nadenken over de toekomstige marktordening zal plaatsvinden in het kader van de uitwerking van de transitiepaden uit de Energieagenda.	Geen

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
39	NVDE	Gebrek aan draagvlak kan leiden tot kostenverhoging en vertraging. Het is belangrijk draagvlak onder belanghebbenden te realiseren voor de alternatieve warmtevoorzieningen zoals warmtenetten. Het loslaten van de aardgasprijs als referentie zal hiertoe een eerste stap zijn.	Zie reactie bij opmerking nr. 38 (Tariefregulering algemeen)	Geen
40	NVDE	Zoals gezegd is het van belang dat de verschillende initiatieven op het gebied van regelgeving én beleid steeds in samenhang met elkaar worden bezien. De nu voorliggende regelgeving kan niet los worden gezien van bijvoorbeeld het Bouwbesluit (straks BBL) en de Omgevingswet. Ook is sprake van samenhang met de Transitiepaden. Een integrale benadering is cruciaal voor het slagen van de energietransitie. Dit vraagt nauwe samenwerking tussen markt en overheid.	Zie reactie bij opmerking nr. 37 (Overig)	Geen
54	NEPROM	1) wij beschouwen het als een gemiste kans projectontwikkelaars formeel hun essentiële positie niet erkend krijgen (primair) in de Warmtewet en (daarmee in) lagere regelgeving Warmtewet. Zij worden/de NEPROM wordt niet expliciet als representatieve organisatie aangemerkt, terwijl zij in aanmerking zouden moeten komen voor gelijkwaardige bescherming (als onder de elektriciteitswet en ten opzichte van producenten/leveranciers/als verbruikers), met bijbehorende passende rechtsbescherming. Bent u bereid een aanpassing op dit punt te overwegen? Dat bedoelen wij in de meest brede zin (toelating op bestaande netten/het bevorderen van concurrentie en aansluitkosten bijvoorbeeld maar niet uitsluitend). Wij zijn er voorstander van, dat er voldoende ruimte is anderen toe te laten op een warmtenet, bijvoorbeeld ook consumenten en bewonersverenigingen.	Deze opmerking richt zich vooral op het voorstel tot wijziging van de Warmtewet en niet direct op de lagere regelgeving. Het begrip "ontwikkelaar" is conform het advies van de Raad van State geschrapt gelet op het feit dat deze partij zowel in de huidige wet als in het wijzigingsvoorstel niet voorkomt. EZK ziet gelet op het karakter en het doel van de wet geen reden om projectontwikkelaars als specifieke partij een specifieke rol of positie te geven. Ten aanzien van toegang tot netten, het bevorderen van concurrentie en aansluitkosten verwijzen wij naar de betreffende passages in de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel.	Geen
60	Energie-Nederland	In de voorliggende regelgeving is getracht om nauwkeurig aan te sluiten bij de zeer vele praktijksituaties die er zijn met levering van ruimteverwarming, op verschillende temperaturniveaus, al of niet in combinatie met tapwater, al of niet in combinatie met koudelevering en al of niet direct aan de consument dan wel via een collectieve levering aan een doorleverancier. Op zich kan deze benadering correct zijn, hij leidt echter in de praktijk tot een onoverzichtelijk geheel van vele NMDA-tarieven (afhankelijk van het type afleverset, de gebruikte reductiefactor bij temperaturen onder de 70 graden, of de gecombineerde levering met koude etc.). Dat maakt de invoering ervan zeer complex en zal naar verwachting tot alleen maar meer (communicatie) problemen leiden, omdat het nu voor de klant helemaal lastig is geworden om te bepalen welke regeling van toepassing is op zijn situatie. De warmteleveranciers zullen deze complexiteit moeten uitleggen, wat tot voorzienbare teleurstelling en schade aan imago en vertrouwen in het product zal leiden. In plaats van een stap vooruit, betekent dit een grote stap achteruit. Net op het moment dat stevig wordt ingezet op de warmtransitie en warmtenetten daar een belangrijke rol in gaan spelen, zoals het Ministerie van Economische Zaken zelf ook aangeeft. Energie-Nederland dringt er dan ook met klem op aan de voorgestelde regelingen aanzienlijk te vereenvoudigen, met name aangaande de, aansluitbijdrage, de afsluitbijdrage, de afleverset, de levering op verschillende temperaturen en de levering van koude. In het verlengde daarvan benadrukt Energie-Nederland nog maar weer eens dat de rendementen nog steeds onder het gewenste redelijk rendement zitten. Graag vernemen wij hoe de wetgever de balans tussen de leveringsverplichting van de vergunninghouder en de minder wordende middelen die via de tarieven worden verkregen, wil herstellen? In dit verband wordt ook gewezen op het advies van de Raad Van State die eveneens aandacht vraagt voor de lage rendementen van de warmtebedrijven in relatie tot de leveringsverplichting en de daling van de tarieven.	EZ heeft bij de invulling van de lagere regelgeving getracht een balans te vinden tussen enerzijds het belang van een adequate bescherming van de gebonden verbruiker en anderzijds het belang van uitvoerbaarheid en transparantie. Een complicerende factor daarbij is het grote aantal verschillende situaties die zich in de praktijk kunnen voordoen en die aanleiding kunnen geven tot het stellen van een ander maximum tarief. Zie verder de reacties bij de opmerkingen op de verschillende deelaspecten. Vooralsnog gaat EZ er vanuit dat de maximum tarieven niet grootschalig zullen leiden tot problemen met de leveringszekerheid. In situaties waar de leveringszekerheid wel in gevaar is voorziet de huidige wet reeds in een noodvoorzieningsprocedure.	Geen
86	Energie-Nederland	De uitvoering van het bepaalde in dit artikel vergt een uitvoerig onderzoek door de ACM naar de kosten voor verschillende soorten van (fysieke) aansluitingen. Hetzelfde geldt voor de vaststelling van de kosten voor de verschillende soorten afleversets (artikel 5a) en de verschillende vormen van afsluiting (artikel 5b). Veel van de gegevens die nodig zijn voor de bepaling van de parameters zijn in de boekhouding van de warmtebedrijven op dit moment niet zondermeer beschikbaar in de vorm die het voor de ACM mogelijk maakt snel tot de vaststelling over te gaan. Hier dient rekening mee gehouden bij de termijn van inwerkingtreding van de betreffende wetsartikelen? Bij het aanbieden van de wet is aangegeven dat de lastendruk voor de warmte leverende bedrijven nauwelijks zouden toenemen (niet meer dan € 5.520 voor het opstellen van het duurzaamheidsverslag en niet meer dan € 4.140 voor het verstrekken van informatie aan potentiële producenten van warmte. De gegevens die echter ingevolge deze regelingen apart (en met terugwerkende kracht) moeten worden boek gehouden en vertrekt aan de ACM leiden tot een aanzienlijke lastenverzwaring. Niet alleen is aanpassing van de boekhouding noodzakelijk, ook dient deze aanpassing met accountants te worden besproken, evenals dat de procedures voor de administratie van de monteurs dient te worden aangepast en ingevoerd. Per bedrijf gaan deze kosten al gauw in de tienduizenden euro's lopen, een veelvoud van de bij de wet aangegeven lastendruk, voor dit onderdeel alleen al.	In de Memorie van Toelichting bij het Warmtebesluit en de nog te publiceren Warmteregeling zullen de administratieve lasten nader worden benoemd en ingeschat.	De toelichting op het Warmtebesluit en de nog te publiceren Warmteregeling worden aangepast conform de reactie van EZK.
131	Radboud Universiteit	De grens van 100 kW is te laag. Grotere warmtekanten die niet in staat zijn voorwaarden/prijs uit te onderhandelen worden nu niet beschermd. De grens moet naar 1000 kW, dat past ook bij een grootverbruikersgrens voor gas = 170.000 m3.	In de Memorie van Toelichting bij het voorstel tot wijziging van de Warmtewet is hierover hert volgende aangegeven: Naar aanleiding van het advies van Ecoris is, in overleg met de betrokken stakeholders, bezien of er voldoende aanleiding is om het uitgangspunt van de wet, op grond waarvan alleen kleinverbruikers (aansluitingen tot 100 kilowatt) beschermd worden door de Warmtewet, te herzien. Uit dit overleg is gebleken dat er onvoldoende aanleiding is de in de Warmtewet opgenomen grens generiek aan te passen. Ook in het geval de aansluitplicht voor gas komt te vervallen beschikken zakelijke grote verbruikers over reële alternatieven voor de wijze waarop zij in hun warmtebehoefte voorzien. Zo kan een verbruiker er ook voor kiezen om te voorzien in de eigen warmtebehoefte met behulp van een eigen centrale verwarmingsinstallatie (zoals bijvoorbeeld een warmtepomp). Verbruikers met een aansluiting van meer dan 100 kilowatt zijn dan ook nog steeds niet de gebonden verbruikers die de wet beoogt te beschermen.	Geen

nr.	Reactie van:	Reactie	Reactie EZK	Actie / aanpassing
142	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	In het licht van het akkoord van de klimaatconferentie (Parijs, COP21, 2015) en de duurzaamheidsdoelstellingen van de Nederlandse overheid zien wij grootschalige warmtelevering op lange termijn niet bijdragen aan deze doelen. De Nederlandse warmtenetten functioneren op hoge temperatuur met voornamelijk fossiele brandstoffen, biomassa of afval als bron. Alle resulteren in grote hoeveelheden uitstoot van CO ₂ , stikstofoxiden (NO _x) en/of fijnstof. Gezien het beperkte aanbod van alternatieve, schone bronnen is het verder inzetten en/of uitrollen van grote hoge temperatuur warmtenetten, tegen het licht van de duurzaamheidsdoelstellingen, dus ongewenst.	Dit is geen opmerking over de Warmtewet en/of de lagere regelgeving. De verdere discussie over de toekomstige warmtevoorziening zal plaats vinden bij de uitwerking van het Klimaatakkoord. Bij die uitwerking zullen de in de reactie genoemde punten aan de orde komen.	Geen
143	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	De Energieprestatienorm voor Maatregelen op Gebiedsniveau (EMG), vastgelegd in de NEN 7125, die is verankerd in het Bouwbesluit, staat de verduurzaming van warmtelevering in de weg. Deze norm staat toe, dat nieuwe woningen worden gebouwd op basis van niet-periodiek gecontroleerde en geverifieerde opwekrendementen van warmteproducenten (verkregen middels een zgn. gelijkwaardigheidsverklaring). Deze opwekrendementen worden door aannemers en projectontwikkelaars gebruikt om een korting toe te passen op de energetische karakteristieken van een nieuwbouw woning. Door deze norm worden warmte woningen 20-30% minder goed energetisch uitgerust dan vergelijkbare woningen met bijvoorbeeld een gasaansluiting (zie: BECO-rapport, juni 2010: http://www.stadsverarming.nl/wpcontent/uploads/2016/08/2010.06.07-BECO_Warmtetarieven_Warmtestad.pdf). Deze problematiek kwam in 2016 in Utrecht pijnlijk aan het licht, waar warmteleverancier Eneco eenzijdig het opwekrendement van haar centrale verlaagde, door nog maar in beperkte mate elektriciteit op te wekken (externe inkoop van elektra bleek voor Eneco stukken goedkoper). Deze eenzijdige beslissing van warmteleverancier Eneco leidde vervolgens tot een energetische afwaardering van alle op het warmtenet in Utrecht aangesloten woonhuizen, een 3% stadsbrede duurzaamheids afwaardering en het fenomeen 'sjoemelwoningen' waar honderden nieuwe woningeigenaren door deze ingreep deels met gemeenschapsgeld voor gecompenseerd dienden te worden. Onderzoeken in de gemeente Utrecht naar de 'schade' van deze EMG-maatregel, bij het onjuist toepassen van het werkelijke opwekrendement in de periode mei 2015 - februari 2016, laten zien dat bij een bijgesteld opwekrendement van 177,5% naar 110% (forfaitair) de EPC-schade tussen de 0,19-0,21 EPC-punt ligt. Op basis van deze verlaging zijn veel zgn. 'sjoemelwoningen' in Utrecht gecompenseerd. Het centraal opwekken van hoge temperatuur warmte met fossiele bronnen, zonder uitzicht op voldoende nieuwe, schone bronnen, verliest haar bestaansrecht. Met de duurzaamheidskortingen daar bovenop (NEN 7125, EMG-maatregelen) wordt via het Bouwbesluit het bouwen van minder duurzame huizen gestimuleerd en gerealiseerd. Dit heeft een drievoudig negatief effect op woningen: 1. De bewoner betaalt nu al jaar na jaar 'Meer Dan Anders' voor zijn verwarming omdat zijn woning minder goed energetisch is uitgerust; 2. Zou de eigenaar overstappen op een andere verwarmingsmethode, dan ondervindt hij jaarlijks nadeel van deze mindere energetische uitrusting van zijn woning; wellicht wordt het zelfs door ontbreken van isolatie/warmte terugwinning moeilijker om voor zijn woning op lage temperatuur verwarming over te schakelen; 3. Deze slechtere energetisch kwaliteit van warmte woningen is inmiddels algemeen bekend en leidt tot waardedaling en slechtere verkoopbaarheid van deze woningen.	De onderhavige consultatie betreft niet de bouwregelgeving waaraan in de opmerking wordt gerefereerd. Voor wat betreft de energiezuinigheid van de woning in relatie tot de beschrijving van gebonden gebruikers door de Warmtewet wordt verwezen naar de reactie bij opmerking nr. 33 (Tariefregulering algemeen)	Geen
146	Gezamenlijke reactie Belangengroepen Consumenten met Warmte-aansluiting	Tot slot nemen wij het standpunt in, dat geen geld van de overheid aangewend mag worden bij de aanleg en/of onderhoud van hoge temperatuur warmtenetten, die inherent niet duurzaam zijn.	Dit is een onderwerp dat aan de orde komt bij de uitwerking van het Klimaatakkoord.	Geen
163	Vereniging Eigen Huis	Slechtere isolatie: Een ander onderwerp waarmee bij het vaststellen van de maximumprijs rekening zou moeten worden gehouden is het feit dat een woning met stadsverwarming doorgaans slechter geïsoleerd wordt dan een woning op gas. Dit omdat het bouwen van een woning op stads- of blokverwarming kort door de bocht gezegd 'punten' oplevert waarmee aan de EPC-norm kan worden voldaan. Punten die bij een gasgestookte woning bijvoorbeeld verdiend moeten worden door zonnepanelen te plaatsen. Als door het aansluiten op een warmtenet al grotendeels aan de EPCnorm kan worden voldaan, zal bijvoorbeeld het plaatsen van zonnepanelen veel eerder achterwege gelaten worden dan bij een gasgestookte woning het geval is. Behalve een minder duurzame woning betekent dit extra kosten voor de warmteverbruiker. Dit zou in de NMDA-prijs moeten worden verdisconteerd.	Zie de reactie bij opmerking nr. 33 (Tariefregulering algemeen)	Geen
165	Vereniging Eigen Huis	De boodschap dat warmteleveranciers ten onrechte ongelimiteerde bedragen in rekening brachten voor de levering van koude is aangekomen. De prijs voor koude wordt daarom nu gereguleerd.	Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen en behoeft geen verdere reactie.	Geen